ΕΠΙΣΚΌΠΗΣΗ 01/2026

EL

Η πολιτική άμυνας της ΕΕ στο προσκήνιο

CURIA RATIONUM
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ
ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ
ΣΥΝΕΔΡΙΟ

Περιεχόμενα

Σημείο

01-11 | Κύρια μηνύματα

01-07 | Η επισκόπηση

08-11 | Προκλήσεις και ευκαιρίες

12-83 | Μια αναλυτικότερη ματιά

12-31 | Μεταβαλλόμενο πλαίσιο και αυξανόμενες φιλοδοξίες της ΕΕ

12-19 | Παράγοντες αλλαγής

20-26 | Πλαίσιο διακυβέρνησης που εδράζεται στις Συνθήκες

27-31 | Αύξηση του επιπέδου φιλοδοξίας της ΕΕ

32-54 | Δράσεις της ΕΕ: με το βλέμμα στραμμένο στην ετοιμότητα και σε μια ολοένα και περισσότερο δομημένη προσέγγιση

32-40 | Απότομη άνοδος των αμυντικών δαπανών των κρατών μελών και ραγδαία αύξηση του αριθμού των χρηματοδοτικών μέσων της ΕΕ

41-44 | Επικαιροποιημένοι κανόνες για τη διευκόλυνση της πρόσβασης σε χρηματοδότηση και τη βελτίωση της στρατιωτικής κινητικότητας

45-47 | Εξελισσόμενο πλαίσιο διακυβέρνησης

48-54 | Ανάπτυξη εταιρικής σχέσης με την Ουκρανία στον τομέα της άμυνας και στενότερων δεσμών με το ΝΑΤΟ και άλλους εταίρους

55-83 | Προκλήσεις και ευκαιρίες που ανακύπτουν λόγω των εξελίξεων στην πολιτική άμυνας της ΕΕ

55-63 | Ανάπτυξη αμυντικών δυνατοτήτων

64-71 | Προκλήσεις που συνδέονται με τη χρηματοδότηση

72-75 | Νέες προσεγγίσεις ως προς την αμυντική συνεργασία και ετοιμότητα της ΕΕ

76-83 | Πολύπλοκες ρυθμίσεις διακυβέρνησης και λογοδοσίας

Παραρτήματα

Παράρτημα I – EDIP – μια ολοκληρωμένη εργαλειοθήκη για την άμυνα της ΕΕ

Παράρτημα II – Ρήτρες προτίμησης της ΕΕ σε χρηματοδοτικά μέσα στον τομέα της άμυνας

Παράρτημα III – Επισκόπηση της χρηματοδότησης της ΕΕ που διατέθηκε για την άμυνα κατά την περίοδο 2021-2027 ανά χώρα[1] και χρηματοδοτικό μέσο (κατάσταση τον Απρίλιο του 2026)

Παράρτημα IV – Συναφείς δημοσιεύσεις του ΕΕΣ

Συντομογραφίες

Γλωσσάριο

Κλιμάκιο του ΕΕΣ

Κύρια μηνύματα

Η επισκόπηση

01 Η κατάσταση της ασφάλειας στην ΕΕ έχει αλλάξει ριζικά τα τελευταία χρόνια. Ο πλήρους κλίμακας επιθετικός πόλεμος της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας που ξεκίνησε στις αρχές του 2022, αλλά και η γεωπολιτική αναταραχή, με τις συγκρούσεις να πολλαπλασιάζονται ανά την υφήλιο, και η διάβρωση της παγκόσμιας πολυμερούς τάξης οδήγησαν τα κράτη μέλη της ΕΕ να συνειδητοποιήσουν ότι η ΕΕ χρειάζεται να ενισχύσει τις ικανότητές της στους τομείς της ασφάλειας και της άμυνας. Αυτό σηματοδότησε στροφή στην πολιτική άμυνας της ΕΕ, με το βάρος να μετατοπίζεται από τη διαχείριση και την αντιμετώπιση κρίσεων εκτός της ΕΕ στην αμυντική ετοιμότητα των κρατών μελών.

02 Κατά συνέπεια, έγινε επιτακτική η ανάγκη αφενός να αυξηθεί η παραγωγική ικανότητα της ευρωπαϊκής αμυντικής βιομηχανίας και αφετέρου τα κράτη μέλη να ενισχύσουν τις δικές τους ικανότητες στον τομέα αυτόν. Ωστόσο, η ευρωπαϊκή βιομηχανική και τεχνολογική βάση στον τομέα της άμυνας (ΕΒΤΒΑ) πάσχει από χρόνια έλλειψη επενδύσεων και ανεπαρκή συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών. Το γεγονός αυτό έχει οδηγήσει σε ανεπαρκή αποθέματα πυρομαχικών και πυραύλων, μεγάλους χρόνους παράδοσης όσον αφορά την κατασκευή αμυντικών προϊόντων, μεγάλη εξάρτηση από μη Ευρωπαίους προμηθευτές και σημεία συμφόρησης στα δίκτυα μεταφορών. Ανταποκρινόμενη στην κατάσταση αυτή, η ΕΕ δρομολόγησε διάφορες πρωτοβουλίες προκειμένου τα κράτη μέλη να συνεργαστούν και να συνενώσουν τις προσπάθειές τους για την ενίσχυση της ΕΒΤΒΑ.

03 Στόχος της παρούσας επισκόπησης είναι να παρουσιαστεί επικαιροποιημένη εικόνα του τοπίου της άμυνας στην ΕΕ από την επισκόπηση του 2019 με θέμα την ευρωπαϊκή άμυνα και να αναδειχθούν οι κίνδυνοι, οι προκλήσεις και οι ευκαιρίες που συνδέονται με τις πρόσφατες πρωτοβουλίες της ΕΕ στον τομέα αυτό. Πρόθεσή μας είναι να παράσχουμε στους συμφεροντούχους του ΕΕΣ πληροφορίες και αναλύσεις σχετικά με την αμυντική πολιτική της ΕΕ και τις τελευταίες εξελίξεις στον τομέα, ιδίως όσον αφορά σημαντικά ζητήματα που άπτονται της χρηματοοικονομικής διαχείρισης, της διακυβέρνησης, της διαφάνειας και της λογοδοσίας. Παραπέμπουμε επίσης στα κύρια μηνύματα προηγούμενων εργασιών μας επί του θέματος.

04 Αν και αναγνωρίζουμε ότι οι προσεγγίσεις σε ό,τι αφορά την ασφάλεια και την άμυνα στην ΕΕ έχουν διευρυνθεί και καλύπτουν πλέον τις υβριδικές απειλές, την κυβερνοασφάλεια και την πολιτική ετοιμότητα, οι πτυχές αυτές δεν εμπίπτουν στην εμβέλεια της παρούσας επισκόπησης. Ομοίως, η επισκόπησή μας δεν εστιάζει σε τομείς όπως η ασφάλεια του εφοδιασμού με κρίσιμες πρώτες ύλες, οι πληροφορίες και η ασφαλής επικοινωνία μέσω διαστημικών τεχνολογιών, μολονότι αναγνωρίζουμε τη σημασία τους για την άμυνα.

05 Στην επισκόπησή μας συγκεντρώνουμε πληροφορίες από θεσμικούς και μη θεσμικούς συμφεροντούχους που είναι υπεύθυνοι για την εφαρμογή της αμυντικής πολιτικής της ΕΕ: παράγοντες της ΕΕ, την αμυντική βιομηχανία και εμπειρογνώμονες σε θέματα αμυντικής πολιτικής της ΕΕ. Εξετάσαμε τη νομοθεσία της ΕΕ, έγγραφα πολιτικής, εκθέσεις και προηγούμενες ελεγκτικές εργασίες, καθώς και μελέτες ερευνητικών ιδρυμάτων, ομάδων προβληματισμού και της πανεπιστημιακής κοινότητας. Συνομιλήσαμε με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Εξωτερικής Δράσης, τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Άμυνας, τη Γενική Γραμματεία του Συμβουλίου, εκπροσώπους της ευρωπαϊκής αμυντικής βιομηχανίας, τον Οργανισμό Βορειοατλαντικού Συμφώνου (ΝΑΤΟ) και εμπειρογνώμονες σε θέματα πολιτικής.

06 Η επισκόπηση καλύπτει την περίοδο από το 2020 έως τον Ιούλιο του 2026. Εστιάσαμε στις πλέον πρόσφατες αλλαγές και λάβαμε υπόψη τις τελευταίες εξελίξεις στην πολιτική άμυνας της ΕΕ.

07 Δεν πρόκειται για έκθεση ελέγχου, αλλά για επισκόπηση που βασίζεται κυρίως σε δημόσια διαθέσιμες πληροφορίες ή υλικό που συλλέχθηκε ειδικά για τον σκοπό αυτό.

Προκλήσεις και ευκαιρίες

08 Στις Συνθήκες κατοχυρώνεται σαφώς η άμυνα ως τομέας που εμπίπτει στο πεδίο κυριαρχίας των κρατών μελών, με τις αποφάσεις να λαμβάνονται ομόφωνα και την υπερεθνική δράση της ΕΕ να υπόκειται σε περιορισμούς (σημείο ***22***). Ωστόσο, ιδίως από το 2022, τόσο τα κράτη μέλη όσο και τα θεσμικά όργανα της ΕΕ έχουν αναλάβει δράση για την ενίσχυση της άμυνάς της (σημεία ***27***-***31***).

09 Τα κράτη μέλη έχουν αυξήσει κατακόρυφα τις αμυντικές δαπάνες τους, οι οποίες σημείωσαν άνοδο της τάξης του 79 % κατά προσέγγιση μεταξύ του 2020 και του 2025. Διέθεσαν τα χρήματα αυτά για να αυξήσουν τις στρατιωτικές τους δυνατότητες και να στηρίξουν την Ουκρανία (σημεία ***32***-***34***). Επιπλέον, κάλεσαν την Επιτροπή και τον/την Ύπατο/-η Εκπρόσωπο της Ένωσης για θέματα εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφαλείας, ο/η οποίος/-α είναι επίσης Αντιπρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, να δρομολογήσουν τις αναγκαίες πρωτοβουλίες ώστε η ΕΕ να επιτύχει αμυντική ετοιμότητα έως το 2030. Τα κεντρικά στρατηγικά έγγραφα που υποστηρίζουν αυτό το νέο επίπεδο φιλοδοξίας είναι η στρατηγική πυξίδα για την ασφάλεια και την άμυνα και η Λευκή βίβλος για την ευρωπαϊκή άμυνα – Ετοιμότητα με ορίζοντα το 2030 (σημεία ***28***-***29***).

10 Αν και απαγορεύεται ο προϋπολογισμός της ΕΕ να χρηματοδοτεί επιχειρήσεις με στρατιωτικές συνέπειες ή συνέπειες στην άμυνα, αυτός μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την ενίσχυση της ΕΒΤΒΑ μέσω της βιομηχανικής πολιτικής για την άμυνα (σημεία ***20***-***26***). Οι αμυντικές δαπάνες της ΕΕ παρέμειναν σχετικά συγκρατημένες έως το 2021, με τα σχετικά κονδύλια να ανέρχονται σε 590 εκατομμύρια ευρώ. Ωστόσο, από το 2021 και μετά έχει σημειωθεί σημαντική αύξηση, καθώς η ΕΕ έχει δρομολογήσει σειρά μέσων που αποσκοπούν στην προώθηση μεγαλύτερης διασυνοριακής συνεργασίας στον τομέα της άμυνας και στην ενθάρρυνση των κρατών μελών να αναπτύσσουν από κοινού δυνατότητες και να προμηθεύονται από κοινού προϊόντα, των οποίων η ανάπτυξη και η προμήθεια πραγματοποιείται στην ΕΕ και στις συνδεδεμένες χώρες. Κάθε μέσο αποσκοπεί στην επίτευξη συγκεκριμένων στόχων σε διαφορετικά στάδια του κύκλου ζωής της ανάπτυξης δυνατοτήτων. Ορισμένα από τα μέσα ήταν μέτρα έκτακτης ανάγκης που τέθηκαν σε εφαρμογή μετά την έναρξη του πλήρους κλίμακας επιθετικού πολέμου της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας, τα οποία όμως μετατράπηκαν σε μακροπρόθεσμα προγράμματα για την ενίσχυση της ευρωπαϊκής άμυνας. Κατά την περίοδο 2021-2027, διατέθηκαν 11,3 δισεκατομμύρια ευρώ σε προγράμματα που σχετίζονται με την άμυνα και εκτιμάται ότι 20,6 δισεκατομμύρια ευρώ ανακατανεμήθηκαν από άλλα ταμεία για την επίτευξη στόχων στον τομέα της άμυνας. Επιπλέον, θα διατεθούν στα κράτη μέλη έως και 150 δισεκατομμύρια ευρώ υπό μορφή δανείων. Η χρηματοδότηση της άμυνας σε επίπεδο ΕΕ αναμένεται να αυξηθεί περαιτέρω υπό τον επερχόμενο κύκλο του προϋπολογισμού, υπό την προϋπόθεση της έγκρισης του προτεινόμενου προϋπολογισμού για την περίοδο 2028-2034. Όλα αυτά σηματοδοτούν ένα σημείο καμπής για την ΕΒΤΒΑ, καθώς, για πρώτη φορά, η ανάπτυξη και η ολοκλήρωσή της ανάγονται σε βασικό στόχο της ευρωπαϊκής βιομηχανικής στρατηγικής (σημεία ***36***-***39***, ***41***).

11 Εντοπίσαμε σειρά ευκαιριών, προκλήσεων και κινδύνων που συνδέονται με τις ανωτέρω εξελίξεις.

- Οι προκλήσεις που ανακύπτουν σε σχέση με το πλαίσιο ασφάλειας, σε συνδυασμό με το αυξημένο επίπεδο χρηματοδότησης, γεννούν ευκαιρίες για την επέκταση των ικανοτήτων της ΕΒΤΒΑ, την προώθηση της καινοτομίας και των τεχνολογιών διπλής χρήσης, καθώς και την ανάπτυξη νέων μορφών συνεργασίας, όπως οι συνεργατικοί σχηματισμοί στον τομέα της άμυνας και οι συνασπισμοί ικανοτήτων, ενισχύοντας παράλληλα τις στρατηγικές εταιρικές σχέσεις, ιδίως με την Ουκρανία (σημεία ***55***-***56***, ***72***-***73***).

- Παρά τα φιλόδοξα σχέδια της ΕΕ και την αύξηση των δαπανών, ο στόχος της επίτευξης αμυντικής ετοιμότητας έως το 2030 αποτελεί πρόκληση, λόγω των υφιστάμενων σημαντικών περιορισμών. Ο ανεπαρκής συντονισμός μεταξύ των διαφόρων χρηματοδοτικών ροών της ΕΕ, καθώς και μεταξύ της ενωσιακής και της εθνικής χρηματοδότησης, σε συνδυασμό με την απουσία αποτελεσματικής διαδικασίας σχεδιασμού της ΕΕ από την κορυφή προς τη βάση, μπορεί να οδηγήσει σε κατακερματισμό των επενδύσεων, αλληλεπικαλύψεις ή επίμονα κενά σε επίπεδο δυνατοτήτων. Η χρηματοδότηση ενδέχεται να παραμένει ανεπαρκής για την κάλυψη των συμφωνημένων αμυντικών προτεραιοτήτων και η διάθεση πρόσθετης χρηματοδότησης δεν μετουσιώνεται αμέσως σε επιχειρησιακές ικανότητες, καθώς απαιτείται χρόνος για την ανάπτυξή τους (σημεία ***57***-***63***).

- Η παροχή κινήτρων στα κράτη μέλη να προμηθεύονται τα αμυντικά τους συστήματα από Ευρωπαίους προμηθευτές, μέσω ενωσιακών ρητρών προτίμησης, θα μπορούσε να συμβάλλει μακροπρόθεσμα στη μείωση των εξαρτήσεων από μη Ευρωπαίους προμηθευτές, κάτι που όμως θα πρέπει να εξισορροπηθεί με τις βραχυπρόθεσμες επιχειρησιακές ανάγκες (σημεία ***55***-***59***).

- Εάν δεν αξιοποιηθεί με τον ενδεδειγμένο τρόπο, η αυξημένη χρηματοδότηση ενέχει κινδύνους κατά την υλοποίηση, όπως ο περιορισμένος αντίκτυπος της χρηματοδότησης στην κάλυψη των κενών σε επίπεδο ικανοτήτων λόγω των υψηλών ποσοστών πληθωρισμού ή η ύπαρξη στόχων δαπανών που δεν συνοδεύονται από αντίστοιχες απαιτήσεις επιδόσεων. Μπορεί επίσης να οδηγήσει σε σημεία συμφόρησης σε σχέση με υλικά, βασικά κατασκευαστικά στοιχεία ή ειδικευμένο προσωπικό, δυσχεραίνοντας έτσι τη χρήση των διατιθέμενων κονδυλίων (σημεία ***64***-***67***).

- Η ολοένα μεγαλύτερη προσφυγή στη χρηματοδότηση αμυντικών δαπανών μέσω δανεισμού, σε δάνεια που υποστηρίζονται από την ΕΕ και στην ενεργοποίηση ρητρών ευελιξίας μπορεί να υπονομεύσει τη βιωσιμότητα των δημόσιων οικονομικών, επιβραδύνοντας τη μείωση του δημόσιου χρέους, αυξάνοντας τις ενδεχόμενες υποχρεώσεις και ασκώντας πρόσθετη πίεση στο περιθώριο του προϋπολογισμού της ΕΕ, απουσία κατάλληλων προβλέψεων (σημεία ***65***, ***68***).

- Η πολιτική άμυνας της ΕΕ χαρακτηρίζεται από σύνθετο θεσμικό πλαίσιο και πολυεπίπεδη δομή διακυβέρνησης. Αυτό δημιουργεί σημαντικές προκλήσεις σε ό,τι αφορά τον συντονισμό μεταξύ των διαφόρων παραγόντων και αυξάνει τον κίνδυνο αλληλεπικαλυπτόμενων αρμοδιοτήτων. Οι ρυθμίσεις χρηματοοικονομικής λογοδοσίας είναι εξίσου πολύπλοκες και ποικίλλουν ανάλογα με το χρηματοδοτικό μέσο και την εμπλεκόμενη οντότητα. Η απουσία εντολής ελέγχου για όλα τα εμπλεκόμενα όργανα και μέσα περιορίζει την ικανότητα του Ευρωπαϊκού Ελεγκτικού Συνεδρίου (ΕΕΣ) να εκπληρώνει πλήρως τον ρόλο του ως εξωτερικού ελεγκτή (σημεία ***76***-***81***).

Μια αναλυτικότερη ματιά

Μεταβαλλόμενο πλαίσιο και αυξανόμενες φιλοδοξίες της ΕΕ

Παράγοντες αλλαγής

12 Τα τελευταία χρόνια, σειρά γεγονότων έχει αλλάξει τη στάση έναντι της άμυνας ανά την ΕΕ. Το αποτέλεσμα είναι ένα νέο και διαρκώς εξελισσόμενο τοπίο πολιτικής που διαμορφώνεται επίσης από τη γενικότερη επιδείνωση της κατάστασης της παγκόσμιας ασφάλειας.

13 Ο πλήρους κλίμακας επιθετικός πόλεμος της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας ξεκίνησε στις 24 Φεβρουαρίου 2022 και αποτέλεσε σημείο καμπής για την ευρωπαϊκή άμυνα. Η επάνοδος του συμβατικού πολέμου υψηλής έντασης στη γειτονία της ΕΕ συνεπέφερε τόσο οικονομικές όσο και πολιτικές επιπτώσεις για αυτήν. Ο πόλεμος οδήγησε σε χαμηλότερο ρυθμό αύξησης του ΑΕΠ της ΕΕ απ' ό,τι προβλεπόταν πριν από αυτόν, καθώς και σε ενεργειακή κρίση και κρίση του κόστους ζωής, οι οποίες οδήγησαν με τη σειρά τους σε άνοδο του πληθωρισμού[1]. Επιπλέον, περισσότεροι από 4,5 εκατομμύρια Ουκρανοί πρόσφυγες κατέφυγαν σε κράτη μέλη της ΕΕ[2]. Σε πολιτικό επίπεδο στην ΕΕ, ο πόλεμος έφερε τα ζητήματα άμυνας στο προσκήνιο, κάτι που είχε να συμβεί στην Ευρώπη από το τέλος του Ψυχρού Πολέμου.

---

[1] Economic impact of Russia's war on Ukraine: European Council response, Υπηρεσία Έρευνας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, Φεβρουάριος 2024.

[2] Ukraine Refugee Situation, Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες.

14 Πολύ πριν από την έναρξη του πολέμου στην Ουκρανία, η ανεπαρκής συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών είχε ήδη ως αποτέλεσμα να εφαρμόζονται μη αποδοτικές πρακτικές σε σχέση με την ανάπτυξη των αμυντικών δυνατοτήτων. Η ΕΒΤΒΑ έπασχε από χρόνια έλλειψη επενδύσεων (φαινόμενο γνωστό ως «μέρισμα της ειρήνης»)[3], ενώ η πρόσβαση σε χρηματοδότηση εξακολουθεί και σήμερα να αποτελεί σημαντικό περιοριστικό παράγοντα, ιδίως για τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ)[4]. Σύμφωνα με την κοινή ανακοίνωση σχετικά με την ανάλυση των επενδυτικών κενών στον τομέα της άμυνας και τη μελλοντική πορεία που δημοσιεύτηκε τον Μάιο του 2022, η Επιτροπή εκτίμησε ότι, εάν όλα τα κράτη μέλη είχαν δαπανήσει, από το 2006 έως το 2020, το 2 % του ΑΕΠ τους για την άμυνα, αυτό θα είχε ως αποτέλεσμα πρόσθετο ποσό 1,1 τρισεκατομμυρίων ευρώ για αμυντικές δαπάνες[5]. Επιπλέον, η Υπηρεσία Έρευνας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου (EPRS) εκτίμησε ότι το κόστος της απουσίας κοινής δράσης σε επίπεδο ΕΕ (το αναφερόμενο ως «κόστος της μη Ευρώπης») όσον αφορά τις αμυντικές δαπάνες κυμαίνεται από 18 έως 57 δισεκατομμύρια ευρώ ετησίως[6].

---

[3] Sebastian Clapp, «EU Member States' defence budgets», EPRS, Μάρτιος 2026, σ. 1.

[4] Ευρωπαϊκή Επιτροπή, «Access to equity financing for European defence SMEs», 2024, σ. 9.

[5] JOIN(2022) 24, Κοινή ανακοίνωση σχετικά με την ανάλυση των επενδυτικών κενών στον τομέα της άμυνας και τη μελλοντική πορεία, σ. 5.

[6] Marco Centrone και Meenakshi Fernandes, Improving the quality of European defence spending. Cost of non-Europe report, Υπηρεσία Έρευνας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, Νοέμβριος 2024.

15 Ο πόλεμος της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας έφερε στο φως σημαντικά τρωτά σημεία στον τομέα της άμυνας σε όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ, τα οποία ήταν απόρροια της επί δεκαετίες έλλειψης επενδύσεων. Τα αποθέματα πυρομαχικών και πυραύλων της ΕΕ αποδείχθηκαν ανεπαρκή όταν η ΕΕ κλήθηκε να στηρίξει εταίρο που συμμετείχε σε πόλεμο υψηλής έντασης (***πλαίσιο 1***). Η βιομηχανία βρίσκεται αντιμέτωπη με τις συνέπειες δεκαετιών παραγωγής με χαμηλούς ρυθμούς[7] και με την περιορισμένη δυνατότητα ταχείας αύξησης της βιομηχανικής ικανότητας για την αναπλήρωση των αποθεμάτων[8], ενώ την κατάσταση επιδεινώνουν οι μεγάλοι χρόνοι που απαιτούνται για την κατασκευή αμυντικών προϊόντων. Επιπλέον, στην έκθεσή μας του 2025 για τη στρατιωτική κινητικότητα διαπιστώσαμε ότι τα σημεία συμφόρησης στα δίκτυα μεταφορών επηρεάζουν τη στρατιωτική κινητικότητα, κάτι που περιορίζει την ικανότητα των ευρωπαϊκών δυνάμεων να μετακινούνται αποδοτικά σε ολόκληρη την ήπειρο. Για επισκόπηση των σχετικών προϊόντων του ΕΕΣ, βλέπε ***παράρτημα IV***.

[7] Hannah Aries, Bastian Giegerich και Tim Lawrenson, The Guns of Europe: Defence-industrial Challenges in a Time of War, Διεθνές Ινστιτούτο Στρατηγικών Μελετών, 19 Ιουνίου 2023.

[8] Στρατιωτική στήριξη της ΕΕ στην Ουκρανία, Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 24 Απριλίου 2026.

Πλαίσιο 1

Πυρομαχικά πυροβολικού διαμετρήματος 155 χιλιοστών: γεφύρωση του χάσματος μεταξύ των αναγκών στο πεδίο της μάχης και της παραγωγικής ικανότητας της βιομηχανίας της ΕΕ

Το πυροβολικό εξακολουθεί να διαδραματίζει κεντρικό ρόλο στον πόλεμο στην Ουκρανία, με αποτέλεσμα η ζήτηση για πυρομαχικά διαμετρήματος 155 χιλιοστών να είναι διαρκής. Το 2022 οι ουκρανικές δυνάμεις εκτόξευαν περίπου 6 000-8 000 βλήματα την ημέρα (180 000-240 000 τον μήνα)[9]. Σύμφωνα με περισσότερο πρόσφατες εκτιμήσεις, ο αριθμός αυτός ανέρχεται σε 150 000-200 000 μηνιαίως, ενώ για τη Ρωσία φθάνει τις 600 000[10].

Συγκριτικά, το 2022 η παραγωγή στην ΕΕ περιοριζόταν σε 300 000-400 000 βλήματα ετησίως, γεγονός που αντανακλούσε την επί δεκαετίες συρρίκνωση της παραγωγικής ικανότητας της ευρωπαϊκής αμυντικής βιομηχανίας.

Τον Μάρτιο του 2023 το Συμβούλιο της ΕΕ συμφώνησε επί τρισχιδούς προσέγγισης, η οποία συνίστατο 1) στην επιστροφή στα κράτη μέλη της ΕΕ των δαπανών για πυρομαχικά και πυραύλους που είχαν δωρήσει στην Ουκρανία από τα τρέχοντα αποθέματά τους, 2) στην από κοινού προμήθεια πυρομαχικών πυροβολικού διαμετρήματος 155 χιλιοστών και των κατασκευαστικών στοιχείων τους, καθώς και πυραύλων, και 3) στην ενίσχυση της στήριξης προς τη βιομηχανία, ιδίως μέσω του κανονισμού σχετικά με τη στήριξη της παραγωγής πυρομαχικών (ASAP), με στόχο την παραγωγή ενός εκατομμυρίου βλημάτων εντός 12 μηνών.

Παρά τις καθυστερήσεις, ο όγκος παραγωγής έχει αυξηθεί. Τα κράτη μέλη παρέδωσαν ένα εκατομμύριο πυρομαχικά πυροβολικού (βλήματα διαμετρήματος 155 χιλιοστών και πυραύλους) στην Ουκρανία τον Νοέμβριο του 2024[11], οκτώ μήνες μετά τη λήξη της προθεσμίας του Μαρτίου του 2024, η οποία είχε οριστεί τον Μάρτιο του 2023.

Πηγή: Υπηρεσία Έρευνας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, *Reinforcing the EU's defence industry*, Μάρτιος 2026.

16 Οι υβριδικές επιθέσεις πλήττουν σε ολοένα και μεγαλύτερο βαθμό τις ευρωπαϊκές υποδομές και έχουν επίσης ενταθεί τα τελευταία χρόνια. Σε αυτές περιλαμβάνονται η δολιοφθορά, οι ενέργειες διατάραξης κρίσιμων υποδομών, οι κυβερνοεπιθέσεις, τα κρούσματα χειραγώγησης των πληροφοριών και οι παρεμβάσεις από το εξωτερικό, καθώς και οι απόπειρες υπονόμευσης της δημοκρατίας και των εκλογικών διαδικασιών[12]. Ο συνδυασμός συμβατικού πολέμου και υβριδικών επιθέσεων ώθησε την ΕΕ και τα κράτη μέλη της να δώσουν μεγαλύτερη έμφαση στην ανάγκη ενίσχυσης των παραδοσιακών αμυντικών δυνατοτήτων, με παράλληλη διασύνδεση της εσωτερικής και της εξωτερικής διάστασης της ασφάλειας και υιοθέτηση μιας προσέγγισης για το σύνολο της κοινωνίας όσον αφορά την ασφάλεια και την ετοιμότητα.

17 Πέρα από τον πόλεμο στην Ουκρανία, η κατάσταση της παγκόσμιας ασφάλειας έχει επιδεινωθεί και από άλλες απόψεις. Η γεωπολιτική αναταραχή με τις συγκρούσεις να αυξάνονται σε ολόκληρο τον κόσμο, όπως οι πόλεμοι στη Μέση Ανατολή, καθώς και η διάβρωση της παγκόσμιας πολυμερούς τάξης[13] έχουν εντείνει την ανάγκη επίτευξης στρατηγικής αυτονομίας στην ΕΕ. Η επιδείνωση της κατάστασης της ασφάλειας επήλθε παράλληλα με τις αλλαγές που συντελέστηκαν στην αρχιτεκτονική ασφάλειας και άμυνας της Ευρώπης. Παρότι ο Οργανισμός Βορειοατλαντικού Συμφώνου (ΝΑΤΟ) εξακολουθεί να αποτελεί ακρογωνιαίο λίθο της συλλογικής άμυνας για τα κράτη μέλη της ΕΕ που είναι επίσης σύμμαχοι του ΝΑΤΟ, έχει ενταθεί η προσπάθεια της ΕΕ να ενισχύσει τη στρατηγική αυτονομία και να διασφαλίσει μεγαλύτερο επιμερισμό των βαρών εντός του ΝΑΤΟ. Για τα 23 κράτη μέλη της ΕΕ που είναι επίσης σύμμαχοι του ΝΑΤΟ, η κατάσταση αυτή οδήγησε στην ανάληψη μεγαλύτερων δεσμεύσεων όσον αφορά τις αμυντικές δαπάνες[14] και στην ανάγκη συντονισμού της ενίσχυσης των αμυντικών δυνατοτήτων τους τόσο στο πλαίσιο του ΝΑΤΟ όσο και στο πλαίσιο της ΕΕ.

---

9 SWD(2024) 515, έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής για το EDIP.

10 Euromaidan press, «Frontline report: Europe moves fast—for once—and floods Ukraine with shells», 2 Μαΐου 2025.

11 Francesco Bortoletto, «EU managed to deliver one million shells to Kyiv», EU News, 20 Νοεμβρίου 2024.

12 Υβριδικές δραστηριότητες της Ρωσίας: Κυρώσεις ΕΕ, Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 21 Απριλίου 2026.

13 Foresight report 2025 – Resilience 2.0 – Empowering the EU to thrive amid turbulence and uncertainty, Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2025.

14 Δήλωση της συνόδου κορυφής της Χάγης που εξέδωσαν οι αρχηγοί κρατών και κυβερνήσεων του ΝΑΤΟ που συμμετείχαν στη σύνοδο του Βορειοατλαντικού Συμβουλίου στη Χάγη στις 25 Ιουνίου 2025.

18 Ο πόλεμος στην Ουκρανία κατέστησε επίσης εμφανείς τον κατακερματισμό και την πολυπλοκότητα των αξιακών αλυσίδων της αμυντικής βιομηχανίας, καθώς και την ισχυρή εξάρτησή της από προμηθευτές εκτός ΕΕ. Από την έναρξη του πολέμου στην Ουκρανία έως τον Ιούνιο του 2023, το 78 % των αγορών αμυντικού εξοπλισμού από τα κράτη μέλη της ΕΕ πραγματοποιήθηκε από χώρες εκτός της ΕΕ, με τις αγορές από τις ΗΠΑ και μόνο να αντιπροσωπεύουν το 63 %[15]. Μολονότι η εξάρτηση αυτή μπορεί να μετρηθεί βάσει διαφόρων δεικτών, από όλους προκύπτει σταθερά ότι σημαντικό μερίδιο των αμυντικών δαπανών της ΕΕ διοχετεύεται σε προμηθευτές εκτός ΕΕ, ιδίως στις Ηνωμένες Πολιτείες[16][17]. Ιστορικά, οι εξαγωγές των ΗΠΑ προς την ΕΕ υπερβαίνουν κατά πολύ τις εξαγωγές της ΕΕ προς τις ΗΠΑ[18]. Αν και οι πρώτες ενδείξεις μπορεί να υποδηλώνουν περιορισμό της εξάρτησης από την αγορά όπλων από τις ΗΠΑ[19], η ΕΕ αύξησε τις αγορές της από τις ΗΠΑ τα έτη μετά την έναρξη του πλήρους κλίμακας επιθετικού πολέμου της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας[20]. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα εκκλήσεις για ολοένα μεγαλύτερο μέρος των ραγδαία αυξανόμενων αμυντικών δαπανών στην Ευρώπη να προορίζεται για την ΕΒΤΒΑ.

---

15 JOIN(2024) 10, Κοινή ανακοίνωση σχετικά με μια νέα στρατηγική για την ευρωπαϊκή αμυντική βιομηχανία.

16 Juan Mejino-López και Guntram B. Wolff, «Europe's dependence on US foreign military sales and what to do about it», Bruegel, 13 Οκτωβρίου 2025.

17 Alex BURILKOV, Katelyn Bushnell, Juan Mejino-López, Thomas Morgan και Guntram B. Wolff, «Fit for war by 2030? European rearmament efforts towards Russia», Bruegel και Ινστιτούτο του Κιέλου για την Παγκόσμια Οικονομία, Ιούνιος 2025.

18 Daniel Fiott, The poison pill - EU defence on US terms?, Ινστιτούτο Μελετών της Ευρωπαϊκής Ένωσης για Θέματα Ασφάλειας, Ιούνιος 2019.

19 Giuseppe Spatafora, «The foreign policy-first president? US external action under Trump 2.0 – in data», Ινστιτούτο Μελετών της Ευρωπαϊκής Ένωσης για Θέματα Ασφάλειας, Φεβρουάριος 2026.

20 Juan Mejino-López και Guntram B. Wolff, Europe's dependence on US foreign military sales and what to do about it, Bruegel, 13 Οκτωβρίου 2025.

19 Η έκκληση για ισχυρότερη βιομηχανική βάση εντάσσεται στο πλαίσιο των ραγδαίων τεχνολογικών εξελίξεων και του αυξημένου παγκόσμιου ανταγωνισμού για πόρους. Οι καινοτομίες —όπως οι κβαντικές τεχνολογίες, η βιοτεχνολογία, η νευροτεχνολογία, τα προηγμένα υλικά και η ρομποτική— θα αποκτήσουν ολοένα μεγαλύτερη σημασία εντός της επόμενης δεκαετίας[21]. Οι καινοτομίες αυτές μπορούν να χρησιμοποιηθούν τόσο για μη στρατιωτικούς όσο και για στρατιωτικούς σκοπούς και συχνά απαιτούν τους ίδιους πόρους. Οι πρώτες ύλες στρατηγικής σημασίας είναι εξίσου σημαντικές για τις πράσινες και τις ψηφιακές τεχνολογίες όσο και για τις εφαρμογές στους τομείς της άμυνας και της αεροδιαστημικής[22]. Επί του παρόντος, η ΕΕ εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τις εισαγωγές αυτών των υλών, συχνά από μια συγκεκριμένη χώρα εκτός ΕΕ[23]. Επομένως, τα τρωτά σημεία της ΕΒΤΒΑ συνδέονται με τα ευρύτερα ζητήματα της στρατηγικής αυτονομίας και της ασφάλειας του εφοδιασμού. Αυτό σημαίνει ότι σε άλλους τομείς πολιτικής ενσωματώνονται ολοένα και περισσότερο παράμετροι που σχετίζονται με την άμυνα. Οι πολλαπλοί αυτοί παράγοντες, οι οποίοι αλληλεπιδρούν μεταξύ τους, έχουν δημιουργήσει αίσθηση επείγοντος όσον αφορά την άμυνα.

Πλαίσιο διακυβέρνησης που εδράζεται στις Συνθήκες

20 Τα θεσμικά και λοιπά όργανα και οι οργανισμοί της ΕΕ, καθώς και τα κράτη μέλη, έχουν λάβει μέτρα για την ενίσχυση της άμυνας της ΕΕ από την έναρξη του πλήρους κλίμακας επιθετικού πολέμου της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας. Τα μέτρα αυτά εφαρμόζονται εντός ενός πλαισίου διακυβέρνησης που διαμορφώνεται από τις Συνθήκες. Ο ρόλος των θεσμικών οργάνων της ΕΕ στον τομέα της άμυνας είναι παραδοσιακά περιορισμένος. Η Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΣΕΕ), όπως τροποποιήθηκε το 2007[24] και τέθηκε σε ισχύ το 2009, εισήγαγε την κοινή πολιτική ασφάλειας και άμυνας (ΚΠΑΑ) και καθόρισε σαφέστερα τους υφιστάμενους ρόλους των θεσμικών φορέων σε σχέση με την άμυνα. Η Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ) συμπληρώνει τη ΣΕΕ και διέπει τη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς και της οικονομίας της ΕΕ. Αποτελεί τη νομική βάση στην οποία ερείδονται τα μέσα της αμυντικής βιομηχανίας της Ένωσης (***γράφημα 1***).

---

[21] Foresight report 2025 – Resilience 2.0 – Empowering the EU to thrive amid turbulence and uncertainty, Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2025.

[22] Ειδική έκθεση 04/2026, με τίτλο «Κρίσιμες πρώτες ύλες για την ενεργειακή μετάβαση – Μια πολιτική χωρίς στέρεα θεμέλια».

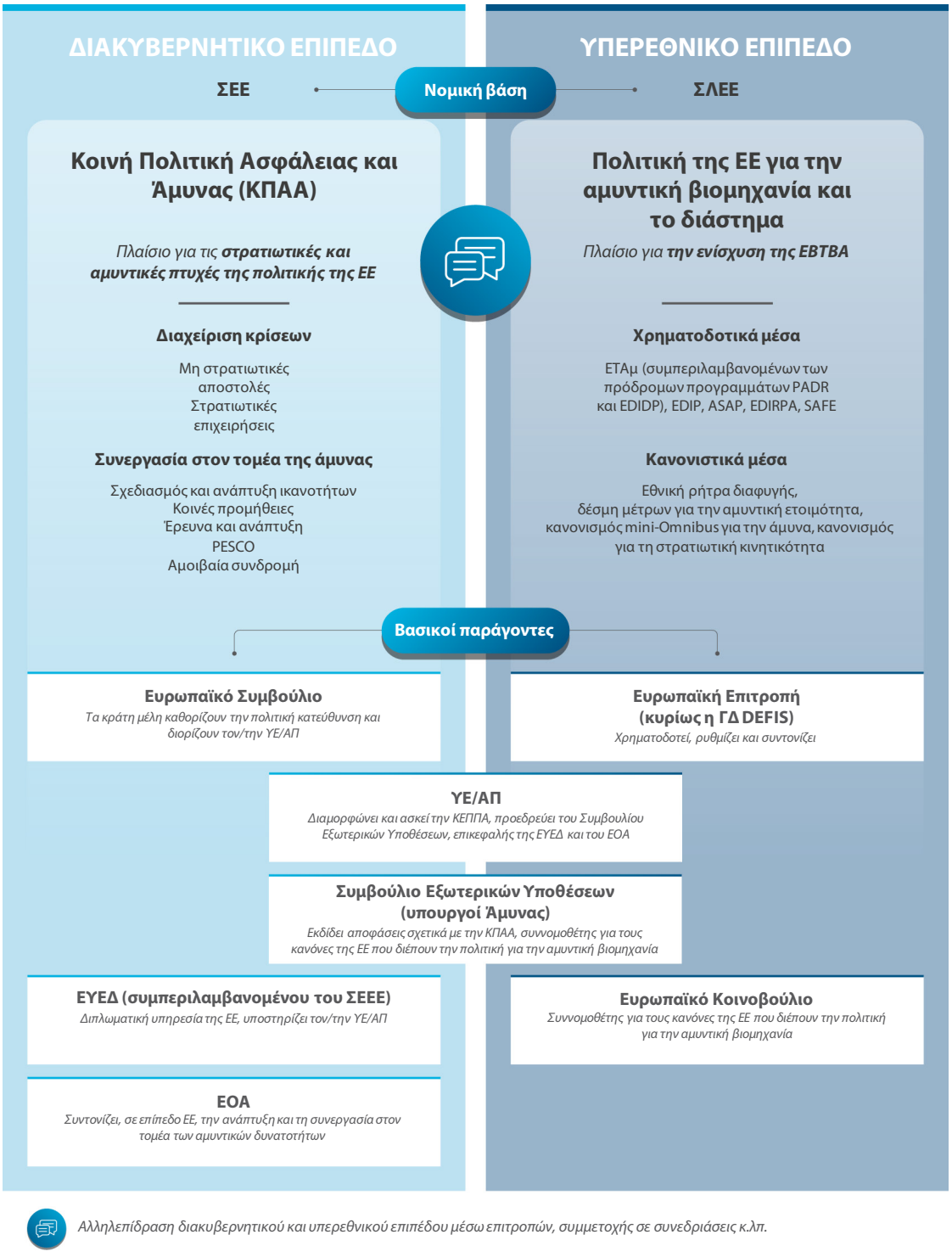
[23] Αυτόθι.

[24] Συνθήκη της Λισσαβώνας για την τροποποίηση της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση και της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας.

21 Η ΚΠΑΑ αποτελεί μέρος της κοινής εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφαλείας (ΚΕΠΠΑ) και αφορά θέματα που άπτονται της ασφάλειας της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένου του «προοδευτικού καθορισμού κοινής αμυντικής πολιτικής, η οποία μπορεί να οδηγήσει σε κοινή άμυνα». Η συνολική εξωτερική πολιτική της ΕΕ τελεί υπό την καθοδήγηση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου (το οποίο απαρτίζεται από τους αρχηγούς κρατών ή κυβερνήσεων). Στο πλαίσιο του Συμβουλίου της ΕΕ, η άμυνα και η ασφάλεια εμπίπτουν στις αρμοδιότητες του Συμβουλίου Εξωτερικών Υποθέσεων (απαρτιζόμενο από τους υπουργούς Εξωτερικών και τους υπουργούς Άμυνας όταν στην ημερήσια διάταξη περιλαμβάνονται θέματα άμυνας). Η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Εξωτερικής Δράσης (ΕΥΕΔ), συμπεριλαμβανομένου του Στρατιωτικού Επιτελείου της ΕΕ (ΣΕΕΕ), αποτελεί το διπλωματικό σκέλος της ΕΕ και ενεργεί υπό την εξουσία του Ύπατου/της Ύπατης Εκπροσώπου της Ένωσης για θέματα εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφαλείας, που είναι επίσης Αντιπρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (ΥΕ/ΑΠ)[25]. Ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Άμυνας (ΕΟΑ) είναι οργανισμός της ΕΕ που ιδρύθηκε το 2004, λειτουργεί υπό την εποπτεία του Συμβουλίου της ΕΕ και υποστηρίζει το Συμβούλιο και τα κράτη μέλη στο έργο βελτίωσης των αμυντικών δυνατοτήτων της ΕΕ.

[25] Απόφαση 2010/427/ΕΕ του Συμβουλίου για τη σύσταση της ΕΥΕΔ.

Γράφημα 1 | Το πλαίσιο αμυντικής πολιτικής και διακυβέρνησης της ΕΕ

ASAP - κανονισμός σχετικά με τη στήριξη της παραγωγής πυρομαχικών, **ΚΕΠΠΑ** - κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφάλειας, **ΓΔ DEFIS** - Γενική Διεύθυνση Αμυντικής Βιομηχανίας και Διαστήματος, **ΕΟΑ** - Ευρωπαϊκός Οργανισμός Άμυνας, **ΕΤΑμ** - Ευρωπαϊκό Ταμείο Άμυνας, **EDIDP** - ευρωπαϊκό πρόγραμμα βιομηχανικής ανάπτυξης στον τομέα της άμυνας, **EDIP** - πρόγραμμα για την ευρωπαϊκή αμυντική βιομηχανία, **EDIRPA** - κανονισμός για την ενίσχυση της ευρωπαϊκής αμυντικής βιομηχανίας μέσω κοινών προμηθειών, **ΕΒΤΒΑ** - ευρωπαϊκή βιομηχανική και τεχνολογική βάση στον τομέα της άμυνας, **ΕΥΕΔ** - Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Εξωτερικής Δράσης, **ΣΕΕΕ** - Στρατιωτικό Επιτελείο της ΕΕ, **ΥΕ/ΑΠ** - Ύπατος/-η Εκπρόσωπος της Ένωσης για θέματα Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφαλείας / Αντιπρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, **PADR** - προπαρασκευαστική ενέργεια για την έρευνα στον τομέα της άμυνας, **PESCO** - μόνιμη διαρθρωμένη συνεργασία, **ΣΕΕ** - Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση, **ΣΛΕΕ** - Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, **SAFE** - μέσο δράσης για την ασφάλεια στην Ευρώπη

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει πληροφοριών προερχόμενων από την Επιτροπή, το Συμβούλιο και το Κοινοβούλιο.

22 Το ισχύον νομικό πλαίσιο προσφέρει στα κράτη μέλη ευκαιρίες συνεργασίας στον τομέα της αμυντικής πολιτικής σε εθελοντική βάση, ενώ παράλληλα περιορίζει τις αρμοδιότητες της Επιτροπής στην πολιτική για την αμυντική βιομηχανία. Δεδομένου ότι η άμυνα βρίσκεται στον πυρήνα της εθνικής κυριαρχίας, τα κράτη μέλη διατηρούν ηγετικό ρόλο και η πολιτική της ΕΕ στον τομέα της άμυνας εξακολουθεί να έχει κατά βάση διακυβερνητικό χαρακτήρα και να διέπεται από ειδικούς κανόνες και διαδικασίες που διαφέρουν από εκείνους άλλων πολιτικών της ΕΕ. Κατά συνέπεια, η άμυνα εξακολουθεί να αποτελεί κατεξοχήν αρμοδιότητα των κρατών μελών, με την υπερεθνική δράση της ΕΕ να υπόκειται σε περιορισμούς. Αυτό σημαίνει ότι το Συμβούλιο διαδραματίζει κεντρικό ρόλο στην πολιτική της ΕΕ στον τομέα της άμυνας και αποτελεί βασικό φορέα λήψης αποφάσεων, με τις αποφάσεις που αφορούν την ΚΕΠΠΑ και την ΚΠΑΑ να λαμβάνονται κατά κανόνα ομόφωνα.

23 Η ΚΠΑΑ αποτελεί το πλαίσιο της ΕΕ για τη διαχείριση κρίσεων και τη συνεργασία στον τομέα της άμυνας, παρέχοντας στα κράτη μέλη τη δυνατότητα να αναλαμβάνουν μη στρατιωτικές και στρατιωτικές αποστολές και επιχειρήσεις ΚΠΑΑ εκτός της ΕΕ στο πλαίσιο της ολοκληρωμένης προσέγγισης της ΕΕ όσον αφορά τις εξωτερικές συγκρούσεις και κρίσεις[26]. Υποστηρίζει τη διατήρηση της ειρήνης, την πρόληψη των συγκρούσεων και την ενδυνάμωση της διεθνούς ασφάλειας, συχνά σε συνεργασία με διεθνείς οργανισμούς όπως τα Ηνωμένα Έθνη (ΟΗΕ) και το ΝΑΤΟ. Η ΕΕ έχει δρομολογήσει πολυάριθμες μη στρατιωτικές αποστολές και στρατιωτικές επιχειρήσεις στο εξωτερικό στο πλαίσιο της ΚΠΑΑ. Οι μη στρατιωτικές αποστολές χρηματοδοτούνται από τον προϋπολογισμό της ΕΕ και βασίζονται στις δυνατότητες που παρέχουν τα κράτη μέλη (άρθρο 42 ΣΕΕ). Σύμφωνα με το άρθρο 41, παράγραφος 2, ΣΕΕ, οι δαπάνες που οφείλονται σε ενέργειες που έχουν στρατιωτικές συνέπειες ή συνέπειες στην άμυνα δεν μπορούν, καταρχήν, να χρηματοδοτούνται από τον προϋπολογισμό της ΕΕ. Ως εκ τούτου, το κόστος των στρατιωτικών αποστολών και επιχειρήσεων χρηματοδοτείται πρωτίστως από τα συμμετέχοντα κράτη μέλη μέσω ειδικών διακυβερνητικών μηχανισμών και εθνικών συνεισφορών. Οι ρυθμίσεις χρηματοδότησης ποικίλλουν ανάλογα με την εκάστοτε αποστολή ή επιχείρηση[27].

[26] Κοινή Πολιτική Ασφάλειας και Άμυνας, ΕΥΕΔ, 24 Σεπτεμβρίου 2025.

[27] Bruno Bilquin, EU missions and operations outside, Υπηρεσία Έρευνας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, 29 Οκτωβρίου 2024.

24 Στο πλαίσιο συνεργασίας των κρατών μελών περιλαμβάνονται επίσης διάφορες πρωτοβουλίες και οντότητες που έχουν θεσπιστεί βάσει των Συνθηκών και χρηματοδοτούνται εκτός προϋπολογισμού μέσω συνεισφορών των κρατών μελών. Σε αυτές συγκαταλέγονται, λόγου χάριν, ο ΕΟΑ, ο οποίος διαδραματίζει καίριο ρόλο στην υποστήριξη της ανάπτυξης αμυντικών δυνατοτήτων και στην προώθηση της αμυντικής συνεργασίας στην ΕΕ, καθώς και η μόνιμη διαρθρωμένη συνεργασία (PESCO). Η PESCO, η οποία ενεργοποιήθηκε το 2017 από 23 κράτη μέλη και αριθμεί πλέον 26 συμμετέχοντες, αποτελεί πλαίσιο συνεργασίας θεσπισμένο βάσει των Συνθηκών, με σκοπό τον από κοινού σχεδιασμό και την ανάπτυξη αμυντικών δυνατοτήτων, την πραγματοποίηση σχετικών επενδύσεων και την ενίσχυση της επιχειρησιακής ετοιμότητας, της διαλειτουργικότητας και της αποτελεσματικότητας των ενόπλων δυνάμεων μέσω νομικά δεσμευτικών υποχρεώσεων. Η γραμματεία της PESCO απαρτίζεται από εκπροσώπους του ΕΟΑ και της ΕΥΕΔ, συμπεριλαμβανομένου του ΣΕΕΕ. Κατά την περίοδο 2017-2025, η PESCO δρομολόγησε συνολικά 83 συνεργατικά έργα (74 από τα οποία βρίσκονται ακόμη σε εξέλιξη) στην ξηρά, στη θάλασσα, στον αέρα, στο διάστημα και στον κυβερνοχώρο.

25 Το άρθρο 42, παράγραφος 7, ΣΕΕ αποτελεί τη νομική βάση για τη ρήτρα αμοιβαίας συνδρομής της ΕΕ. Μόλις ενεργοποιηθεί από κράτος μέλος που έχει δεχθεί επίθεση στην επικράτειά του, τα άλλα κράτη μέλη έχουν την υποχρέωση να του παράσχουν βοήθεια και συνδρομή με όλα τα μέσα που έχουν στη διάθεσή τους. Η συνδρομή αυτή πρέπει να συνάδει με τις δεσμεύσεις που έχουν αναληφθεί στο πλαίσιο του ΝΑΤΟ (για τα κράτη μέλη που είναι επίσης σύμμαχοι του ΝΑΤΟ) και δεν μπορεί να αντιβαίνει στον ιδιαίτερο χαρακτήρα της πολιτικής ασφάλειας και άμυνας των κρατών μελών (για εκείνα που δεν είναι σύμμαχοι του ΝΑΤΟ). Επίκληση της ρήτρας έγινε μόνο μία φορά, από τη Γαλλία, μετά τις τρομοκρατικές επιθέσεις του Νοεμβρίου 2015. Τα κράτη μέλη της ΕΕ διεξάγουν τακτικά συζητήσεις βάσει σεναρίων και πραγματοποιούν ασκήσεις, με σκοπό την καλύτερη κατανόηση όσον αφορά την εφαρμογή της ρήτρας, την ενίσχυση της ετοιμότητας και την οικοδόμηση ανθεκτικότητας. Από τον Μάρτιο του 2026, αφότου η Κύπρος βρέθηκε στο στόχαστρο δρόνων κατά τη διάρκεια του πολέμου μεταξύ Ιράν, Ισραήλ και Ηνωμένων Πολιτειών, οι συζητήσεις σχετικά με τον τρόπο επιχειρησιακής εφαρμογής της ρήτρας έχουν ενταθεί προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι προκλήσεις που σχετίζονται με την πρακτική εφαρμογή της[28].

[28] EU to game out bloc' mutual assistance clause in case of attack, Politico, 17 Απριλίου 2026.

26 Η ΣΛΕΕ εξουσιοδοτεί την Επιτροπή να στηρίζει την ανταγωνιστικότητα της ευρωπαϊκής αμυντικής βιομηχανίας. Στο πλαίσιο του εν λόγω τομέα πολιτικής, η Επιτροπή μπορεί να διευκολύνει τη συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών με σκοπό την έρευνα, την ανάπτυξη και την παραγωγή στον τομέα της άμυνας, χωρίς να θίγει την αρμοδιότητα των κρατών μελών να καθορίζει έκαστο τις εθνικές αμυντικές προτεραιότητες και στρατηγικές του. Με την προώθηση της πολιτικής για την αμυντική βιομηχανία, η Επιτροπή μπορεί να διαδραματίσει ρόλο στην ενίσχυση της ΕΒΤΒΑ μέσω πρωτοβουλιών που ενθαρρύνουν τις κοινές επενδύσεις. Όσον αφορά την άμυνα, οι Συνθήκες εντάσσουν ουσιαστικά τη δράση της Επιτροπής κυρίως στο πλαίσιο των παραδοσιακότερων αρμοδιοτήτων της που συνδέονται με την εσωτερική αγορά, το εμπόριο και τη βιομηχανία. Μέσω αποφάσεων και συμπερασμάτων του Συμβουλίου, τα κράτη μέλη μπορούν να αναθέτουν το καθήκον στην Επιτροπή και να την καλούν να αναλαμβάνει περαιτέρω πρωτοβουλίες στον τομέα της άμυνας.

Αύξηση του επιπέδου φιλοδοξίας της ΕΕ

27 Ιδίως από το 2022, τα κράτη μέλη της ΕΕ αναγνωρίζουν ολοένα και περισσότερο ότι η Ένωση χρειάζεται να ενισχύσει τις ικανότητές της στους τομείς της ασφάλειας και της άμυνας. Αυτό σηματοδότησε στροφή στην πολιτική άμυνας της ΕΕ με το βάρος να μετατοπίζεται από τη διαχείριση και την αντιμετώπιση κρίσεων εκτός της ΕΕ στην αμυντική ετοιμότητα των κρατών μελών.

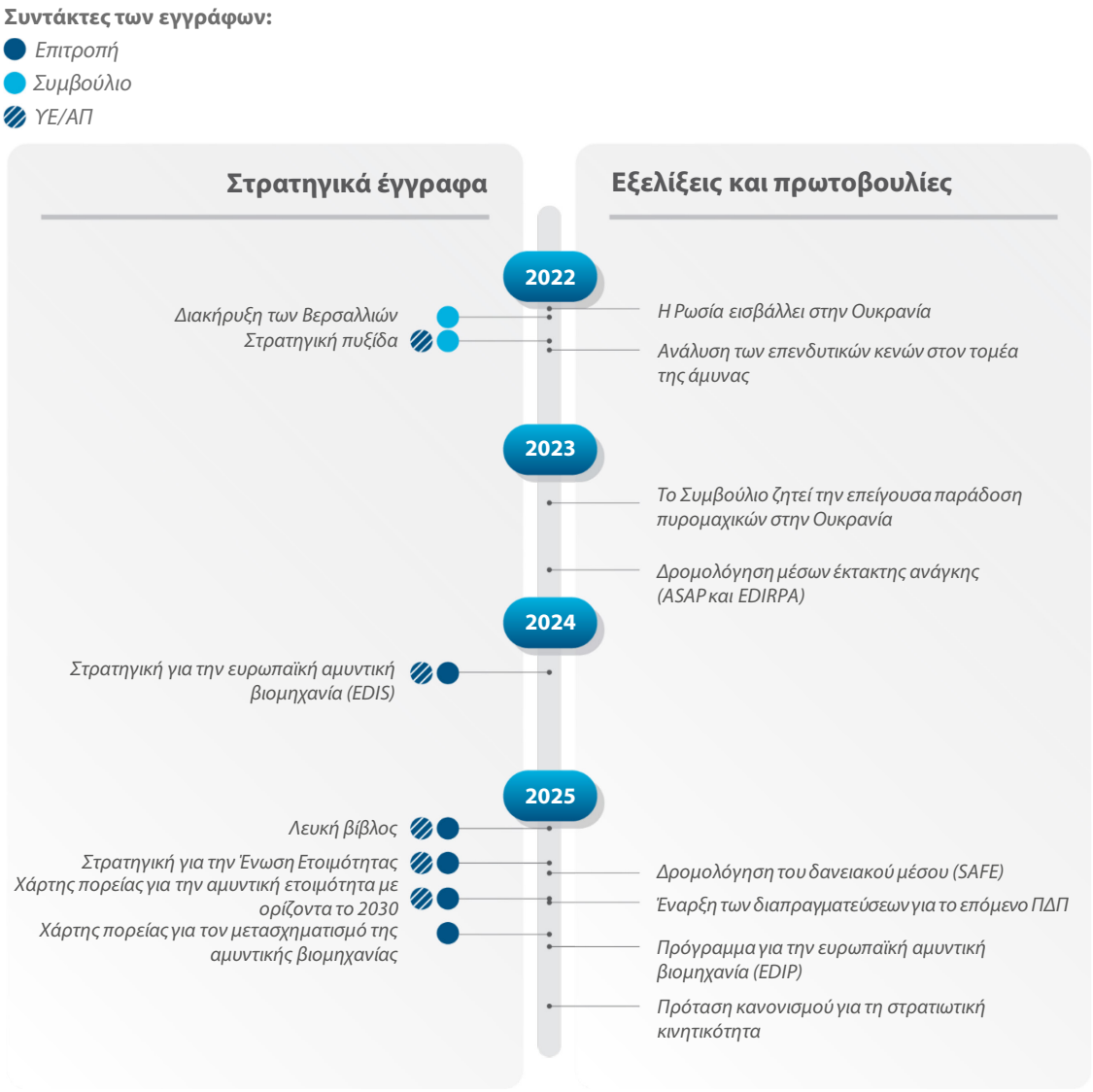
28 Στις 11 Μαρτίου 2022, μόλις δύο εβδομάδες μετά την έναρξη του πλήρους κλίμακας επιθετικού πολέμου της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας, οι αρχηγοί κρατών και κυβερνήσεων της ΕΕ εξέδωσαν τη Διακήρυξη των Βερσαλλιών, με την οποία επισήμαναν την ανάγκη ενίσχυσης των αμυντικών δυνατοτήτων της ΕΕ και λήψης περαιτέρω αποφασιστικών μέτρων για την εδραίωση της ευρωπαϊκής κυριαρχίας. Λίγο αργότερα ακολούθησε η στρατηγική πυξίδα για την ασφάλεια και την άμυνα, στην οποία καθοριζόταν ένα σχέδιο για την ενίσχυση της στρατηγικής αυτονομίας της ΕΕ, προκειμένου αυτή να καταστεί ισχυρότερος και ικανότερος εγγυητής της ασφάλειας για τους πολίτες της. Η στρατηγική πυξίδα, η οποία εκπονήθηκε υπό την καθοδήγηση του ΥΕ/ΑΠ σε στενή συνεργασία με την Επιτροπή και τον ΕΟΑ, εγκρίθηκε και από τα 27 κράτη μέλη στις 22 Μαρτίου 2022 και, ως γενικό πλαίσιο καθοδηγούμενο από τα κράτη μέλη, αποτελεί ένα σημαντικό σημείο αναφοράς για την ευρωπαϊκή πολιτική ασφάλειας και άμυνας. Ανταποκρινόμενοι στην έκκληση του Συμβουλίου για ενίσχυση των φιλοδοξιών όσον αφορά την άμυνα της ΕΕ, η Επιτροπή και ο ΥΕ/ΑΠ παρουσίασαν ανάλυση των επενδυτικών κενών στον τομέα της άμυνας, τα οποία έπρεπε να καλυφθούν για την υλοποίηση των νέων φιλοδοξιών.

29 Για να υποστηρίξουν αυτό το νέο επίπεδο φιλοδοξίας, η Επιτροπή και η ΕΥΕΔ (συμπεριλαμβανομένου του ΣΕΕΕ) εργάζονται επίσης για τη συμπλήρωση και τον πολλαπλασιασμό των επιμέρους αμυντικών προσπαθειών των κρατών μελών με σκοπό την «οικοδόμηση μιας πραγματικής Ευρωπαϊκής Αμυντικής Ένωσης»[29]. Η Επιτροπή και ο/η ΥΕ/ΑΠ έχουν παρουσιάσει διάφορες πρωτοβουλίες και στρατηγικά έγγραφα που αποσκοπούν στην επίτευξη αμυντικής ετοιμότητας έως το 2030 (***γράφημα 2***). Το κεντρικό έγγραφο στρατηγικής είναι η Λευκή βίβλος για την ευρωπαϊκή άμυνα – Ετοιμότητα με ορίζοντα το 2030, στην οποία παρουσιάζονται οι επιλογές που έχουν στη διάθεσή τους τα κράτη μέλη όσον αφορά τη συνεργασία και τη συνένωση των προσπαθειών τους για την κάλυψη των κενών σε επίπεδο δυνατοτήτων και την ενίσχυση της ΕΒΤΒΑ. Σύμφωνα με τον χάρτη πορείας για την αμυντική ετοιμότητα με ορίζοντα το 2030, η αμυντική ετοιμότητα προϋποθέτει την ανάπτυξη και την απόκτηση των δυνατοτήτων που υπαγορεύουν οι απαιτήσεις του σύγχρονου πολέμου. Η Ευρώπη πρέπει να διαθέτει βιομηχανική βάση στον τομέα της άμυνας που θα της παρέχει στρατηγικό πλεονέκτημα και την απαιτούμενη ανεξαρτησία, με καινοτομία αιχμής και ταχεία, μαζική παραγωγή σε κρίσιμες περιόδους[30].

[29] Η επιλογή της Ευρώπης. Πολιτικές κατευθύνσεις για την επόμενη Ευρωπαϊκή Επιτροπή 2024-2029, Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν, 18 Ιουλίου 2024.

[30] JOIN(2025) 27, κοινή ανακοίνωση σχετικά με τον χάρτη πορείας για την αμυντική ετοιμότητα με ορίζοντα το 2030.

Γράφημα 2 | Χρονογραμμή των σχετικών στρατηγικών εγγράφων και πρωτοβουλιών

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει πληροφοριών προερχόμενων από την Επιτροπή, το Συμβούλιο και το Κοινοβούλιο.

30 Για την ενίσχυση του βασικού στρατηγικού πλαισίου στον τομέα της άμυνας, η Επιτροπή και η ΥΕ/ΑΠ καταβάλλουν επίσης προσπάθειες για την ανάπτυξη «ολιστικής» προσέγγισης όσον αφορά την ετοιμότητα για την αντιμετώπιση συγκρούσεων και κρίσεων, συνδέοντας την άμυνα με την ασφάλεια. Ως πρόσφατο βήμα προς την κατεύθυνση αυτή, η στρατηγική για την Ένωση Ετοιμότητας του 2025 συμπληρώνει τον στρατηγικό στόχο της αμυντικής ετοιμότητας. Η στρατηγική εστιάζει σε τρεις προσεγγίσεις: ολοκληρωμένη προσέγγιση που καλύπτει όλους τους κινδύνους, προσέγγιση για το σύνολο της κοινωνίας και προσέγγιση για το σύνολο της διακυβέρνησης. Αυτό περιλαμβάνει την προετοιμασία έναντι κάθε είδους κινδύνου, αντί της μεμονωμένης αντιμετώπισής του. Σημαίνει επίσης τη συμμετοχή όλων των τομέων, των οργανισμών και των πολιτών, ώστε να διασφαλιστεί ο συντονισμός και η συνεργασία μεταξύ των κυβερνητικών οργανισμών και υπηρεσιών, με παράλληλη σύνδεση της εξωτερικής διάστασης της ασφάλειας με τα μέτρα ετοιμότητας στην ΕΕ.

31 Η εμφάνιση νέων τεχνολογιών που μπορούν να χρησιμοποιηθούν τόσο για μη στρατιωτικούς όσο και για στρατιωτικούς σκοπούς και η γενικότερη ανησυχία για την ανθεκτικότητα των αξιακών αλυσίδων ώθησαν επίσης την ΕΕ να εξετάσει τρόπους αξιοποίησης των συνεργιών στον πολιτικοστρατιωτικό τομέα[31]. Ο εξελισσόμενος χαρακτήρας των σύγχρονων συγκρούσεων, οι οποίες βασίζονται ολοένα και περισσότερο σε ανατρεπτικές τεχνολογίες, καθιστά το τεχνολογικό προβάδισμα καθοριστικό παράγοντα για τη στρατιωτική υπεροχή.

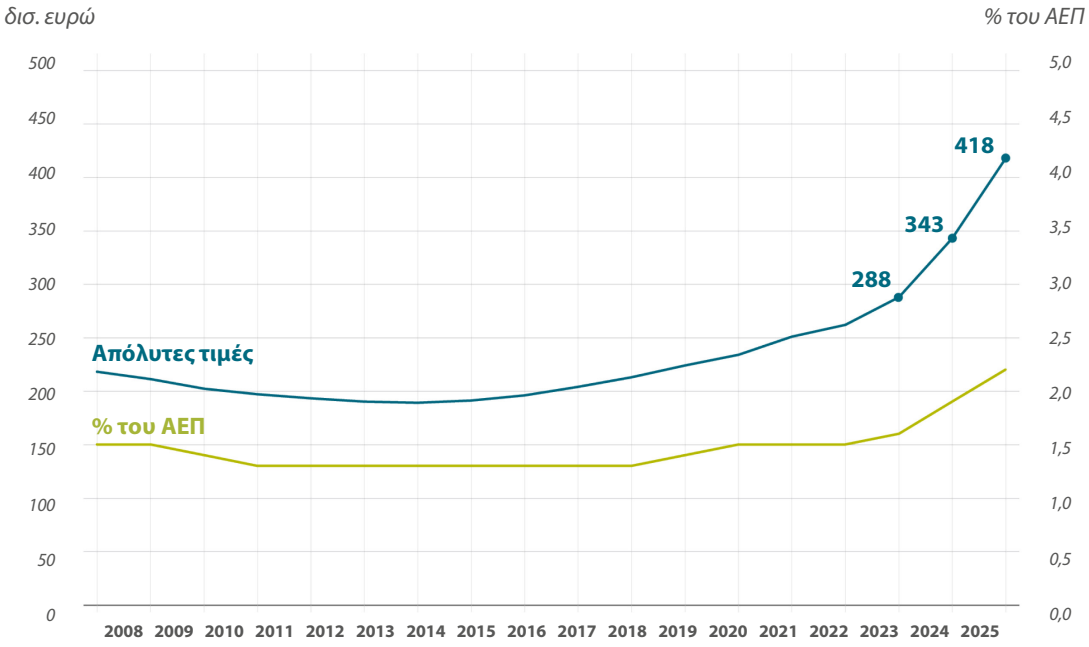
[31] COM(2025) 484, ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την έκθεση στρατηγικής ανάλυσης προοπτικών του 2025.

Δράσεις της ΕΕ: με το βλέμμα στραμμένο στην ετοιμότητα και σε μια ολοένα και περισσότερο δομημένη προσέγγιση

Απότομη άνοδος των αμυντικών δαπανών των κρατών μελών και ραγδαία αύξηση του αριθμού των χρηματοδοτικών μέσων της ΕΕ

32 Από το 2022 έχουν κινητοποιηθεί πρόσθετοι χρηματοδοτικοί πόροι τόσο σε επίπεδο ΕΕ όσο και επιμέρους κρατών μελών, προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι επιπτώσεις της χρόνιας έλλειψης επενδύσεων. Ως απάντηση στον επιθετικό πόλεμο της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας, το συνολικό ύψος των ετήσιων αμυντικών προϋπολογισμών της ΕΕ αυξήθηκε ραγδαία, από 262 δισεκατομμύρια ευρώ το 2022 σε 418 δισεκατομμύρια ευρώ το 2025 (***γράφημα 3***). Το 2026, εκτιμάται ότι οι προϋπολογισμοί των κρατών μελών θα φτάσουν συνολικά τα 454 δισεκατομμύρια ευρώ. Συνολικά, οι συνδυασμένες αμυντικές δαπάνες των κρατών μελών (σε σταθερές τιμές) αυξήθηκαν κατά 78,6 % μεταξύ 2020 και 2025[32].

Γράφημα 3 | Αμυντικές δαπάνες των κρατών μελών της ΕΕ

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει στοιχείων του ΕΟΑ προερχόμενων από το έγγραφο Defence Data 2025-2026 (για τις απόλυτες τιμές) και την πύλη EDA defence data portal (για το ποσοστό του ΑΕΠ).

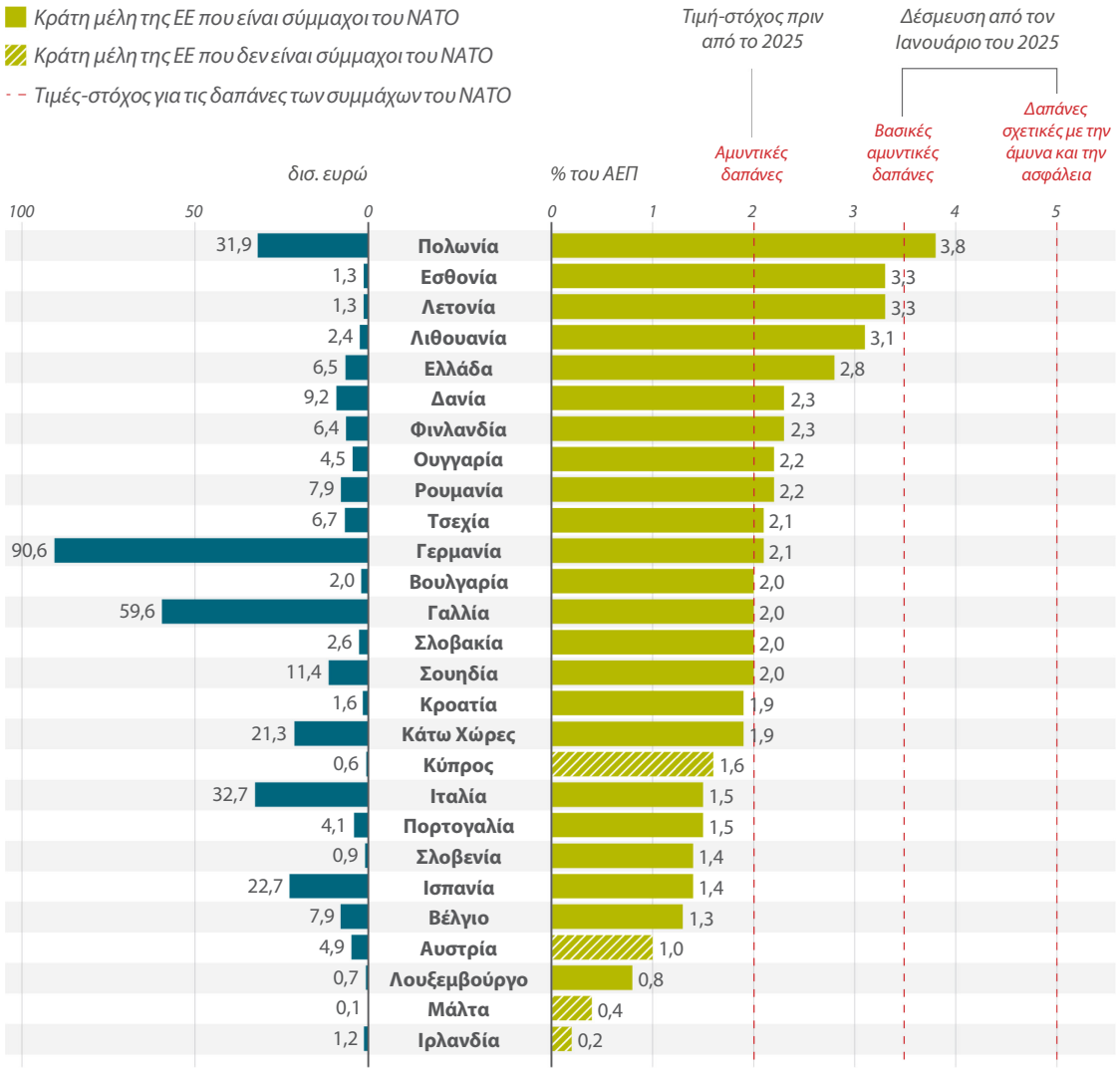
[32] ΕΟΑ, Defence Data 2025-2026.

33 Το 2014 οι σύμμαχοι του ΝΑΤΟ συμφώνησαν να διαθέτουν τουλάχιστον το 2 % του ετήσιου ΑΕΠ τους για την άμυνα[33]. Το 2025 δεσμεύτηκαν να επιτύχουν υψηλότερες τιμές-στόχο, συγκεκριμένα 3,5 % για τις βασικές αμυντικές δαπάνες και 1,5 % για τις δαπάνες που σχετίζονται με την άμυνα και την ασφάλεια (λόγου χάριν, για την προστασία των υποδομών κρίσιμης σημασίας, την υπεράσπιση δικτύων, τη διασφάλιση της ετοιμότητας και ανθεκτικότητας σε μη στρατιωτικό επίπεδο, την προώθηση της καινοτομίας και την ενίσχυση της βιομηχανικής βάσης στον τομέα της άμυνας), με αποτέλεσμα η συνολική τιμή-στόχος να ανέρχεται στο 5 % του ετήσιου ΑΕΠ έως το 2035. Στο ***γράφημα 4*** παρουσιάζονται οι αμυντικές δαπάνες των κρατών μελών της ΕΕ ως ποσοστό του ΑΕΠ για το 2024. Σύμφωνα με τον ΕΟΑ, το 2025 όλοι οι σύμμαχοι του ΝΑΤΟ που είναι κράτη μέλη της ΕΕ πέτυχαν ή υπερέβησαν την τιμή-στόχο του 2 % για τις αμυντικές δαπάνες[34].

[33] Δήλωση της συνόδου κορυφής της Ουαλίας, ΝΑΤΟ, 5 Σεπτεμβρίου 2014.

[34] Defence expenditures and NATO's 5 % commitment, ΝΑΤΟ, 10 Απριλίου 2026.

Γράφημα 4 | Αμυντικές δαπάνες των κρατών μελών της ΕΕ το 2024

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει στοιχείων του ΕΟΑ προερχόμενων από το έγγραφο Defence Data 2024-2025.

34 Οι εν λόγω αυξημένοι πόροι χρησιμοποιούνται για την ενίσχυση των εθνικών στρατιωτικών δυνατοτήτων και την κάλυψη μακροχρόνιων κενών σε επίπεδο δυνατοτήτων (σημείο ***29***). Ταυτόχρονα, μέρος των δαπανών αυτών έχει διοχετευθεί στη στρατιωτική στήριξη της Ουκρανίας, είτε μέσω διμερούς βοήθειας είτε μέσω του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού για την Ειρήνη (ΕΜΕ) (***πλαίσιο 2***). Στο πλαίσιο αυτό, 6,4 δισεκατομμύρια ευρώ από τα περίπου 75,2 δισεκατομμύρια που έχουν κινητοποιήσει η ΕΕ και τα κράτη μέλη για τη στρατιωτική στήριξη της Ουκρανίας κατά την περίοδο 2022-2025[35] διοχετεύονται μέσω του ΕΜΕ.

[35] Στρατιωτική στήριξη της ΕΕ προς την Ουκρανία, Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, 24 Απριλίου 2026.

Πλαίσιο 2

Ο Ευρωπαϊκός Μηχανισμός για την Ειρήνη (ΕΜΕ)

Ο ΕΜΕ θεσπίστηκε τον Μάρτιο του 2021 ως ταμείο χρηματοδοτούμενο εκτός του προϋπολογισμού της ΕΕ. Διαρθρώνεται γύρω από δύο πυλώνες.

- Πυλώνας μέτρων συνδρομής: χρησιμοποιείται ολοένα και περισσότερο για τη στήριξη της παροχής θανατηφόρου και μη θανατηφόρου στρατιωτικού εξοπλισμού σε χώρες-εταίρους (λόγου χάριν πυρομαχικά, πύραυλοι, μέσα ατομικής προστασίας, κουτιά πρώτων βοηθειών).

- Πυλώνας επιχειρήσεων: χρηματοδοτεί τις κοινές δαπάνες των στρατιωτικών αποστολών και επιχειρήσεων της ΚΠΑΑ (το μεγαλύτερο μέρος των δαπανών βαρύνει τα συμμετέχοντα κράτη μέλη). Μία από τις σημαντικότερες αποστολές που βρίσκονται σε εξέλιξη είναι η αποστολή για τη στρατιωτική συνδρομή της ΕΕ με σκοπό τη στήριξη της Ουκρανίας (EUMAM Ukraine) (***πλαίσιο 5***).

Η συνολική χρηματοδοτική στήριξη που διατέθηκε μέσω του ΕΜΕ για την περίοδο 2021-2027 ανήλθε σε 17 δισεκατομμύρια ευρώ, εκ των οποίων περίπου τα δύο τρίτα διατέθηκαν στην Ουκρανία.

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει στοιχείων προερχόμενων από την ιστοσελίδα του Συμβουλίου «Ευρωπαϊκός Μηχανισμός για την Ειρήνη».

35 Η ΕΒΤΒΑ παραμένει σε μεγάλο βαθμό κατακερματισμένη και κυριαρχείται από «εθνικούς πρωταθλητές», οι οποίοι εξυπηρετούν πρωτίστως τις εγχώριες αγορές, διατηρώντας παράλληλα σημαντικές εξαγωγικές αγορές εκτός της ΕΕ[36]. Το 2021 μόλις το 18 % περίπου του συνολικού αμυντικού εξοπλισμού των κρατών μελών αποκτήθηκε μέσω συνεργατικών προμηθειών και το 7 % των δαπανών για έρευνα και τεχνολογία στον τομέα της άμυνας πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο συνεργασίας. Τα ποσοστά αυτά υπολείπονται κατά πολύ των αντίστοιχων τιμών αναφοράς του 35 % και του 20 % (τα οποία δεν έχουν μετατραπεί σε δεσμευτικές εθνικές τιμές-στόχο) που καθορίστηκαν τον Νοέμβριο του 2007 από το διοικητικό συμβούλιο του ΕΟΑ σε επίπεδο υπουργών[37]. Τόσο στο πλαίσιο των συνεργατικών προμηθειών αμυντικού εξοπλισμού όσο και των δαπανών για έρευνα και τεχνολογία στο πλαίσιο συνεργασίας, οι αντίστοιχες τιμές αναφοράς δεν έχουν επιτευχθεί από τότε που αυτές καθορίστηκαν[38]. Ωστόσο, από το 2022, ο ΕΟΑ δεν έχει αναφέρει συστηματικά στοιχεία σχετικά με την κατάσταση των συνεργατικών προμηθειών, καθώς τα στοιχεία που υποβάλλουν τα κράτη μέλη είναι ελλιπή. Ο ΕΟΑ έχει δηλώσει ότι τα μέσα της ΕΕ είναι πιθανό να οδηγήσουν σε αύξηση των συνεργατικών προμηθειών, αλλά ότι η βελτίωση της παρακολούθησης σε επίπεδο κρατών μελών είναι απαραίτητη για την αξιολόγηση του αντικτύπου των μηχανισμών χρηματοδοτικής στήριξης[39].

---

[36] George, M., et al., *Trends in International Arms Transfers 2024*, Διεθνές Ινστιτούτο Ερευνών της Στοκχόλμης για την Ειρήνη, Μάρτιος 2025.

[37] Δελτίο Τύπου με τίτλο «EU Ministers adopt Framework for Joint European Strategy in Defence R&T» (Βρυξέλλες, 19 Νοεμβρίου 2007) και διαδικτυακή πύλη Defence Data Portal.

[38] Defence Data 2020-2021: Key findings and analysis, Ευρωπαϊκός Οργανισμός Άμυνας, 2022 (γράφημα 12).

[39] Defence Data 2024-2025, Ευρωπαϊκός Οργανισμός Άμυνας, 2025.

36 Τα τελευταία χρόνια, η ΕΕ έχει κινητοποιήσει, μέσω διαφόρων πρωτοβουλιών, σειρά χρηματοδοτικών μέσων που αποσκοπούν στην περαιτέρω ενίσχυση της διασυνοριακής συνεργασίας στον τομέα της άμυνας και στην ενθάρρυνση των κρατών μελών να αναπτύσσουν και να προμηθεύονται από κοινού αμυντικά προϊόντα και δυνατότητες (***γράφημα 5***). Κάθε μέσο αποσκοπεί στην επίτευξη συγκεκριμένων στόχων σε διαφορετικά στάδια του κύκλου ζωής της ανάπτυξης δυνατοτήτων.

- **Κοινή έρευνα και ανάπτυξη αμυντικού εξοπλισμού**: Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Άμυνας (ΕΤΑμ), το οποίο διαδέχθηκε δύο προγράμματα[40], χρηματοδοτεί συνεργατικά έργα έρευνας και ανάπτυξης στα οποία συμμετέχουν κοινοπραξίες από τουλάχιστον τρία κράτη μέλη. Στόχος του είναι η ενίσχυση της ΕΒΤΒΑ και ο περιορισμός του κατακερματισμού. Στο πλαίσιο του εν λόγω μέσου, το ενωσιακό πρόγραμμα καινοτομίας στον τομέα της άμυνας προτείνει στοχευμένη δέσμη μέτρων για την προσέλκυση και τη στήριξη νεοφυών επιχειρήσεων και ΜΜΕ. Το ΕΤΑμ διαθέτει προϋπολογισμό ύψους 7,3 δισεκατομμυρίων ευρώ στο πλαίσιο του πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου (ΠΔΠ) 2021-2027, εκ των οποίων 1,5 δισεκατομμύρια προορίζονται για την πρωτοβουλία Πλατφόρμα στρατηγικών τεχνολογιών για την Ευρώπη. Έως τον Απρίλιο του 2026 είχαν επιλεγεί 281 έργα στο πλαίσιο προσκλήσεων υποβολής προτάσεων που προκηρύχθηκαν μεταξύ 2021 και 2025[41].

- **Βιομηχανικές παραγωγικές ικανότητες**: Η φάση της παραγωγής και της βιομηχανικής εντατικοποίησης αποτελούν τα επόμενα λογικά βήματα μετά τη φάση της έρευνας και της ανάπτυξης. Στο πλαίσιο του κανονισμού σχετικά με τη στήριξη της παραγωγής πυρομαχικών (ASAP) διατίθενται 500 εκατομμύρια ευρώ με σκοπό την ενίσχυση και την εντατικοποίηση της παραγωγής πυρομαχικών σε ολόκληρη την Ευρώπη. Κύριος στόχος του είναι να στηρίξει την επείγουσα παράδοση πυρομαχικών και πυραύλων στην Ουκρανία και να βοηθήσει τα κράτη μέλη να αναπληρώσουν τα αποθέματά τους. Τον Μάρτιο του 2024, η Επιτροπή επέλεξε 31 έργα για τα έτη 2024 και 2025 με σκοπό τη στήριξη της ευρωπαϊκής βιομηχανίας σε πέντε τομείς: εκρηκτικές ύλες, πυρίτιδα, βλήματα, πύραυλοι και ικανότητα διενέργειας δοκιμών.

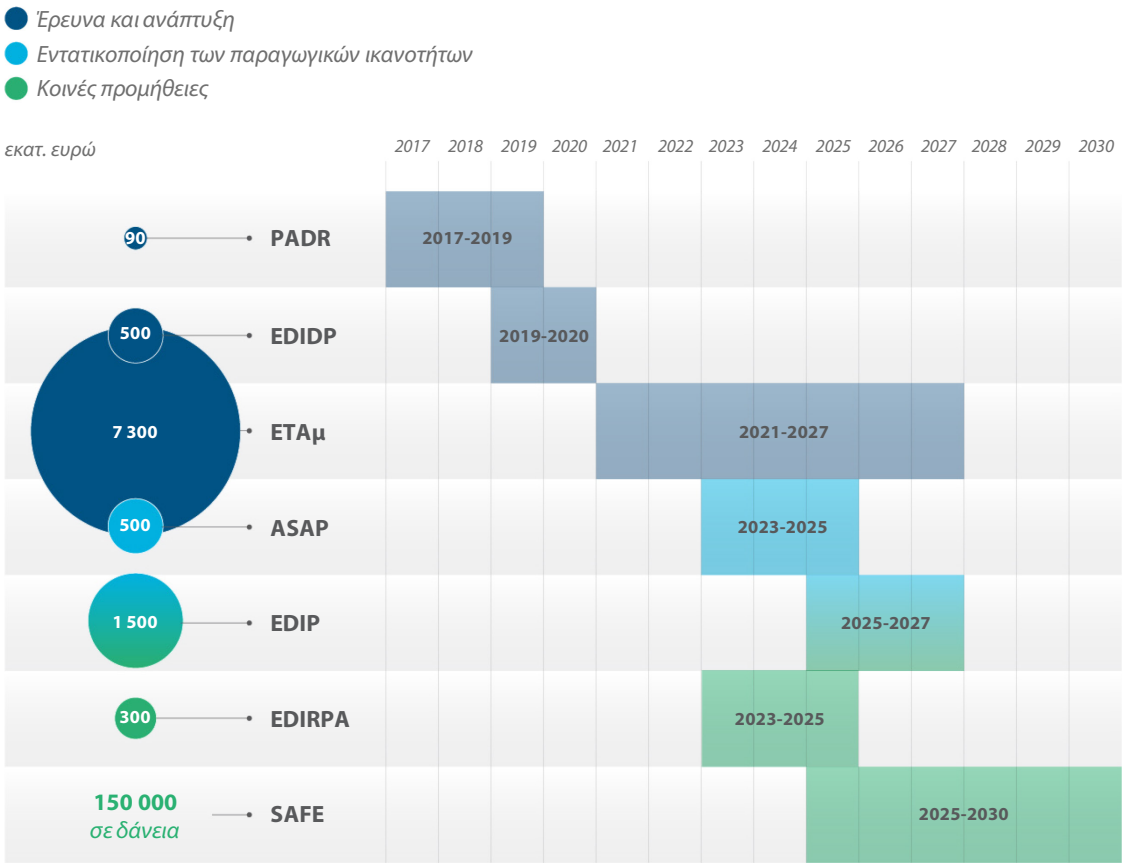
---

[40] Προπαρασκευαστική ενέργεια για την έρευνα στον τομέα της άμυνας (PADR) και ευρωπαϊκό πρόγραμμα βιομηχανικής ανάπτυξης στον τομέα της άμυνας (EDIDP).

[41] Ευρωπαϊκό Ταμείο Άμυνας (ΕΤΑμ) - Επίσημη ιστοσελίδα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής - Αμυντική βιομηχανία και διάστημα.

- **Συνεργασία στις αμυντικές προμήθειες**: Σκοπός του κανονισμού για την ενίσχυση της ευρωπαϊκής αμυντικής βιομηχανίας μέσω κοινών προμηθειών (EDIRPA)[42] είναι η στήριξη αποδοτικότερων αμυντικών προμηθειών, με χρηματοδότηση ύψους 300 εκατομμυρίων ευρώ από τον προϋπολογισμό της ΕΕ. Τον Νοέμβριο του 2024 επιλέχθηκαν πέντε προτάσεις σε τρεις τομείς προτεραιότητας [πυρομαχικά, αντιαεροπορική και αντιπυραυλική άμυνα, πλατφόρμες και αντικατάσταση παλαιών (παρωχημένων) συστημάτων], όπου συμμετείχαν συνολικά 20 κράτη μέλη, με έξι συμμετέχοντες κατά μέσο όρο ανά έργο.

Γράφημα 5 | Χρηματοδοτικά μέσα για την αμυντική βιομηχανία της ΕΕ, που χρηματοδοτούνται ή είναι εγγυημένα από τον προϋπολογισμό της ΕΕ (κατάσταση το 2026)

PADR - προπαρασκευαστική ενέργεια για την έρευνα στον τομέα της άμυνας
EDIDP - ευρωπαϊκό πρόγραμμα βιομηχανικής ανάπτυξης στον τομέα της άμυνας
ETAμ - Ευρωπαϊκό Ταμείο Άμυνας
ASAP - κανονισμός σχετικά με τη στήριξη της παραγωγής πυρομαχικών
EDIP - πρόγραμμα για την ευρωπαϊκή αμυντική βιομηχανία
EDIRPA - κανονισμός για την ενίσχυση της ευρωπαϊκής αμυντικής βιομηχανίας μέσω κοινών προμηθειών
SAFE - μέσο δράσης για την ασφάλεια στην Ευρώπη

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει πληροφοριών προερχόμενων από την Επιτροπή, το Συμβούλιο και το Κοινοβούλιο.

[42] Κανονισμός (ΕΕ) 2023/2418 σχετικά με τη θέσπιση μέσου για την ενίσχυση της ευρωπαϊκής αμυντικής βιομηχανίας μέσω κοινών προμηθειών (EDIRPA).

37 Το πρόγραμμα για την ευρωπαϊκή αμυντική βιομηχανία (EDIP) εισάγει μια διακριτή προσέγγιση στο πλαίσιο των αμυντικών μέσων της ΕΕ που διαχειρίζεται η Επιτροπή. Το EDIP συνδυάζει σε ένα ενιαίο μέσο κανονιστικά και χρηματοδοτικά μέτρα, καθώς και μέτρα συντονισμού (***παράρτημα I***). Με προϋπολογισμό ύψους 1,5 δισεκατομμυρίων ευρώ για την περίοδο 2026-2027, το πρόγραμμα αποσκοπεί στην επίτευξη αμυντικής βιομηχανικής ετοιμότητας μέσω της γεφύρωσης του χάσματος μεταξύ των βραχυπρόθεσμων μέτρων έκτακτης ανάγκης, όπως εκείνα που θεσπίστηκαν με τους κανονισμούς EDIRPA και ASAP, και μιας διαρθρωτικής, μακροπρόθεσμης προσέγγισης.

38 Σε αντίθεση με τα προαναφερθέντα αμυντικά μέσα της ΕΕ, τα οποία έχουν τη μορφή επιχορηγήσεων, το αξίας 150 δισεκατομμυρίων ευρώ μέσο δράσης για την ασφάλεια στην Ευρώπη (SAFE) που εγκρίθηκε τον Μάιο του 2025 παρέχει δάνεια με ευνοϊκούς όρους —χρηματοδοτούμενα μέσω δανεισμού της ΕΕ στις κεφαλαιαγορές— στα κράτη μέλη βάσει εθνικών επενδυτικών σχεδίων για την αμυντική βιομηχανία και επακόλουθων δανειακών συμφωνιών και επιχειρησιακών ρυθμίσεων. Από τις αρχές του 2026, δεκαεννέα κράτη μέλη[43] εξέφρασαν ενδιαφέρον να συμμετάσχουν και, έως τα μέσα Απριλίου 2026, το Συμβούλιο είχε εκδώσει εκτελεστικές αποφάσεις για όλα πλην της Ουγγαρίας. Τα δάνεια που αποπληρώνουν τα δικαιούχα κράτη μέλη είναι κατά κανόνα μακράς ληκτότητας, η οποία μπορεί να φτάσει περίπου τα 45 έτη[44]. Ταυτόχρονα, τα δάνεια αυτά χορηγούνται υπό ορισμένους όρους, όπως η απαίτηση κοινής προμήθειας, οι κανόνες σχετικά με την προέλευση των κατασκευαστικών στοιχείων, τον τόπο εγκατάστασης των αναδόχων και τον έλεγχο στον οποίο αυτοί υπόκεινται (***παράρτημα II***) και η συμβολή σε στόχους, όπως η διασφάλιση της διαλειτουργικότητας και της εναλλαξιμότητας σε ολόκληρη την ΕΕ. Συνολικά, τα στοιχεία αυτά ενισχύουν τον ρόλο της Επιτροπής στη διαμόρφωση της βιομηχανικής πολιτικής της ΕΕ στον τομέα της άμυνας. Στο ***παράρτημα III*** παρουσιάζεται επισκόπηση της ενωσιακής χρηματοδότησης ανά κράτος μέλος και μέσο, με βάση τα διαθέσιμα στοιχεία.

[43] Βέλγιο, Βουλγαρία, Γαλλία, Δανία, Ελλάδα, Εσθονία, Ισπανία, Ιταλία, Κροατία, Κύπρος, Λετονία, Λιθουανία, Ουγγαρία, Πολωνία, Πορτογαλία, Ρουμανία, Σλοβακία, Τσεχία, Φινλανδία. Μέσο δράσης για την ασφάλεια στην Ευρώπη – ιστότοπος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

[44] Κανονισμός (ΕΕ) 2025/1106 του Συμβουλίου για τη θέσπιση του μέσου δράσης για την ασφάλεια στην Ευρώπη (SAFE) μέσω της Ενίσχυσης της Ευρωπαϊκής Αμυντικής Βιομηχανίας.

39 Ενόψει του επόμενου ΠΔΠ 2028-2034, η Επιτροπή πρότεινε την ενοποίηση διαφόρων υφιστάμενων αμυντικών μέσων σε ένα ενιαίο χρηματοδοτικό μέσο, το Ευρωπαϊκό Ταμείο Ανταγωνιστικότητας (ΕΤΑ)[45]. Η διάρθρωση αυτή αντικατοπτρίζει την πρόθεση της ΕΕ να εξορθολογίσει τις τρέχουσες κατακερματισμένες πρωτοβουλίες, δίνοντας παράλληλα προτεραιότητα στις επενδύσεις για την ενίσχυση της ανθεκτικότητας και τη στήριξη της βιομηχανικής βάσης στον τομέα της άμυνας καθ' όλη τη διάρκεια της επενδυτικής διαδρομής, από την έρευνα και την ανάπτυξη μέχρι τις προμήθειες και τη συντήρηση. Η χρηματοδότηση που προβλέπεται στο πλαίσιο του ΕΤΑ για την ανθεκτικότητα και την ασφάλεια, την αμυντική βιομηχανία και το διάστημα αποτελεί τη μεγαλύτερη συνιστώσα του ταμείου, καθώς ανέρχεται σε περίπου 125 δισεκατομμύρια ευρώ (σε τρέχουσες τιμές) επί συνόλου 234 δισεκατομμυρίων, δηλαδή αντιπροσωπεύει περίπου το 53 % της προτεινόμενης συνολικής χρηματοδότησης. Επιπλέον, η στήριξη των αμυντικών δυνατοτήτων και της ασφάλειας συγκαταλέγεται επίσης στους ειδικούς στόχους του προτεινόμενου Ευρωπαϊκού Ταμείου για την περίοδο 2028-2034.

40 Τα περισσότερα από τα προαναφερθέντα χρηματοδοτικά μέσα στον τομέα της άμυνας περιλαμβάνουν ρήτρες που αναφέρονται στην «αρχή της προτίμησης της ΕΕ». Βάσει της αρχής αυτής, τα αμυντικά προϊόντα και τα κατασκευαστικά στοιχεία που χρηματοδοτούνται με μέσα της ΕΕ πρέπει να προέρχονται κατά κύριο λόγο από οντότητες που είναι εγκατεστημένες και δραστηριοποιούνται εντός της ΕΕ ή σε συνδεδεμένες χώρες, ώστε να ενισχυθεί η ΕΒΤΒΑ και να μειωθεί η εξάρτηση από τρίτες χώρες (δηλαδή χώρες που δεν είναι κράτη μέλη της ΕΕ ούτε συνδεδεμένες χώρες). Οι ρήτρες προσδιορίζουν επίσης ποιος θα πρέπει να είναι σε θέση να επιφέρει αλλαγές στον σχεδιασμό του προϊόντος και ποιος κατέχει τα δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας (***παράρτημα II***).

[45] Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τη σύσταση του Ευρωπαϊκού Ταμείου Ανταγωνιστικότητας (ΕΤΑ), συμπεριλαμβανομένου του ειδικού προγράμματος για δραστηριότητες έρευνας και καινοτομίας στον τομέα της άμυνας, 16 Ιουλίου 2025.

Επικαιροποιημένοι κανόνες για τη διευκόλυνση της πρόσβασης σε χρηματοδότηση και τη βελτίωση της στρατιωτικής κινητικότητας

41 Οι υφιστάμενοι κανόνες της ΕΕ τροποποιήθηκαν πρόσφατα, με έμφαση στην απλούστευση της πρόσβασης σε χρηματοδότηση για αμυντικές πρωτοβουλίες, είτε με την απλούστευση των κανόνων είτε με τη δυνατότητα ανακατεύθυνσης των μη δαπανηθέντων κονδυλίων από άλλα προγράμματα στην άμυνα, συμπεριλαμβανομένης της στρατιωτικής κινητικότητας. Με τις αλλαγές επιδιώκεται επίσης η άρση των κανονιστικών φραγμών στη στρατιωτική κινητικότητα. Ακολουθούν δύο παραδείγματα.

- Από το 2025 τα κράτη μέλη μπορούν να χρησιμοποιούν τα ταμεία της πολιτικής συνοχής για τη στήριξη επενδύσεων στον τομέα της άμυνας και επενδύσεων διπλής χρήσης. Κατά συνέπεια, τα κράτη μέλη αναπρογραμμάτισαν κονδύλια της πολιτικής συνοχής ύψους 11,9 δισεκατομμυρίων ευρώ για την περίοδο 2021-2027 με σκοπό την ενίσχυση των ικανοτήτων της αμυντικής βιομηχανίας τους, της στρατιωτικής κινητικότητας, της ετοιμότητας σε μη στρατιωτικό επίπεδο και της ανάπτυξης δεξιοτήτων[46].

- Τα κράτη μέλη έχουν επίσης τη δυνατότητα να ανακατευθύνουν προς τον τομέα της άμυνας αχρησιμοποίητα κονδύλια του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας (ΜΑΑ) μετά την πανδημία COVID-19[47]. Λόγου χάριν, τον Μάιο του 2025 η Επιτροπή ενέκρινε το αίτημα της Πολωνίας να ανακατευθύνει κονδύλια του ΜΑΑ ύψους σχεδόν 6 δισεκατομμυρίων ευρώ σε επενδύσεις που συνδέονται με τον τομέα της άμυνας έως το τέλος του 2026[48].

Στο ***παράρτημα III*** παρουσιάζεται επισκόπηση της ενωσιακής χρηματοδότησης ανά κράτος μέλος και μέσο, με βάση τα διαθέσιμα στοιχεία.

---

[46] Δελτίο Τύπου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με τίτλο «€34.6 billion in cohesion policy funds reallocated to address EU's strategic priorities», 25 Μαρτίου 2026.

[47] Άρθρο 5 του κανονισμού (ΕΕ) 2025/2643 για τη θέσπιση του προγράμματος για την ευρωπαϊκή αμυντική βιομηχανία («κανονισμός EDIP»).

[48] «Brussels approves Poland's use of post-COVID funds for defence», Euronews, 27 Μαΐου 2025.

42 Στο κανονιστικό πλαίσιο της ΕΕ επήλθαν και άλλες σημαντικές αλλαγές.

- Οι αλλαγές αυτές αποσκοπούσαν στη διευκόλυνση της στήριξης, από πέντε υφιστάμενα προγράμματα και πρωτοβουλίες της ΕΕ[49], έργων με εφαρμογές διπλής χρήσης ή αμυντικές εφαρμογές, ιδίως μέσω του «κανονισμού mini-omnibus για την άμυνα»[50].

- Με τη δέσμη μέτρων για την αμυντική ετοιμότητα προτάθηκε η περαιτέρω απλούστευση των νομικών και των διοικητικών πλαισίων που αφορούν την αμυντική ετοιμότητα, όπως η επιτάχυνση της αδειοδότησης έργων αμυντικής ετοιμότητας και η χαλάρωση των περιβαλλοντικών απαιτήσεων.

- Παράλληλα, έως τα μέσα του 2026, σε 18 κράτη μέλη[51] είχε δοθεί πρόσθετη δημοσιονομική ευελιξία μέσω της ενεργοποίησης της εθνικής ρήτρας διαφυγής (NEC). Η NEC επιτρέπει σε κράτος μέλος να υπερβεί προσωρινά τα όρια του προϋπολογισμού (κατά την περίοδο 2025-2028), όταν αυτό είναι αποτέλεσμα της αύξησης των αμυντικών δαπανών, με παράλληλη τήρηση ορισμένων όρων (λόγου χάριν, οι πρόσθετες δαπάνες πέραν της συνήθους δημοσιονομικής πορείας να μην υπερβαίνουν το 1,5 % του ΑΕΠ ετησίως). Εάν όλα τα κράτη μέλη αξιοποιούσαν την ευελιξία αυτή έως το ανώτατο επιτρεπόμενο όριο, η Επιτροπή εκτίμησε ότι η NEC θα μπορούσε να δημιουργήσει πρόσθετο δημοσιονομικό περιθώριο ύψους περίπου 650 δισεκατομμυρίων ευρώ για αμυντικές δαπάνες στο σύνολο της ΕΕ κατά την εν λόγω περίοδο[52]. Ωστόσο, η NEC είναι πιθανό να αξιοποιηθεί στην πράξη σε πολύ μικρότερο βαθμό[53].

---

[49] Πλατφόρμα στρατηγικών τεχνολογιών για την Ευρώπη, Ευρωπαϊκό Ταμείο Άμυνας, πρόγραμμα «Ψηφιακή Ευρώπη», πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη», μηχανισμός «Συνδέοντας την Ευρώπη».

[50] Δελτίο Τύπου του Συμβουλίου της ΕΕ, «Επενδύσεις της ΕΕ στην άμυνα: Το Συμβούλιο και το Κοινοβούλιο συμφωνούν να στηρίξουν ταχύτερες, πιο ευέλικτες και συντονισμένες επενδύσεις στην ευρωπαϊκή άμυνα», 5 Νοεμβρίου 2025.

[51] Αυστρία, Βέλγιο, Βουλγαρία, Γερμανία, Δανία, Ελλάδα, Εσθονία, Ισπανία, Κροατία, Λετονία, Λιθουανία, Ουγγαρία, Πολωνία, Πορτογαλία, Σλοβακία, Σλοβενία, Τσεχία, Φινλανδία.

[52] Sebastian Clapp, «EU defence funding», EPRS, Οκτώβριος 2025.

[53] The National Escape Clause in practice: Early evidence from the 2025 European Semester.

43 Πέραν της κινητοποίησης πρόσθετης χρηματοδότησης, τόσο η Επιτροπή όσο και η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΤΕπ) προέβησαν σε προσαρμογές των υφιστάμενων κανονιστικών πλαισίων, προκειμένου να διευκολύνουν και να επιταχύνουν τις επενδύσεις σε σχετικές με την άμυνα δραστηριότητες. Ευθυγραμμιζόμενο με τις προτάσεις που ενέκριναν οι ηγέτες της ΕΕ κατά το έκτακτο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της 6ης Μαρτίου 2025, το διοικητικό συμβούλιο της ΕΤΕπ διεύρυνε περαιτέρω τα κριτήρια επιλεξιμότητας για τη χρηματοδότηση του ευρωπαϊκού τομέα ασφάλειας και άμυνας, με σκοπό τον περιορισμό των περιπτώσεων αποκλεισμού[54]. Επιπλέον, μετά την έγκριση, τον Μάρτιο του 2022, της στρατηγικής ευρωπαϊκής πρωτοβουλίας για την ασφάλεια, ύψους 8 δισεκατομμυρίων ευρώ, η ΕΤΕπ έχει στηρίξει επενδύσεις διπλής χρήσης στους τομείς της ασφάλειας και της άμυνας. Συγκεκριμένα, έχει χρηματοδοτήσει έργα έρευνας, καινοτομίας και υποδομών που παρουσιάζουν ενδιαφέρον τόσο από μη στρατιωτική όσο και στρατιωτική άποψη, μεταξύ άλλων σε τομείς όπως το διάστημα, η κυβερνοασφάλεια, η τεχνητή νοημοσύνη και η προστασία των υποδομών κρίσιμης σημασίας.

44 Συμπληρωματικά προς τη χρηματοδότηση για υποδομές μεταφορών μέσω του μηχανισμού «Συνδέοντας την Ευρώπη» (ΜΣΕ) κατά την περίοδο 2021-2027, η Επιτροπή και η ΥΕ/ΑΠ παρουσίασαν δέσμη μέτρων για τη στρατιωτική κινητικότητα τον Νοέμβριο του 2025. Στόχος της δέσμης μέτρων είναι να διευκολύνει τη μετακίνηση στρατιωτικού προσωπικού και μέσων μεταξύ των κρατών μελών (***πλαίσιο 3***). Για τη στήριξη των σχετικών επενδύσεων, στην πρόταση της Επιτροπής για το επόμενο ΠΔΠ (2028-2034) δίνεται έμφαση στον δεκαπλασιασμό του διαθέσιμου προϋπολογισμού για τη στρατιωτική κινητικότητα, από 1,7 δισεκατομμύρια ευρώ υπό το τρέχον ΠΔΠ σε προτεινόμενα 17,7 δισεκατομμύρια ευρώ στο πλαίσιο του μελλοντικού ΜΣΕ.

[54] EIB steps up financing for European security and defence and critical raw materials, ΕΤΕπ, 21 Μαρτίου 2025.

Πλαίσιο 3

Δέσμη μέτρων για τη στρατιωτική κινητικότητα

Η ικανότητα των κρατών μελών της ΕΕ να ανταποκρίνονται σε κρίσεις περιορίζεται λόγω των εμποδίων που εξακολουθούν να υφίστανται στη διασυνοριακή μετακίνηση στρατιωτικού προσωπικού και εξοπλισμού. Ως εκ τούτου, η στρατιωτική κινητικότητα έχει προσδιοριστεί ως βασική προτεραιότητα τόσο στη Λευκή βίβλο για την ευρωπαϊκή άμυνα – Ετοιμότητα με ορίζοντα το 2030 όσο και στον χάρτη πορείας για την αμυντική ετοιμότητα με ορίζοντα το 2030, καθώς και ως τομέας προτεραιότητας για τη συνεργασία ΕΕ-ΝΑΤΟ. Η Επιτροπή και η ΥΕ/ΑΠ δρομολόγησαν σχέδιο δράσης για τη στρατιωτική κινητικότητα τον Μάρτιο του 2018, το οποίο αναθεωρήθηκε το 2022 (σχέδιο δράσης 2.0).

Ωστόσο, οι αδυναμίες στον σχεδιασμό και τα ανομοιογενή αποτελέσματα δυσχέραναν την υλοποίηση του σχεδίου δράσης 2.0, όπως επισημάνθηκε στην ειδική έκθεσή μας του 2025 για τη στρατιωτική κινητικότητα, στην οποία διατυπώσαμε συστάσεις για βελτιώσεις σε διάφορους τομείς, συμπεριλαμβανομένων της διακυβέρνησης, της προβλεψιμότητας της χρηματοδότησης και της επιλογής έργων υποδομών διπλής χρήσης. Κατά συνέπεια, τον Νοέμβριο του 2025 η Επιτροπή και η ΥΕ/ΑΠ πρότειναν δέσμη μέτρων για τη στρατιωτική κινητικότητα με σκοπό την αντιμετώπιση των προκλήσεων αυτών. Η δέσμη μέτρων συνδυάζει πρόταση κανονισμού με κοινή ανακοίνωση και προσδιορίζει μέτρα που αποσκοπούν στον εξορθολογισμό των διασυνοριακών διαδικασιών και στη βελτίωση του συντονισμού.

Η δέσμη, η οποία αναπτύχθηκε σε στενό συντονισμό με τον ΕΟΑ και κατόπιν διαβούλευσης με το ΝΑΤΟ, αποσκοπεί στη δημιουργία χώρου στρατιωτικής κινητικότητας σε ολόκληρη την ΕΕ έως το τέλος του 2027, ως πρώτο βήμα προς τη σταδιακή επίτευξη ενός «στρατιωτικού χώρου Σένγκεν».

Εξελισσόμενο πλαίσιο διακυβέρνησης

45 Μολονότι το πλαίσιο διακυβέρνησης για την αμυντική πολιτική της ΕΕ συνεχίζει να καθορίζεται πρωτίστως από τις Συνθήκες (σημείο ***20***), η ολοένα μεγαλύτερη βαρύτητα των ζητημάτων άμυνας αποτυπώνεται σε σειρά πρόσφατων εξελίξεων.

- Τον Ιανουάριο του 2020, η Επιτροπή συγκρότησε τη Γενική Διεύθυνση Αμυντικής Βιομηχανίας και Διαστήματος (ΓΔ DEFIS), η οποία αποτελεί την πρώτη γενική διεύθυνση της Επιτροπής που είναι αρμόδια ειδικά για την πολιτική για το διάστημα και την αμυντική βιομηχανία.

- Το 2024, η Επιτροπή ανέθεσε σε Επίτροπο, για πρώτη φορά, ειδικό χαρτοφυλάκιο για την άμυνα και το διάστημα, κάτι που σηματοδότησε την ανάδειξη του τομέα σε μεγαλύτερη πολιτική προτεραιότητα.

- Τον Δεκέμβριο του 2024, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ενίσχυσε την από μέρους του εποπτεία, αναβαθμίζοντας την Υποεπιτροπή Ασφάλειας και Άμυνας (SEDE) σε επιτροπή και αυξάνοντας τις νομοθετικές, εποπτικές και θεσμικές εξουσίες της.

- Από το 2022 η ΕΥΕΔ έχει αναδιαρθρωθεί και έχει δημιουργηθεί στους κόλπους της μονάδα αμυντικής πολιτικής. Η διάσταση της ΚΠΑΑ ενισχύθηκε με τη δημιουργία μονάδας εταιρικών σχέσεων στον τομέα της ασφάλειας και της άμυνας, καθώς και μονάδας ολοκληρωμένου και στρατηγικού σχεδιασμού για στρατιωτικές και μη στρατιωτικές αποστολές.

- Το 2024 οι υπουργοί Άμυνας της ΕΕ ενέκριναν τη νέα μακροπρόθεσμη επισκόπηση του ΕΟΑ, η οποία διεύρυνε τα βασικά καθήκοντα του οργανισμού και έδωσε μεγαλύτερη έμφαση στην υποστήριξη των κρατών μελών σε όλα τα στάδια του κύκλου ανάπτυξης στρατιωτικών δυνατοτήτων. Τον Οκτώβριο του 2025, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο κάλεσε να ενισχυθεί περαιτέρω ο ΕΟΑ, ώστε να μπορεί να διαδραματίσει στο έπακρο τον ρόλο του στον τομέα της ανάπτυξης, της έρευνας και των αγορών αμυντικών δυνατοτήτων.

46 Συνολικά, οι εξελίξεις αυτές καταδεικνύουν ότι η ΕΕ αντιμετωπίζει ολοένα και περισσότερο την άμυνα ως διακριτό τομέα πολιτικής. Κατά συνέπεια, τα θεσμικά όργανα της ΕΕ έχουν συγκροτήσει ειδικές δομές διακυβέρνησης, έχουν ενισχύσει την πολιτική εποπτεία και έχουν διευρύνει τον κοινοβουλευτικό έλεγχο. Πρόκειται για σημαντική αλλαγή σε σχέση με την προηγούμενη προσέγγιση, στο πλαίσιο της οποίας η άμυνα αντιμετωπιζόταν κυρίως ως συνιστώσα της εξωτερικής δράσης.

47 Οι αποφάσεις του Συμβουλίου στον τομέα της άμυνας λαμβάνονται κατά κανόνα με ομοφωνία, γεγονός που επιτρέπει σε οποιοδήποτε κράτος μέλος να παρεμποδίσει ή να περιορίσει τη δράση σε επίπεδο ΕΕ (σημείο ***22***). Ωστόσο, τόσο το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο[55] όσο και αρκετά κράτη μέλη της ΕΕ[56] τάχθηκαν υπέρ της ευρύτερης χρήσης της ψηφοφορίας με ειδική πλειοψηφία, υποστηρίζοντας ότι μια τέτοια αλλαγή θα ενισχύσει την ικανότητα της ΕΕ να ανταποκρίνεται στις γεωπολιτικές προκλήσεις. Στο πλαίσιο της εντεινόμενης γεωπολιτικής πίεσης σε συνέχεια της έναρξης του επιθετικού πολέμου της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας, τα κράτη μέλη και τα θεσμικά όργανα της ΕΕ αξιοποιούν ολοένα και περισσότερο τις δυνατότητες ευελιξίας που προβλέπουν οι Συνθήκες, με σκοπό τη διευκόλυνση της λήψης αποφάσεων διαφυλάσσοντας παράλληλα την πολιτική ενότητα (***πλαίσιο 4***).

[55] Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, ψήφισμα της 28ης Φεβρουαρίου 2024, παράγραφος 21.

[56] Κοινό άρθρο των υπουργών Εξωτερικών του Βελγίου, της Γερμανίας, της Ισπανίας, των Κάτω Χωρών, του Λουξεμβούργου, της Ρουμανίας και της Σλοβενίας: «It’s time for more majority decision-making in EU foreign policy», Politico EU, 12 Ιουνίου 2023.

Πλαίσιο 4

Δυνατότητες ευελιξίας που προβλέπουν οι Συνθήκες για τη λήψη αποφάσεων

Το άρθρο 31, παράγραφος 1, ΣΕΕ επιτρέπει σε κράτος μέλος να απέχει από ψηφοφορία και να συνοδεύει την αποχή του με επίσημη δήλωση («εποικοδομητική αποχή»). Χάρη στον μηχανισμό αυτόν, μια απόφαση μπορεί παρ' όλα αυτά να εγκριθεί, χωρίς το κράτος που απέσχε να υποχρεούται να την εφαρμόσει. Από τον Φεβρουάριο του 2022 η διάταξη αυτή έχει χρησιμοποιηθεί στο πλαίσιο αποφάσεων που σχετίζονται με τη στήριξη της ΕΕ προς την Ουκρανία, συμπεριλαμβανομένης της σύστασης της EUMAM Ukraine.

Ευελιξία παρέχει επίσης η αυξανόμενη χρήση των νομικών βάσεων της ΣΛΕΕ για πρωτοβουλίες πολιτικής στον τομέα της αμυντικής βιομηχανίας, όπως ο ASAP, ο EDIRPA και το EDIP, οι οποίες έχουν θεσπιστεί βάσει διατάξεων για την εσωτερική αγορά και, ως εκ τούτου, υπόκεινται σε ψηφοφορία με ειδική πλειοψηφία αντί της ομοφωνίας που απαιτείται κατά κανόνα στο πλαίσιο της ΚΠΑΑ.

Το άρθρο 20 ΣΕΕ επιτρέπει σε ομάδα κρατών μελών να προχωρήσει όταν δεν μπορεί να επιτευχθεί ομοφωνία. Στην περίπτωση αυτή, η απόφαση με την οποία εγκρίνεται ενισχυμένη συνεργασία εκδίδεται από το Συμβούλιο ως έσχατη λύση. Με την απόφαση (ΕΕ) 2026/258 του Συμβουλίου, της 29ης Ιανουαρίου 2026, εγκρίθηκε ενισχυμένη συνεργασία για τη θέσπιση δανείου ύψους 90 δισεκατομμυρίων ευρώ προς την Ουκρανία, ώστε 24 κράτη μέλη να μπορέσουν να προχωρήσουν χωρίς τη συμμετοχή των υπόλοιπων τριών (Ουγγαρία, Σλοβακία και Τσεχία) που επέλεξαν να μην συμμετάσχουν. Ωστόσο, η πρακτική κινητοποίηση εγγυήσεων από τον προϋπολογισμό της ΕΕ και κάθε τροποποίηση του κανονισμού για το ΠΔΠ που ήταν αναγκαία για την παροχή υποστήριξης από τον προϋπολογισμό αποτελούσαν χωριστά στάδια, τα οποία διέπονταν από τη διαδικασία για το ΠΔΠ, για την οποία απαιτείται ομοφωνία εντός του Συμβουλίου.

Ανάπτυξη εταιρικής σχέσης με την Ουκρανία στον τομέα της άμυνας και στενότερων δεσμών με το ΝΑΤΟ και άλλους εταίρους

48 Η αμυντική συνεργασία μεταξύ της ΕΕ και της Ουκρανίας έχει ενταθεί σημαντικά μετά την ολομέτωπη εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία. Συνίσταται στη παροχή στρατιωτικής στήριξης στις ουκρανικές ένοπλες δυνάμεις, σε κοινές προμήθειες που πραγματοποιούν τα κράτη μέλη για την Ουκρανία στο πλαίσιο του EDIRPA και του EDIP, καθώς και στην παράδοση πυρομαχικών και πυραύλων με χρηματοδότηση από το ΕΜΕ (***πλαίσιο 2***). Περιλαμβάνει επίσης την εκπαίδευση Ουκρανών στρατιωτών μέσω της EUMAM Ukraine (***πλαίσιο 5***) και τη δυνατότητα συμμετοχής της αμυντικής βιομηχανίας της Ουκρανίας σε έργα του ΕΤΑμ, του EDIP (συμπεριλαμβανομένου του ειδικού μέσου στήριξης της Ουκρανίας) και του SAFE. Τα διαδοχικά αυτά βήματα οδήγησαν στην επισημοποίηση ενός νέου πλαισίου μακροπρόθεσμης συνεργασίας στον τομέα της ασφάλειας. Συγκεκριμένα, η ΕΕ και η Ουκρανία υπέγραψαν τις από κοινού δεσμεύσεις για θέματα ασφάλειας στις 27 Ιουνίου 2024.

49 Τον Νοέμβριο του 2025, το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο συμφώνησαν ότι οι ουκρανικές εταιρείες θα μπορούν να συμμετέχουν σε έργα του ΕΤΑμ και να λαμβάνουν χρηματοδότηση αφότου τεθεί σε ισχύ η συμφωνία σύνδεσης με το εν λόγω ταμείο. Στον χάρτη πορείας για τον μετασχηματισμό της αμυντικής βιομηχανίας της ΕΕ (που δημοσιεύτηκε τον Νοέμβριο του 2025, ***γράφημα 2***) περιγράφεται ο τρόπος περαιτέρω αξιοποίησης των διδαγμάτων που αντλήθηκαν από την πείρα του πολέμου στην Ουκρανία, ιδίως με την ενίσχυση του ρόλου του γραφείου καινοτομίας της ΕΕ στον τομέα της άμυνας στο Κίεβο και με την παρακολούθηση των στρατιωτικών τεχνολογικών εξελίξεων και της καινοτομίας, μεταξύ άλλων μέσω της πρωτοβουλίας BraveTech EU. Η BraveTech EU αναμένεται να επιταχύνει την ανάπτυξη, τη δοκιμή και την εφαρμογή προηγμένων λύσεων στον τομέα της άμυνας, προωθώντας την άμεση συνεργασία μεταξύ ουκρανικών και ενωσιακών εταιρειών.

Πλαίσιο 5

EUMAM Ukraine

Η EUMAM Ukraine αποσκοπεί στην ενίσχυση της ικανότητας των ουκρανικών ενόπλων δυνάμεων να υπερασπίζονται την εδαφική ακεραιότητα της Ουκρανίας. Όλες οι δραστηριότητες της αποστολής διεξάγονται στο έδαφος της ΕΕ. Μέχρι στιγμής, 24 κράτη μέλη της ΕΕ έχουν προσφέρει προγράμματα εκπαίδευσης και προσωπικό. Η αποστολή έχει διευρυνθεί σημαντικά από την έναρξή της το 2022. Έως τον Ιούλιο του 2026 είχαν εκπαιδευτεί περισσότεροι από 95 000 Ουκρανοί στρατιώτες, έναντι περίπου 75 000 στις αρχές του 2025. Η αποστολή χρηματοδοτείται μέσω του ΕΜΕ (***πλαίσιο 2***), ο οποίος στηρίζει επίσης την παροχή θανατηφόρου και μη θανατηφόρου εξοπλισμού που χρησιμοποιείται για εκπαιδευτικό σκοπό. Τον Νοέμβριο του 2025, η χρηματοδότηση που είχε διατεθεί μέσω του ΕΜΕ ανερχόταν σε περίπου 610 εκατομμύρια ευρώ, εκ των οποίων 435 εκατομμύρια αφορούσαν κοινές δαπάνες και 175 εκατομμύρια εξοπλισμό.

Πηγή: Αποστολή για τη στρατιωτική συνδρομή της ΕΕ με σκοπό τη στήριξη της Ουκρανίας (ΕΥΕΔ) και στρατιωτική στήριξη της ΕΕ προς την Ουκρανία (Συμβούλιο).

50 Στη Λευκή βίβλο για την ευρωπαϊκή άμυνα – Ετοιμότητα με ορίζοντα το 2030, η Ουκρανία χαρακτηρίζεται στρατηγικός εταίρος και ζητείται η ολοκλήρωση των οικείων αμυντικών βιομηχανιών. Το καθεστώς της Ουκρανίας ως υποψήφιας προς ένταξη στην ΕΕ χώρας προσδίδει δυνητικά στην αμυντική συνεργασία μακροπρόθεσμη προοπτική. Η σχέση μεταξύ της ΕΕ και της Ουκρανίας δεν είναι μονομερής, αλλά αποτελεί μορφή στρατηγικής συνεργασίας, χάρη στην οποία η ΕΒΤΒΑ μπορεί να διευρυνθεί μέσω της από κοινού παραγωγής, έρευνας και καινοτομίας. Με τη συνεργασία αυτή προσφέρονται σημαντικές ευκαιρίες ανάπτυξης ικανοτήτων και παράλληλα δοκιμάζεται η ικανότητα της ΕΕ να ευθυγραμμιστεί με μακροπρόθεσμους στρατηγικούς στόχους.

51 Η ΕΕ και το ΝΑΤΟ αντιμετωπίζουν κοινές προκλήσεις στον τομέα της ασφάλειας. Όπως τονίζεται στη Λευκή βίβλο για την ευρωπαϊκή άμυνα – Ετοιμότητα με ορίζοντα το 2030, η συνεργασία ΕΕ-ΝΑΤΟ αποτελεί απαραίτητο πυλώνα για την ανάπτυξη της διάστασης ασφάλειας και άμυνας της ΕΕ[57]. Προκειμένου να εκπληρώνει τα καθήκοντά του, το ΝΑΤΟ τηρεί στάση αποτροπής και άμυνας πλήρους φάσματος, μεταξύ άλλων με πυρηνικές και συμβατικές δυνατότητες και με δυνατότητες άμυνας μέσω βαλλιστικών πυραύλων. Διαθέτει σαφή πολιτικοστρατιωτική ιεραρχία διοίκησης[58], η οποία υποστηρίζεται από δομή αποτελούμενη από μόνιμα πολυεθνικά στρατηγεία σε στρατηγικό, επιχειρησιακό και τακτικό επίπεδο.

52 Οι σχέσεις μεταξύ της ΕΕ και του ΝΑΤΟ επισημοποιήθηκαν το 2001 και θεμελιώνονται σε τρεις κοινές δηλώσεις (του 2016, του 2018 και του 2023). Η συνεργασία μεταξύ των δύο οργανισμών, η οποία λαμβάνει τη μορφή διαρθρωμένων διαλόγων, καλύπτει ευρεία θεματολογία, όπως η ανθεκτικότητα, οι αναδυόμενες και ανατρεπτικές τεχνολογίες, η αμυντική βιομηχανία και η στρατιωτική κινητικότητα[59]. Ο διαρθρωμένος διάλογος για τη στρατιωτική κινητικότητα διεξάγεται από το 2018 και αναφέρεται συχνά ως επιτυχημένο παράδειγμα συνεργασίας μεταξύ της ΕΕ και του ΝΑΤΟ[60]. Και οι δύο οργανισμοί συντονίζονται επίσης τακτικά σε θέματα που αφορούν την Ουκρανία.

53 Η συνεργασία μεταξύ του ΝΑΤΟ και της ΕΕ όσον αφορά τη στρατιωτική στήριξη προς την Ουκρανία έχει εντατικοποιηθεί σημαντικά. Επιπλέον, τον Ιανουάριο του 2023 και οι δύο οργανισμοί επιβεβαίωσαν εκ νέου την κοινή δέσμευσή τους για ενίσχυση και διεύρυνση της συνεργασίας τους. Τον Ιούνιο του 2025, οι σύμμαχοι του ΝΑΤΟ δεσμεύτηκαν να αυξήσουν τις επενδύσεις τους στην άμυνα (σημείο ***33*** και ***γράφημα 4***).

---

[57] Λευκή βίβλος για την ευρωπαϊκή άμυνα – Ετοιμότητα με ορίζοντα το 2030, Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Μάρτιος 2025, σ. 18.

[58] Richard D. Hooker, Jr., «A new NATO command structure», Ατλαντικό Συμβούλιο, Μάιος 2024.

[59] 11η έκθεση προόδου για την εφαρμογή της κοινής δέσμης προτάσεων που εγκρίθηκαν από τα Συμβούλια της ΕΕ και του ΝΑΤΟ στις 6 Δεκεμβρίου 2016 και στις 5 Δεκεμβρίου 2017.

[60] Sebastian Clapp, Monika Kiss και Mathias Gullentops, «Military mobility», EPRS, Ιούλιος 2025.

54 Η ΕΕ εργάζεται επίσης για την ενίσχυση της συνεργασίας με επιλεγμένους εταίρους, μεταξύ άλλων μέσω εταιρικών σχέσεων ασφάλειας και άμυνας. Έως τα τέλη Μαρτίου του 2026 είχαν συναφθεί 12 τέτοιες σχέσεις[61]. Αν και δεν αποτελούν αμυντικές συμφωνίες υπό τη στενή έννοια του όρου, οι εν λόγω εταιρικές σχέσεις καθιερώνουν τακτικές διαβουλεύσεις και διαρθρωμένους διαλόγους μεταξύ των εκάστοτε χωρών-εταίρων και της ΕΕ σχετικά με ευρύ φάσμα αμυντικών ζητημάτων, συμπεριλαμβανομένων της στρατιωτικής κινητικότητας, των υβριδικών απειλών, των κυβερνοαπειλών και της ασφάλειας στη θάλασσα.

[61] Γκάνα (24 Μαρτίου 2026), Αυστραλία (18 Μαρτίου 2026), Ισλανδία (18 Μαρτίου 2026), Ινδία (27 Ιανουαρίου 2026), Καναδάς (23 Ιουνίου 2025), Ηνωμένο Βασίλειο (19 Μαΐου 2025), Αλβανία (18 Δεκεμβρίου 2024), Βόρεια Μακεδονία (19 Νοεμβρίου 2024), Νότια Κορέα (4 Νοεμβρίου 2024), Ιαπωνία (1 Νοεμβρίου 2024), Νορβηγία (28 Μαΐου 2024), Μολδαβία (21 Μαΐου 2024).

Προκλήσεις και ευκαιρίες που ανακύπτουν λόγω των εξελίξεων στην πολιτική άμυνας της ΕΕ

Ανάπτυξη αμυντικών δυνατοτήτων

Σημείο καμπής για την ΕΒΤΒΑ

55 Το θεματολόγιο πολιτικής της ΕΕ για την περίοδο μετά το 2022 αποτελεί εφαλτήριο για την ΕΒΤΒΑ. Ένας βασικός παράγοντας είναι η αξιοσημείωτη αύξηση των αμυντικών δαπανών σε όλα τα κράτη μέλη (σημείο ***32***). Αυτή η απότομη αύξηση της ζήτησης αποτελεί διαρθρωτικό άνοιγμα για την ευρωπαϊκή αμυντική βιομηχανία ώστε να επεκταθεί η παραγωγική της ικανότητα, να αυξηθούν οι επενδύσεις στην έρευνα και την ανάπτυξη και να μειωθούν οι στρατηγικές εξαρτήσεις από μη Ευρωπαίους προμηθευτές. Επιπλέον, η ενσωμάτωση πτυχών άμυνας και διπλής χρήσης σε άλλους τομείς, όπως η τεχνητή νοημοσύνη και οι κβαντικές τεχνολογίες, ενδέχεται να δώσει ώθηση στην πρόοδο της ΕΕ και να μειώσει τις εξαρτήσεις από τρίτες χώρες. Οι πρόσφατες συγκρούσεις στη Μέση Ανατολή έχουν εγείρει ανησυχίες σχετικά με την ικανότητα των Ηνωμένων Πολιτειών να προμηθεύουν εγκαίρως με όπλα τα κράτη μέλη της ΕΕ και την Ουκρανία, δεδομένης της σημαντικής μείωσης των δικών τους αποθεμάτων. Αυτό θα μπορούσε να ωθήσει την ΕΕ να μειώσει την εξάρτησή της από προμηθευτές εκτός ΕΕ, ιδίως από όσους εδρεύουν στις ΗΠΑ[62].

56 Πέραν της αύξησης των αμυντικών δαπανών των κρατών μελών, διατίθεται ενωσιακή χρηματοδότηση μέσω διαφόρων μέσων (σημείο ***36***) με σκοπό την παροχή κινήτρων για διασυνοριακή συνεργασία και συνεργατικές προμήθειες μεταξύ των εθνικών αμυντικών βιομηχανιών των κρατών μελών, ώστε αυτές να λειτουργούν ολοένα και περισσότερο ως συνεκτικό και διαλειτουργικό σύνολο (ολοκλήρωση της ΕΒΤΒΑ). Για πρώτη φορά, η ανάπτυξη και η ολοκλήρωση της ΕΒΤΒΑ αποτελεί βασικό στόχο του ευρωπαϊκού στρατηγικού πλαισίου για τη βιομηχανία και την ασφάλεια.

---

[62] Luigi Scazzieri και Giuseppe Spatafora, Assessing the damage: What the Iran war really means for Europe's defence, Ινστιτούτο Μελετών της Ευρωπαϊκής Ένωσης για Θέματα Ασφάλειας, 9 Απριλίου 2026.

Φιλόδοξος στόχος για επίτευξη αμυντικής ετοιμότητας έως το 2030

57 Παρά τα φιλόδοξα σχέδια της ΕΕ (σημεία ***27***-***31***), η επίτευξη του στόχου της αμυντικής ετοιμότητας έως το 2030 είναι δυσχερής. Οι ομάδες προβληματισμού και οι αναλυτές στον τομέα της άμυνας, αν και αναγνωρίζουν ότι η ΕΕ μπορεί να σημειώσει ουσιαστική πρόοδο ως προς την επίτευξη του στόχου αυτού έως το 2030 (όπως καταδεικνύουν η αύξηση των δαπανών για την άμυνα και η ταχεία επέκταση της παραγωγής πυρομαχικών), υπογραμμίζουν συστηματικά τους υφιστάμενους σημαντικούς περιορισμούς: κατακερματισμένα εθνικά συστήματα, σημεία συμφόρησης στη βιομηχανία, αργός πολιτικός συντονισμός και συνεχιζόμενη εξάρτηση από τις Ηνωμένες Πολιτείες. Παρότι η ΕΕ και τα κράτη μέλη της μπορεί να αποκτήσουν σταδιακά ισχυρότερο ρόλο στο πλαίσιο του ΝΑΤΟ, θα είναι δύσκολο, έως το 2030, να επιτύχουν στρατηγική αυτονομία και να αποκτήσουν την ικανότητα να διεξάγουν αυτοδύναμα στρατιωτικές επιχειρήσεις υψηλής έντασης[63]. Στην ετήσια έκθεση για την αμυντική ετοιμότητα, η οποία αναμένεται να δημοσιευθεί τον Οκτώβριο του 2026, θα παρουσιάζεται το πρώτο σύνολο πληροφοριών σχετικά με την πρόοδο που έχει σημειωθεί και την τρέχουσα κατάσταση.

58 Παρόλο που οι αμυντικοί προϋπολογισμοί έχουν αυξηθεί, οι αυξήσεις αυτές ενδέχεται να παραμένουν ανεπαρκείς για την επίτευξη των επιδιωκόμενων στόχων. Λόγου χάριν, σε έναν τομέα όπως η στρατιωτική κινητικότητα, στον οποίο έχει πλέον διενεργηθεί αξιολόγηση των κενών σε επίπεδο δυνατοτήτων, η διαθέσιμη ενωσιακή χρηματοδότηση παραμένει περιορισμένη σε σχέση με τις ανάγκες που έχουν προσδιοριστεί. Σύμφωνα με τη δήλωση του Επιτρόπου κου Kubilius τον Μάρτιο του 2025[64], οι επενδυτικές απαιτήσεις για την προσαρμογή των υποδομών μεταφορών στα στρατιωτικά πρότυπα ανέρχονται σε περίπου 70 δισεκατομμύρια ευρώ τη στιγμή που μόλις 1,7 δισεκατομμύρια ευρώ διατέθηκαν στο πλαίσιο του ΜΣΕ για την περίοδο 2021-2027 και ο προτεινόμενος προϋπολογισμός για την περίοδο 2028-2034 ανέρχεται σε 17,7 δισεκατομμύρια ευρώ. Στη γνώμη μας σχετικά με το EDIP, επισημάναμε τον κίνδυνο ο προτεινόμενος προϋπολογισμός ύψους 1,5 δισεκατομμυρίων ευρώ να μην είναι ανάλογος προς τους στόχους της πρότασης.

---

[63] Progress and Shortfalls in Europe's Defence: An Assessment, Διεθνές Ινστιτούτο Στρατηγικών Μελετών, Σεπτέμβριος 2025.

[64] Ενημερωτικό σημείωμα της EPRS, Military mobility, Ιούλιος 2025.

59 Οι ρήτρες προτίμησης της ΕΕ (σημείο ***40***) αποσκοπούν στη μείωση των στρατηγικών εξαρτήσεων και στην οικοδόμηση μακροπρόθεσμης βιομηχανικής ανθεκτικότητας στο πλαίσιο της ΕΒΤΒΑ. Ωστόσο, όπως επισημαίνεται στην έκθεση του 2024 σχετικά με τη συντονισμένη ετήσια επανεξέταση στον τομέα της άμυνας (CARD), πολλά κράτη μέλη στράφηκαν σε μη Ευρωπαίους κατασκευαστές την περίοδο 2022-2023, προκειμένου να καλύψουν ταχέως τα κενά σε επίπεδο δυνατοτήτων, καθώς η παραγωγική ικανότητα στο πλαίσιο της ΕΒΤΒΑ θεωρούνταν ανεπαρκής και οι χρόνοι παράδοσης ήταν μεγαλύτεροι. Οι αυστηρές απαιτήσεις όσον αφορά την προέλευση μπορούν να καθυστερήσουν τις διαδικασίες προμηθειών και να αυξήσουν το κόστος ακριβώς όταν η ανάγκη για επιχειρησιακή ετοιμότητα είναι επιτακτικότερη. Οι αγορές έτοιμου προς χρήση εξοπλισμού από μη Ευρωπαίους προμηθευτές μπορούν, βραχυπρόθεσμα, να εξασφαλίσουν ταχύτερη παράδοση με χαμηλότερο κόστος. Ωστόσο, μπορούν επίσης να έχουν αρνητικές μακροπρόθεσμες συνέπειες στη συνολική συνοχή των ενόπλων δυνάμεων της ΕΕ και στη μελλοντική τους εξέλιξη, αναπαράγοντας προβλήματα διαλειτουργικότητας και δημιουργώντας κινδύνους εξάρτησης και κινδύνους για την ασφάλεια του εφοδιασμού. Η βασική πρόκληση, όπως υπογραμμίζεται στην έκθεση CARD, έγκειται στην επίτευξη κατάλληλης ισορροπίας μεταξύ των βραχυπρόθεσμων επιχειρησιακών προτεραιοτήτων και των μακροπρόθεσμων στρατηγικών επενδύσεων.

Απουσία εναρμονισμένης διαδικασίας σχεδιασμού της ανάπτυξης δυνατοτήτων σε επίπεδο ΕΕ

60 Σύμφωνα με τον ΕΟΑ, ο σχεδιασμός της ανάπτυξης δυνατοτήτων είναι μια διαδικασία καθοδηγούμενη από τα κράτη μέλη, με σκοπό τη δημιουργία των στρατιωτικών δυνάμεων και του στρατιωτικού εξοπλισμού που απαιτούνται για την επίτευξη των στόχων τους ή την αντιμετώπιση απειλών. Με εξαίρεση τις αποστολές και επιχειρήσεις της ΚΠΑΑ, η ΕΕ δεν διαθέτει κοινή ολοκληρωμένη διαδικασία σχεδιασμού. Ωστόσο, διάφορα εργαλεία συντονισμού τελούν υπό διαχείριση σε διακυβερνητικό επίπεδο, με σκοπό τη διευκόλυνση της συνεργατικής ανάπτυξης δυνατοτήτων μεταξύ των κρατών μελών (***πλαίσιο 6***).

Πλαίσιο 6

Εργαλεία σχεδιασμού ανάπτυξης δυνατοτήτων με συνάφεια για την ΕΕ

Υπό τον συντονισμό του ΣΕΕΕ, ο μηχανισμός ανάπτυξης δυνατοτήτων (ΜΑΔ) θεσπίστηκε το 2003 ως διαδικασία υπό στρατιωτική καθοδήγηση που αποσκοπεί στον προσδιορισμό των στρατιωτικών απαιτήσεων που είναι αναγκαίες για την κάλυψη των αναγκών της ΕΕ όσον αφορά τις αποστολές και επιχειρήσεις της ΚΠΑΑ. Ο ΜΑΔ τελεί υπό αναθεώρηση στο πλαίσιο της ανάπτυξης της διαδικασίας σχεδιασμού αμυντικών δυνατοτήτων της ΕΕ, η οποία προορίζεται να αποτελέσει το πρότυπο πλαίσιο της ΕΕ για τον σχεδιασμό δυνατοτήτων. Σκοπός της διαδικασίας αυτής είναι να υποστηρίξει τον εντοπισμό ελλείψεων σε στρατιωτικές δυνατότητες πέραν του πεδίου εστίασης της ΚΠΑΑ, καλύπτοντας τις πλέον επείγουσες ανάγκες των κρατών μελών σε ολόκληρο το φάσμα των επιχειρήσεων.

Από το 2008, ο ΕΟΑ καταρτίζει και επικαιροποιεί σχέδιο ανάπτυξης δυνατοτήτων, σε στενή συνεργασία με τα κράτη μέλη και με τη συμβολή της Στρατιωτικής Επιτροπής της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Στρατιωτικού Επιτελείου της ΕΕ. Το σχέδιο παρέχει εικόνα των ευρωπαϊκών στρατιωτικών δυνατοτήτων και διευκολύνει τους υπευθύνους για τον αμυντικό σχεδιασμό στα κράτη μέλη να εντοπίζουν προτεραιότητες και ευκαιρίες συνεργασίας.

Η συντονισμένη ετήσια επανεξέταση στον τομέα της άμυνας, η οποία δρομολογήθηκε το 2017, αποτελεί διετή κύκλο στο πλαίσιο του οποίου παρέχονται στα κράτη μέλη επισκόπηση και ανάλυση του αμυντικού τοπίου της ΕΕ και διατυπώνονται συστάσεις σχετικά με ευκαιρίες συνεργασίας όσον αφορά την ανάπτυξη και την απόκτηση δυνατοτήτων. Διενεργείται από τον ΕΟΑ, σε συνεργασία με την ΕΥΕΔ και τα κράτη μέλη.

Η διαδικασία αμυντικού σχεδιασμού του ΝΑΤΟ είναι μια δομημένη, επαναλαμβανόμενη διαδικασία, η οποία βασίζεται σε κοινούς στόχους και επιχειρησιακά σενάρια για τον καθορισμό και την κατανομή των δυνατοτήτων που χρειάζονται οι σύμμαχοι. Η διαδικασία αυτή αφορά τα κράτη μέλη της ΕΕ που είναι σύμμαχοι του ΝΑΤΟ.

61 Με την επικαιροποίηση του σχεδίου ανάπτυξης δυνατοτήτων του 2023 προσδιορίστηκαν 22 βασικές προτεραιότητες. Οι προτεραιότητες αυτές καλύπτουν από «παραδοσιακά» κενά σε στρατηγικούς παράγοντες διευκόλυνσης (όπως ο εναέριος ανεφοδιασμός καυσίμων, η διοίκηση και ο έλεγχος), για τους οποίους υπάρχει σημαντική εξάρτηση από προμηθευτές εκτός ΕΕ, έως κενά που εντοπίστηκαν πρόσφατα και αναδείχθηκαν στο πλαίσιο του πολέμου στην Ουκρανία (όπως δρόνοι χαμηλού κόστους και συστήματα αεράμυνας).

62 Σε αντίθεση με τη διαδικασία σχεδιασμού του NATO από την κορυφή προς τη βάση, ο σχεδιασμός δυνατοτήτων στην ΕΕ δεν είναι ούτε κυκλικός ούτε γραμμικός, αλλά ακολουθεί σε μεγάλο βαθμό μια λογική από τη βάση προς την κορυφή, με τα κράτη μέλη να προσδιορίζουν τις δικές τους ανάγκες. Οι εμπειρογνώμονες επισήμαναν ότι σε κανένα δημοσίως διαθέσιμο έγγραφο δεν εξηγείται πλήρως η διαδικασία[65] και ότι ο αμυντικός σχεδιασμός παρέμενε εγκλωβισμένος σε εθνικό επίπεδο αντί να διεξάγεται σε ευρωπαϊκό επίπεδο[66]. Αυτό μπορεί να οδηγήσει σε κατακερματισμό των επενδύσεων, αλληλεπικαλύψεις ή επίμονα κενά σε επίπεδο δυνατοτήτων. Η πρόκληση, επομένως, έγκειται στο να κατευθυνθούν οι εθνικές δαπάνες σε προτεραιότητες που έχουν συμφωνηθεί από κοινού και να διασφαλιστεί ότι οι πόροι διοχετεύονται στην κάλυψη των πλέον κρίσιμων κενών για την ευρωπαϊκή αμυντική ετοιμότητα στο σύνολό της. Στην επισκόπησή μας του 2019 σχετικά με την άμυνα της ΕΕ, επισημάναμε ότι η απουσία αποτελεσματικής διαδικασίας σχεδιασμού της ΕΕ συνιστούσε κίνδυνο για τις επιδόσεις των αμυντικών προγραμμάτων της.

63 Στον χάρτη πορείας για την αμυντική ετοιμότητα με ορίζοντα το 2030 αναφέρονται εννέα «αρχικοί τομείς προτεραιότητας όσον αφορά τις δυνατότητες». Αναγνωρίζεται επίσης η ανάγκη για συστημικότερη προσέγγιση που θα επέτρεπε την επιτυχή μετατροπή των κοινών προτεραιοτήτων σε συντονισμένες εθνικές αποφάσεις και βιομηχανική παραγωγή. Προς τον σκοπό αυτόν, αναφέρεται ότι το ΣΕΕΕ διενεργεί διαβαθμισμένη επισκόπηση, η οποία θα παρέχει διαφωτιστικά στοιχεία σχετικά με τις ελλείψεις δυνατοτήτων και θα επικαιροποιείται σε ετήσια βάση. Η επισκόπηση αυτή θα τροφοδοτήσει τα υφιστάμενα πλαίσια αμυντικού σχεδιασμού του ΕΟΑ, όπως η συντονισμένη ετήσια επανεξέταση στον τομέα της άμυνας[67]. Κατά τον χρόνο σύνταξης του παρόντος εγγράφου, η νέα αυτή διαδικασία δεν είχε ακόμη επισημοποιηθεί.

---

[65] European capability development planning, EPRS, Μάρτιος 2024.

[66] «The Coordination problem in European Defence planning», Egmont Royal Institute for International Relations, 10 Νοεμβρίου 2021.

[67] The EU's Defence Readiness 2030 Roadmap: Ambition and constraints, Centre for European Reform.

Προκλήσεις που συνδέονται με τη χρηματοδότηση

Αύξηση των προϋπολογισμών σε περιορισμένο χρονικό διάστημα

64 Η αυξημένη χρηματοδότηση μπορεί να προσφέρει ευκαιρίες για τη βιομηχανία, ενέχει όμως και κινδύνους. Τα κράτη μέλη αυξάνουν με ταχείς ρυθμούς τις αμυντικές δαπάνες τους, προκειμένου να πετύχουν τις τιμές-στόχο που έχουν θέσει οργανισμοί όπως το ΝΑΤΟ (***γράφημα 4***), επιπλέον των δικών τους εθνικών τιμών αναφοράς. Ωστόσο, οι εν λόγω τιμές-στόχος που εστιάζουν στις εισροές δεν συνοδεύονται από απαιτήσεις σχετικά με τις επιδόσεις ούτε ευθυγραμμίζονται με τις αρχές της οικονομίας, της αποδοτικότητας ή της αποτελεσματικότητας[68]. Η προσέγγιση αυτή μπορεί να οδηγήσει σε υψηλότερες δαπάνες που ενδέχεται να έχουν περιορισμένο μόνο αντίκτυπο στα υφιστάμενα κενά σε επίπεδο δυνατοτήτων. Στο τρέχον, ταχέως εξελισσόμενο πλαίσιο ασφάλειας, η προσέγγιση αυτή μπορεί επίσης να δώσει προτεραιότητα στις άμεσες επιχειρησιακές ανάγκες αντί των μακροπρόθεσμων στρατηγικών επενδύσεων, τόσο με την απομάκρυνση από τις συνεργατικές προμήθειες εντός της ΕΕ όσο και με την ενδεχόμενη περαιτέρω αύξηση της εξάρτησης από αμυντικό εξοπλισμό προμηθευτών εκτός ΕΕ.

65 Όπως αναφέρεται στο σημείο ***42***, 18 κράτη μέλη ενεργοποίησαν τη ΝΕC για πρόσθετες αμυντικές δαπάνες. Από ανάλυση που διενήργησε η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα[69] προκύπτει ότι υπάρχει κίνδυνος να χρειαστεί περισσότερος χρόνος για τη μείωση του δημοσίου χρέους λόγω αυτής της ενεργοποίησης. Ήδη το 2018 είχαμε αναφερθεί στον κίνδυνο να μην επιτευχθεί σύγκλιση προς τις τιμές-στόχο όσον αφορά το δημόσιο χρέος λόγω της εκτεταμένης χρήσης από την Επιτροπή των εξουσιών διακριτικής ευχέρειας που διαθέτει και των ρητρών ευελιξίας[70].

---

[68] Is EU defence ready to secure peace?, Επιθεώρηση «Journal» του ΕΕΣ 02/2025 (σ. 57-62).

[69] Medium-term fiscal-structural plans under the revised Stability and Growth Pact, Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, Μάρτιος 2025.

[70] Ειδική έκθεση 18/2018, με τίτλο «Εκπληρώνεται ο κύριος στόχος του προληπτικού σκέλους του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης;».

66 Η αύξηση των προϋπολογισμών στον αμυντικό τομέα πρέπει να εξεταστεί στο πλαίσιο του πληθωρισμού του αμυντικού κόστους, ο οποίος συχνά υπερβαίνει τα γενικά ποσοστά πληθωρισμού. Ακόμη και οι σημαντικές αυξήσεις των προϋπολογισμών μπορεί να αποφέρουν περιορισμένα μόνο οφέλη ως προς την πραγματική βελτίωση των δυνατοτήτων[71]. Το συγκριτικά υψηλότερο ποσοστό πληθωρισμού αποτελεί μακροπρόθεσμη τάση, χαρακτηριστική του αμυντικού τομέα, η οποία ανάγεται στον τεχνολογικό ανταγωνισμό που εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την καινοτομία. Αυτό σημαίνει ότι, ακόμη και όταν ο αμυντικός προϋπολογισμός αυξάνεται ή παραμένει σταθερός, το σχετικά υψηλό ποσοστό πληθωρισμού μπορεί να περιορίσει την αγοραστική δύναμη των κρατών μελών[72].

67 Επιπλέον, οι αυξημένοι προϋπολογισμοί δημιουργούν ορισμένα σημεία συμφόρησης που μπορούν να δυσχεράνουν τη χρήση των διατιθέμενων κονδυλίων. Η αξιόπιστη πρόσβαση σε υλικά, βασικά κατασκευαστικά στοιχεία και ειδικευμένο προσωπικό είναι ζωτικής σημασίας για την αμυντική βιομηχανία, προκειμένου να απορροφήσει τα αυξημένα κονδύλια. Η ασφάλεια του εφοδιασμού έχει καθοριστική σημασία, ιδίως σε περιόδους κρίσης[73]. Η καινοτομία εξαρτάται από την αξιόπιστη πρόσβαση της βιομηχανίας σε υλικά και κατασκευαστικά στοιχεία[74]. Επιπλέον, η αμυντική βιομηχανία δυσκολεύεται τόσο να προσελκύσει όσο και να διατηρήσει ειδικευμένο προσωπικό, καθώς αντιμετωπίζει έντονο ανταγωνισμό από τον μη στρατιωτικό τομέα για την προσέλκυση ταλέντων. Οι διαδικασίες για τις διαπιστεύσεις ασφάλειας, όπως οι απαιτήσεις ιθαγένειας, όχι μόνο περιορίζουν τις μετακινήσεις εντός της ΕΕ, αλλά εμποδίζουν και την πρόσβαση σε παγκόσμιες δεξαμενές ταλέντων[75]. Εάν δεν πληρούνται αυτές οι διαρθρωτικές προϋποθέσεις, τα διατειθέμενα κονδύλια ενδέχεται να μην αναλωθούν.

---

71 NATO's new spending target: challenges and risks associated with a political signal, Διεθνές Ινστιτούτο Ερευνών της Στοκχόλμης για την Ειρήνη.

72 C(2024) 4822, Commission staff working document for a European Defence Industry Programme.

73 Guidance note - Security of supply, Ευρωπαϊκός Οργανισμός Άμυνας.

74 COM(2025) 845, ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με τον χάρτη πορείας για τον μετασχηματισμό της αμυντικής βιομηχανίας της ΕΕ.

75 Αυτόθι.

Χρηματοοικονομικές επιπτώσεις των δανείων της ΕΕ

68 Η ΕΕ χρησιμοποιεί ολοένα και περισσότερο δάνεια υποστηριζόμενα από τον προϋπολογισμό της ΕΕ. Στον τομέα της άμυνας, υπάρχουν το μέσο SAFE, ύψους 150 δισεκατομμυρίων ευρώ (σημείο ***38***), και το ύψους 90 δισεκατομμυρίων ευρώ δάνειο για τη στήριξη της Ουκρανίας (εκ των οποίων 60 δισεκατομμύρια προορίζονται για την άμυνα) (σημείο ***48***). Για τα δάνεια αυτά, η Επιτροπή δανείζεται τα αναγκαία κεφάλαια από τις κεφαλαιαγορές. Έχουμε επανειλημμένα προειδοποιήσει ότι, ελλείψει προβλέψεων, τυχόν ζημίες που σχετίζονται με τα δάνεια θα πρέπει να καλυφθούν από το αποκαλούμενο «περιθώριο» του προϋπολογισμού της ΕΕ[76]. Ως εκ τούτου, ενδέχεται να ζητηθεί από τα κράτη μέλη να καταβάλουν πρόσθετες συνεισφορές. Επιπλέον, τα δάνεια που καλύπτονται από το εν λόγω περιθώριο του προϋπολογισμού συνεχίζουν να αυξάνονται, ασκώντας ακόμη μεγαλύτερη πίεση σε αυτό. Στο πλαίσιο αυτό, στη γνώμη 04/2026 επισημάναμε ότι η Επιτροπή ενδέχεται να χρειαστεί να επανεκτιμήσει αν το προσφάτως προταθέν ανώτατο όριο ιδίων πόρων, ύψους 1,8 %, στο πλαίσιο του νέου ΠΔΠ 2028-2034 εξακολουθεί να είναι επαρκές.

Πολλαπλά χρηματοδοτικά μέσα

69 Για την περίοδο 2028-2034, η Επιτροπή παρουσίασε προϋπολογισμό ύψους περίπου 125 δισεκατομμυρίων ευρώ στο πλαίσιο του προτεινόμενου ΕΤΑ για το σκέλος «Ανθεκτικότητα και ασφάλεια, αμυντική βιομηχανία και διάστημα». Ακόμη και ελλείψει ενδεικτικής κατανομής ανά επιμέρους πολιτική και επιμέρους συνιστώσα, το ποσό αυτό συνιστά σαφώς σημαντική αύξηση, η οποία επιβεβαιώνει τη στρατηγική κατεύθυνση της ΕΕ στον τομέα της άμυνας. Το ΕΤΑ θα συγκεντρώσει τα τέσσερα μέσα (ASAP, ΕΤΑμ, EDIRPA και μέρος του EDIP) σε ένα πρόγραμμα και, κατ' αυτόν τον τρόπο, θα καλύπτει όλες τις φάσεις του επενδυτικού κύκλου.

70 Όπως επισημάναμε στη γνώμη 01/2026, στο πλαίσιο αρκετών ελέγχων μας εντοπίστηκαν αδυναμίες στον συντονισμό μεταξύ των ενωσιακών και των εθνικών χρηματοδοτικών ροών. Σύμφωνα με την εν λόγω πρόταση, το ΕΤΑ θα συνυπάρχει με άλλα μέσα της ΕΕ που στηρίζουν τους ίδιους τομείς και παρόμοια είδη επενδύσεων, όπως το Ευρωπαϊκό Ταμείο και ο ΜΣΕ. Επισημάναμε ότι ορισμένες επενδύσεις, όπως στον τομέα της στρατιωτικής κινητικότητας, είναι επίσης επιλέξιμες για χρηματοδότηση από άλλα μέσα της ΕΕ. Ως εκ τούτου, η κατάλληλη στόχευση των κονδυλίων της ΕΕ, η διασφάλιση της συμπληρωματικότητας και η αποφυγή των αλληλεπικαλύψεων με τα εθνικά χρηματοδοτικά μέσα θα εξακολουθήσουν να αποτελούν πρόκληση.

---

[76] Γνώμη 07/2026 σχετικά με την πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση του μηχανισμού «Παγκόσμια Ευρώπη», σημείο 66.

Νέοι μηχανισμοί χρηματοδότησης

71 Ο δημοσιονομικός κανονισμός προβλέπει την εκτέλεση των χρηματοδοτικών μέσων της ΕΕ με τη χρήση μοντέλου υλοποίησης γνωστού ως χρηματοδότηση που δεν συνδέεται με τις δαπάνες (ΧΔΣΔ)[77], το οποίο εφαρμόστηκε αρχικά σε μεγάλη κλίμακα το 2021 μέσω του ΜΑΑ και έκτοτε έχει εφαρμοστεί και στο πλαίσιο του EDIRPA και του EDIP. Στο πλαίσιο του ASAP χρησιμοποιούνται κατ' αποκοπή ποσά βάσει εκτιμήσεων κόστους, μια προσέγγιση η οποία είναι, κατ' ουσίαν, παρόμοια με την προσέγγιση της ΧΔΣΔ. Σύμφωνα με την πρόταση της Επιτροπής για το ΠΔΠ 2028-2034, το ΕΤΑ (σημείο ***39***) θα βασίζεται επίσης σε μεγάλο βαθμό στη ΧΔΣΔ. Στο πλαίσιο της ΧΔΣΔ, οι πληρωμές συνδέονται με την εκπλήρωση ειδικών προϋποθέσεων ή την επίτευξη αποτελεσμάτων και όχι με τις δαπάνες που όντως πραγματοποιήθηκαν. Στην επισκόπησή μας σχετικά με τα διδάγματα που αντλούνται από τον ΜΑΑ εντοπίστηκαν αδυναμίες και προκλήσεις που συνδέονται με την εισαγωγή της ΧΔΣΔ, συμπεριλαμβανομένης της απουσίας σαφών τιμών-στόχου και ορόσημων, η οποία περιορίζει την «προσέγγιση βάσει επιδόσεων» του προγράμματος και αυξάνει τον κίνδυνο διπλής χρηματοδότησης. Επιπλέον, το γεγονός ότι η Επιτροπή δεν είχε συλλέξει πληροφορίες σχετικά με το πραγματικό κόστος σήμαινε ότι δεν μπορούσε να μετρηθεί η αποδοτικότητα στο πλαίσιο του ΜΑΑ. Ως εκ τούτου, η διαφάνεια και η λογοδοσία προγραμμάτων όπως το EDIP και το EDIRPA θα εξαρτηθούν από τον τρόπο με τον οποίο θα εφαρμοστεί στην πράξη η ΧΔΣΔ. Οι προαναφερθείσες ανησυχίες αποκτούν ιδιαίτερη σημασία στο πλαίσιο της επέκτασης της εφαρμογής της ΧΔΣΔ στον ευαίσθητο τομέα της άμυνας, στον οποίο η πρόσβαση σε τεκμήρια υπόκειται σε περιορισμούς λόγω του διαβαθμισμένου χαρακτήρα των πληροφοριών. Οι περιορισμένες πληροφορίες σχετικά με τις υποκείμενες δαπάνες μπορούν επίσης να δημιουργήσουν πρακτικές προκλήσεις όσον αφορά την επαλήθευση και την επιβεβαίωση της συμμόρφωσης με ορισμένες ρήτρες προτίμησης της ΕΕ (***παράρτημα II***).

[77] Άρθρο 125, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΕ, Ευρατόμ) 2024/2509 (δημοσιονομικός κανονισμός).

Νέες προσεγγίσεις ως προς την αμυντική συνεργασία και ετοιμότητα της ΕΕ

72 Νέα μοντέλα συνεργασίας αναδιαμορφώνουν το τοπίο της άμυνας στην ΕΕ. Η μόνιμη διαρθρωμένη συνεργασία (PESCO) σχεδιάστηκε με σκοπό την ενίσχυση της διασυνοριακής συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών στον τομέα της άμυνας (σημείο ***24***), αλλά το Συμβούλιο «τονίζει την ανάγκη βελτίωσης της ποιότητας των έργων»[78] και οι εμπειρογνώμονες σημειώνουν ότι η PESCO θα μπορούσε να αποκτήσει μεγαλύτερη χρησιμότητα και προβολή[79]. Τον Νοέμβριο του 2024[80], με σκοπό την ενίσχυση του κεντρικού ρόλου της PESCO, το Συμβούλιο συνέστησε την ενίσχυση των δεσμών μεταξύ της PESCO και των μέσων για τη στήριξη της ΕΒΤΒΑ (λόγου χάριν, του ΕΤΑμ και του EDIP). Στην έκθεση προόδου του 2025 σχετικά με τα έργα PESCO επισημαίνεται ο τρόπος με τον οποίο τα έργα αυτά μπορούν να συμβάλουν στην υλοποίηση του θεματολογίου για την αμυντική ετοιμότητα. Παράλληλα, οι συνεργατικοί σχηματισμοί στον τομέα της άμυνας εκτός του πλαισίου της ΕΕ έχουν κερδίσει έδαφος, καθώς επιτρέπουν σε ομάδες κρατών να συνενώνουν πόρους και να αναπτύσσουν ειδικές δυνατότητες (***πλαίσιο 7***). Στον χάρτη πορείας για την αμυντική ετοιμότητα με ορίζοντα το 2030, η Επιτροπή και η ΥΕ/ΑΠ καλούν επίσης τα κράτη μέλη να δημιουργήσουν συνασπισμούς δυνατοτήτων για την κάλυψη των υφιστάμενων κρίσιμων κενών σε επίπεδο δυνατοτήτων. Κατόπιν πρόσκλησης εκδήλωσης ενδιαφέροντος προς τα κράτη μέλη, η Επιτροπή πρότεινε πέντε βιομηχανικά έργα μεγάλης κλίμακας (ευρωπαϊκά αμυντικά έργα κοινού ενδιαφέροντος) τον Ιούλιο του 2026, τα οποία εστιάζουν στους ακόλουθους τομείς προτεραιότητας: δρόνοι και αντιδρονικά συστήματα, θαλάσσια άμυνα και άμυνα του θαλάσσιου βυθού, διάστημα, αντιαεροπορική και αντιπυραυλική άμυνα, και ενίσχυση της ασφάλειας κατά μήκος της ανατολικής πτέρυγας της ΕΕ.

---

[78] Συμπεράσματα του Συμβουλίου σχετικά με τη στρατηγική επανεξέταση της PESCO, 18 Νοεμβρίου 2024.

[79] Maxime Cordet, EU Defence Series: PESCO Must Step Up, International Centre for Defence and Security, 7 Μαρτίου 2025.

[80] Συμπεράσματα του Συμβουλίου σχετικά με τη στρατηγική επανεξέταση της PESCO, 18 Νοεμβρίου 2024.

Πλαίσιο 7

Παραδείγματα συνεργασίας κρατών μελών σε μικρές ομάδες

Διάδρομος στρατιωτικών μεταφορών PL-DE-NL: τριμερής πρωτοβουλία που δρομολογήθηκε τον Ιανουάριο του 2024 μεταξύ της Πολωνίας, της Γερμανίας και των Κάτω Χωρών, με σκοπό τη βελτίωση της ταχείας μετακίνησης των δυνάμεων του ΝΑΤΟ και της ΕΕ σε ολόκληρη την Ευρώπη. Το 2025, χρησίμευσε ως βάση για μια ευρύτερη μορφή περιφερειακής συνεργασίας με τη συμμετοχή πρόσθετων χωρών[81] μέσω του Χώρου Στρατιωτικής Κινητικότητας της Κεντρικής και Βόρειας Ευρώπης.

Συνασπισμός τεθωρακισμένων οχημάτων και ικανότητας ελιγμών για την Ουκρανία: δρομολογήθηκε από την Πολωνία και τη Γερμανία τον Μάρτιο του 2024, με τη συμμετοχή πολλών χωρών του ΝΑΤΟ και της ΕΕ. Ο συνασπισμός αυτός επικεντρώνεται στη διασφάλιση της συντήρησης και των επισκευών, στην εκπαίδευση του προσωπικού και στην ανάπτυξη επιχειρησιακού δόγματος όσον αφορά τη χρήση τεθωρακισμένων οχημάτων.

Ναυτική συνεργασία Βελγίου-Κάτω Χωρών, η οποία περιλαμβάνει συντονισμένες προμήθειες, κοινή εκπαίδευση και συντήρηση, καθώς και κοινή διοίκηση. Ένα από τα πρόσφατα έργα συνεργασίας τους (2023) αφορά την από κοινού απόκτηση φρεγατών ανθυποβρυχιακού πολέμου[82][83].

[81] Βέλγιο, Λιθουανία, Λουξεμβούργο, Σλοβακία, Τσεχία.

[82] What Are the Main Drivers of Member States' Defence Procurement Practices? The Dutch Case, ARES, Οκτώβριος 2024.

[83] The power of the few: How clusters can strengthen European defence, Ινστιτούτο Μελετών της Ευρωπαϊκής Ένωσης για Θέματα Ασφάλειας, 20 Φεβρουαρίου 2026.

73 Η ΕΕ χρησιμοποιεί επίσης καινοτόμους τρόπους στήριξης της Ουκρανίας. Μέσω του εκτός προϋπολογισμού μέσου της (ΕΜΕ), η ΕΕ έχει παράσχει στρατιωτική βοήθεια στην Ουκρανία, σεβόμενη παράλληλα το άρθρο 41, παράγραφος 2, ΣΕΕ (σημείο ***23***). Επιπλέον, η στρατιωτική εκπαιδευτική αποστολή EUMAM Ukraine (***πλαίσιο 5***) είναι η πρώτη αποστολή της ΚΠΑΑ αυτού του είδους στο έδαφος της ΕΕ και μπορεί να χρησιμεύσει ως πρότυπο για μελλοντικές αποστολές της ΚΠΑΑ[84][85]. Πρόσφατα, στο πλαίσιο του EDIP, η ΕΕ θέσπισε ειδικό μέσο στήριξης της Ουκρανίας, το οποίο σχεδιάστηκε για να στηρίξει τη σταδιακή ενσωμάτωση της ουκρανικής τεχνολογικής και βιομηχανικής βάσης στον τομέα της άμυνας στο οικοσύστημα της ευρωπαϊκής αμυντικής βιομηχανίας.

74 Οι εταιρικές σχέσεις με το ΝΑΤΟ και ο συντονισμός με τους εταίρους, ιδίως μέσω εταιρικών σχέσεων ασφάλειας και άμυνας (σημεία ***51***-***54***), διευρύνουν περαιτέρω τη στρατηγική εμβέλεια της ΕΕ. Η αυξανόμενη από το 2024 αβεβαιότητα όσον αφορά τις δεσμεύσεις των ΗΠΑ στον τομέα της ασφάλειας, η οποία πηγάζει μεταξύ άλλων από ενδείξεις της υπό όρους στήριξης στο πλαίσιο του ΝΑΤΟ και της αυξημένης μετακύλισης των βαρών, έχει τονώσει την προσπάθεια της ΕΕ να ενισχύσει τη στρατηγική αυτονομία της[86]. Η αυξημένη αυτή φιλοδοξία στον τομέα της άμυνας και η ταχεία ενίσχυση των δυνατοτήτων θα μπορούσαν να ενδυναμώσουν τη σχέση ΕΕ-ΝΑΤΟ. Οι τιμές-στόχος για τις αμυντικές δαπάνες στο πλαίσιο του ΝΑΤΟ οδηγούν σε σημαντικές αυξήσεις των προϋπολογισμών των κρατών μελών, ενώ οι πρωτοβουλίες της ΕΕ στους τομείς της άμυνας και της βιομηχανικής ικανότητας στηρίζουν την εκπλήρωση των στόχων του ΝΑΤΟ όσον αφορά τις δυνατότητες[87]. Ειδικότερα, οι επικαιροποιημένες τιμές-στόχος του ΝΑΤΟ για τις αμυντικές δαπάνες (σημείο ***33***) συμβαδίζουν σε μεγάλο βαθμό με την αυξημένη εστίαση της ΕΕ στην αμυντική ετοιμότητα.

---

[84] Davide Genini, How the war in Ukraine has transformed the EU's Common Foreign and Security Policy, *Yearbook of European Law*, 2025.

[85] Into the breach! EU military CSDP missions and operations, Ινστιτούτο Μελετών της Ευρωπαϊκής Ένωσης για Θέματα Ασφάλειας, 7 Μαρτίου 2024.

[86] European defence, strategic autonomy and NATO, EPRS, Φεβρουάριος 2024.

[87] NATO Defense Spending Tracker, Ατλαντικό Συμβούλιο.

75 Οι σύγχρονες προκλήσεις στον τομέα της άμυνας δεν περιορίζονται πλέον στη στρατιωτική σφαίρα. Η ΕΕ τάσσεται ολοένα και περισσότερο υπέρ μιας «προσέγγισης για το σύνολο της κοινωνίας», στο πλαίσιο της οποίας η άμυνα συνδέεται με την πολιτική προστασία, την κυβερνοασφάλεια, το διάστημα, τις τεχνολογίες διπλής χρήσης και τις υποδομές κρίσιμης σημασίας (σημεία ***16*** και ***30***). Με τη στρατηγική για την Ένωση Ετοιμότητας (2025) προωθείται ρητά η ανθεκτικότητα μέσω της συμμετοχής των πολιτών, των κοινοτήτων, των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών, της πανεπιστημιακής κοινότητας και του ιδιωτικού τομέα, δίπλα στους παραδοσιακούς παράγοντες στον τομέα της άμυνας. Η προσέγγιση αυτή γεννά ευκαιρίες για την προώθηση της καινοτομίας, της βιομηχανικής ανάπτυξης και της συνολικής ασφάλειας, αλλά και προκλήσεις λόγω του κατακερματισμού μεταξύ των κρατών μελών, των άνισων ικανοτήτων σε επίπεδο ανθεκτικότητας και της ανάγκης για πολύπλοκο συντονισμό μεταξύ τομέων πολιτικής, παραγόντων και επιπέδων διακυβέρνησης[88].

Πολύπλοκες ρυθμίσεις διακυβέρνησης και λογοδοσίας

Εξελισσόμενο θεσμικό πλαίσιο και διακυβέρνηση

76 Η πολιτική άμυνας της ΕΕ χαρακτηρίζεται από πολύπλοκο θεσμικό πλαίσιο[89] και δομή πολυεπίπεδης διακυβέρνησης, με συνδυασμό πρωτοβουλιών σε επίπεδο ΕΕ και αποφάσεων που λαμβάνονται κυρίως σε εθνικό επίπεδο (σημεία ***20***-***22*** και ***47***). Το υβριδικό αυτό σύστημα, το οποίο περιλαμβάνει τόσο υπερεθνικά όσο και διακυβερνητικά στοιχεία, δημιουργεί σημαντικές προκλήσεις συντονισμού μεταξύ των διαφόρων παραγόντων και αυξάνει τον κίνδυνο αλληλεπικαλυπτόμενων ευθυνών και ασαφούς κατανομής των αρμοδιοτήτων. Όπως έχει τονίσει επανειλημμένα το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, η διασφάλιση συνοχής και σαφών ρυθμίσεων διακυβέρνησης εξακολουθεί να αποτελεί βασική πρόκληση[90].

---

[88] Horan H., Vandoren P., Fiott D. και Feldhusen J., Assessing Europe's Resilience and Preparedness in an Era of Strategic Risks, Κέντρο στρατηγικών μελετών της Χάγης, Δεκέμβριος 2025.

[89] Επισκόπηση 09/2019 με τίτλο «Ευρωπαϊκή άμυνα».

[90] Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 12ης Μαρτίου 2025 σχετικά με τη λευκή βίβλο για το μέλλον της ευρωπαϊκής άμυνας· έκθεση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου σχετικά με την εφαρμογή της κοινής πολιτικής ασφάλειας και άμυνας.

77 Στην ειδική έκθεσή μας σχετικά με τη στρατιωτική κινητικότητα, παρατηρήσαμε παρόμοια ζητήματα και συστήσαμε τη βελτίωση των ρυθμίσεων διακυβέρνησης για τη στρατιωτική κινητικότητα στην ΕΕ μέσω του εξορθολογισμού του συντονισμού μεταξύ της ΕΕ, των κρατών μελών και άλλων συμφεροντούχων. Συστήσαμε επίσης την ενίσχυση των υφιστάμενων συνεργιών και της αλληλεπίδρασης μεταξύ του ΕΟΑ, των έργων PESCO, της Επιτροπής και της ΕΥΕΔ, ώστε να ελαχιστοποιηθεί ο κίνδυνος αλληλεπικαλύψεων. Στο πλαίσιο του ΕΤΑ, η Επιτροπή προτείνει τη σύσταση διαφόρων συμβουλευτικών οργάνων, χωρίς όμως να έχει αποσαφηνίσει περαιτέρω ούτε τις αρμοδιότητές τους ούτε τον μεταξύ τους συντονισμό. Στη γνώμη που εκδώσαμε σχετικά με το ΕΤΑ, επισημάναμε τον κίνδυνο πολυπλοκότητας των ρυθμίσεων διακυβέρνησης και λογοδοσίας.

78 Η ταχεία επέκταση των αμυντικών πρωτοβουλιών της ΕΕ από το 2021 έχει αυξήσει σημαντικά τις αρμοδιότητες της ΓΔ DEFIS της Επιτροπής, η οποία διαχειρίζεται τα προαναφερόμενα βασικά μέσα της ΕΕ στον τομέα της άμυνας (ΕΤΑμ, ASAP, EDIRPA, SAFE και EDIP). Το διευρυνόμενο και ποικιλόμορφο αυτό χαρτοφυλάκιο απαιτεί από την Επιτροπή να διαχειρίζεται πολύπλοκα προγράμματα, να συντονίζεται με τα κράτη μέλη και τη βιομηχανία και να ανταποκρίνεται στους εξελισσόμενους στόχους της βιομηχανικής πολιτικής. Η συσσώρευση μέσων έκτακτης ανάγκης και μέσων μεσοπρόθεσμου και μακροπρόθεσμου ορίζοντα αυξάνει την επιχειρησιακή πολυπλοκότητα. Μπορεί επίσης να επιβαρύνει τους μηχανισμούς συντονισμού και τις καθιερωμένες διαδικασίες που εφαρμόζονται για τον χρηματοοικονομικό έλεγχο και την παρακολούθηση των επιδόσεων, ιδίως δεδομένων των περιορισμένων ανθρώπινων πόρων της ΓΔ DEFIS. Τον Ιανουάριο του 2026[91], με 286 υπαλλήλους (209 το 2023, εκ των οποίων το 48 % ήταν μη μόνιμοι[92]), η ΓΔ DEFIS αντιπροσώπευε το 0,9 % του συνολικού προσωπικού της Επιτροπής (0,6 % το 2023[93]), ποσοστό πολύ χαμηλότερο από εκείνο των περισσότερων άλλων γενικών διευθύνσεων. Στην ειδική έκθεσή μας του 2023 σχετικά με την προπαρασκευαστική ενέργεια για την έρευνα στον τομέα της άμυνας, διαπιστώσαμε ότι, στην ανάλυσή της σχετικά με τις ανάγκες σε προσωπικό για την περίοδο 2021-2027 με σκοπό την υλοποίηση του ΕΤΑμ, «η ΓΔ DEFIS υπογράμμισε τον κίνδυνο έλλειψης ικανότητας για την αξιολόγηση των προτάσεων με τον δέοντα τρόπο και την ορθή διαχείριση των έργων σε περίπτωση μη εξασφάλισης των αναγκαίων θέσεων».

---

[91] Key Figures on Commission Staff, 1 Ιανουαρίου 2026.

[92] Ειδική έκθεση 24/2024, με τίτλο «Δημόσια διοίκηση της ΕΕ – Ευέλικτο πλαίσιο απασχόλησης που δεν αξιοποιείται πλήρως για τη βελτίωση της διαχείρισης του ανθρώπινου δυναμικού».

[93] HR key figures, Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2023.

79 Πέραν της ΓΔ DEFIS, πολλές διαφορετικές γενικές διευθύνσεις της Επιτροπής μπορούν να εμπλέκονται σε θέματα που σχετίζονται με την άμυνα σε *ad hoc* βάση, όπως η Γενική Διεύθυνση Περιφερειακής Πολιτικής και Αστικής Ανάπτυξης (ΓΔ REGIO), όταν κονδύλια της πολιτικής συνοχής ανακατευθύνονται προς την άμυνα. Στον τομέα της στρατιωτικής κινητικότητας αρμόδιες είναι τρεις γενικές διευθύνσεις, καθώς και η Γενική Γραμματεία της Επιτροπής[94] και ο εκτελεστικός οργανισμός CINEA. Λόγω των ασαφών ορίων μεταξύ ασφάλειας και άμυνας, αρκετές άλλες γενικές διευθύνσεις ασχολούνται επίσης με ζητήματα όπως η ετοιμότητα και η κυβερνοασφάλεια. Κατά συνέπεια, η ικανότητα της Επιτροπής να επιτελεί αποτελεσματικά το έργο της εξαρτάται από την ικανότητά της να προτεραιοποιεί, να εξορθολογίζει τις διαδικασίες και να διασφαλίζει τη συνοχή μεταξύ των μέσων, καθώς και να αναθέτει καθήκοντα όπου απαιτείται (λόγου χάριν, μέσω έμμεσης διαχείρισης). Όπως αναφέραμε στην ειδική έκθεσή μας σχετικά με την προπαρασκευαστική ενέργεια για την έρευνα στον τομέα της άμυνας, «[η] χρήση της έμμεσης διαχείρισης, παραδείγματος χάριν από τον ΕΟΑ και τον OCCAR, που έχει ήδη δοκιμαστεί, θα μπορούσε να συμβάλει στην άμβλυνση του προβλήματος των περιορισμένων πόρων που αντιμετωπίζει η ΓΔ DEFIS». Το 2025 η Επιτροπή ανέθεσε στον ΕΟΑ την έμμεση διαχείριση περισσότερων από 40 έργων του ΕΤΑμ αξίας περίπου 300 εκατομμυρίων ευρώ[95].

Λογοδοσία και διαφάνεια

80 Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο εποπτεύει τις δαπάνες από τον προϋπολογισμό της ΕΕ και αποτελεί, μαζί με το Συμβούλιο, έναν από τους συννομοθέτες όσον αφορά την προσανατολισμένη στην αγορά ανάπτυξη της άμυνας (των αμυντικών βιομηχανιών) σε επίπεδο ΕΕ. Ωστόσο, δεν διαθέτει νομοθετική εξουσία επί της ΚΠΑΑ ούτε ασκεί επίσημη εποπτεία σε μέσα εκτός προϋπολογισμού, όπως ο ΕΜΕ. Στις ετήσιες εκθέσεις του σχετικά με την εφαρμογή της ΚΠΑΑ, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο έχει επανειλημμένα ζητήσει μεγαλύτερο κοινοβουλευτικό έλεγχο και λογοδοσία όσον αφορά την ΚΠΑΑ και τον αυξανόμενο αριθμό αμυντικών πρωτοβουλιών[96].

---

[94] Γενική Διεύθυνση Κινητικότητας και Μεταφορών (ΓΔ MOVE), Γενική Διεύθυνση Φορολογίας και Τελωνειακής Ένωσης (ΓΔ TAXUD), Γενική Διεύθυνση Επικοινωνιακών Δικτύων, Περιεχομένου και Τεχνολογιών (ΓΔ Connect).

[95] Pioneering defence cooperation at EU level: the European Defence Agency, Επιθεώρηση «Journal» του ΕΕΣ 02/2025 (σ. 30-34).

[96] Ετήσιες εκθέσεις του 2018 και του 2024 σχετικά με την εφαρμογή της ΚΠΑΑ, Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

81 Η αμυντική πολιτική της ΕΕ διέπεται από πολύπλοκες ρυθμίσεις χρηματοοικονομικής λογοδοσίας που ποικίλλουν ανάλογα με το μέσο και την οντότητα που εμπλέκονται (***πίνακας 1***). Η εντολή ελέγχου του ΕΕΣ καλύπτει ειδικά τα κονδύλια της ΕΕ. Όταν η άμυνα χρηματοδοτείται μέσω εναλλακτικών διαύλων, ισχύουν διαφορετικές ρυθμίσεις ελέγχου.

Πίνακας 1 – Τρέχουσες ρυθμίσεις εξωτερικού ελέγχου στον τομέα της άμυνας

Ελέγχει / *Δεν ελέγχει*	**ΕΕΣ**	**Σώμα ελεγκτών**	**Εξωτερικοί ελεγκτές**	**Εθνικά όργανα ελέγχου**
Μέσα που χρηματοδοτούνται από την ΕΕ (ΕΤΑμ, ASAP, EDIRPA, EDIP, ταμεία της πολιτικής συνοχής, ΜΑΑ, ΜΣΕ κ.λπ.) και δάνεια εγγυημένα από τον προϋπολογισμό της ΕΕ (π.χ. SAFE)	■			
ΕΟΑ		■		
Ενωσιακά κονδύλια που διαχειρίζεται ο ΕΟΑ	■			
ΕΤΕπ			■	
Πράξεις που χρηματοδοτούνται ή καλύπτονται από εγγύηση από τον προϋπολογισμό της ΕΕ και τελούν υπό τη διαχείριση της ΕΤΕπ	■			
Ευρωπαϊκός Μηχανισμός για την Ειρήνη		■		
Μη στρατιωτικές αποστολές της ΚΠΑΑ	■			
Στρατιωτικές επιχειρήσεις της ΚΠΑΑ, κοινές δαπάνες		■		
Στρατιωτικές επιχειρήσεις της ΚΠΑΑ, δαπάνες που βαρύνουν μεμονωμένα κράτη μέλη				■

ASAP - κανονισμός σχετικά με τη στήριξη της παραγωγής πυρομαχικών, **ΜΣΕ** - μηχανισμός «Συνδέοντας την Ευρώπη», **ΚΠΑΑ** - κοινή πολιτική ασφάλειας και άμυνας, **ΕΟΑ** - Ευρωπαϊκός Οργανισμός Άμυνας, **ΕΤΑμ** - Ευρωπαϊκό Ταμείο Άμυνας, **EDIP** - πρόγραμμα για την ευρωπαϊκή αμυντική βιομηχανία, **EDIRPA** - κανονισμός για την ενίσχυση της ευρωπαϊκής αμυντικής βιομηχανίας μέσω κοινών προμηθειών, **ΕΤΕπ** - Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων, **ΜΑΑ** - μηχανισμός ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, **SAFE** - μέσο δράσης για την ασφάλεια στην Ευρώπη

Πηγή: ΕΕΣ.

82 Το ΕΕΣ δεν διαθέτει εντολή ελέγχου η οποία να καλύπτει όλα τα όργανα και τα μέσα που εμπλέκονται στην πολιτική άμυνας της ΕΕ. Αυτό περιορίζει την ικανότητά μας να εκπληρώσουμε στο έπακρο τον ρόλο μας ως εξωτερικού ελεγκτή της ΕΕ[97]. Όπως έχουμε επισημάνει στο παρελθόν, θεωρούμε ότι το ΕΕΣ πρέπει να οριστεί ως ο εξωτερικός ελεγκτής όλων των οργάνων που συγκροτούνται για την εφαρμογή των πολιτικών της ΕΕ[98], συμπεριλαμβανομένων των διακυβερνητικών δομών που έχουν καίρια σημασία για τη λειτουργία της Ένωσης[99].

83 Στον τομέα της ασφάλειας και της άμυνας, η πρόσβαση σε πληροφορίες μπορεί να υπόκειται σε περιορισμούς λόγω ζητημάτων εμπιστευτικότητας, νομοθεσίας περί εθνικής ασφάλειας ή κανόνων σχετικά με τις διαβαθμισμένες πληροφορίες. Ωστόσο, τα διεθνή πρότυπα ελέγχου παρέχουν στους ελεγκτές και στις ελέγκτριες πλήρη και απεριόριστη πρόσβαση σε πληροφορίες, έγγραφα και προσωπικό που είναι συναφή και αναγκαία για την εκτέλεση των καθηκόντων τους. Η εργασία με διαβαθμισμένες πληροφορίες μπορεί να επηρεάσει το αποτέλεσμα ενός ελέγχου. Όταν σημαντικό μέρος του ελεγχόμενου υλικού είναι διαβαθμισμένο, δυσχεραίνεται εκ φύσεως η κατάρτιση έκθεσης με ουσιαστικό περιεχόμενο κατάλληλο προς δημοσίευση. Τα ζητήματα ασφάλειας και ο συνακόλουθος κατάλληλος χειρισμός των διαβαθμισμένων πληροφοριών είναι υψίστης σημασίας στον τομέα της άμυνας, παράλληλα όμως αξίζει να σημειωθεί ότι η αδυναμία αναφοράς συγκεκριμένων πληροφοριών ή ενδεικτικών παραδειγμάτων περιορίζει τη σαφήνεια και την ακρίβεια των κοινοποιούμενων ευρημάτων[100][101].

Η παρούσα επισκόπηση εγκρίθηκε από το Τμήμα III, του οποίου προεδρεύει ο George-Marius Hyzler, Μέλος του Ελεγκτικού Συνεδρίου, στο Λουξεμβούργο, κατά τη συνεδρίασή του της 14ης Ιουλίου 2026.

Για το Ελεγκτικό Συνέδριο

Tony Murphy
Πρόεδρος

---

[97] Επισκόπηση 03/2025, με τίτλο «Ευκαιρίες ενόψει του πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου μετά το 2027».

[98] Επισκόπηση 09/2019 με τίτλο «Ευρωπαϊκή άμυνα».

[99] Στρατηγική του ΕΕΣ 2026-2030.

[100] Hervé-Adrien Metzger - Setting the Scene.

[101] Lene Schmidt, ανώτατο όργανο ελέγχου της Δανίας, «How to reveal the big picture when almost every detail is classified?», Επιθεώρηση «Journal» του ΕΕΣ 02/2025 (σ. 63-66).

Παραρτήματα

Παράρτημα I – EDIP – μια ολοκληρωμένη εργαλειοθήκη για την άμυνα της ΕΕ

Ρυθμιστικά εργαλεία

- Η δομή για το ευρωπαϊκό πρόγραμμα εξοπλισμών αποτελεί εθελοντικό νομικό πλαίσιο για τη συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών και των συνδεδεμένων χωρών καθ' όλη τη διάρκεια του κύκλου ζωής του αμυντικού εξοπλισμού. Δομές σαν και αυτή αποτελούν νομικές οντότητες που είναι επιλέξιμες για στήριξη στο πλαίσιο του EDIP.

- Τα ευρωπαϊκά αμυντικά έργα κοινού ενδιαφέροντος είναι συνεργατικά βιομηχανικά έργα που έχουν σχεδιαστεί με σκοπό την ενίσχυση της ΕΒΤΒΑ και την ανάπτυξη κρίσιμων δυνατοτήτων.

Χρηματοδοτικά εργαλεία

- Το ταμείο για την επιτάχυνση του μετασχηματισμού των αλυσίδων αμυντικού εφοδιασμού αποσκοπεί στην ελαχιστοποίηση των επενδυτικών κινδύνων και στη διεύρυνση της παραγωγικής ικανότητας, ιδίως των ΜΜΕ και των μικρών επιχειρήσεων μεσαίας κεφαλαιοποίησης.

- Το EDIP επεκτείνει τη λογική του ASAP σε ευρύτερα τμήματα της παραγωγής της αμυντικής βιομηχανίας και τη λογική του EDIRPA μέσω δράσεων κοινών προμηθειών. Σκοπός των δράσεων κοινών προμηθειών είναι η μείωση του κατακερματισμού της ευρωπαϊκής αμυντικής αγοράς και η αύξηση της διαλειτουργικότητας μέσω της παροχής κινήτρων στα κράτη μέλη και στη Νορβηγία για την από κοινού προμήθεια ευρωπαϊκών αμυντικών προϊόντων. Στο πλαίσιο του EDIP διατίθενται 240 εκατομμύρια ευρώ για τη στήριξη των εν λόγω δράσεων κοινών προμηθειών[1].

- Το μέσο στήριξης της Ουκρανίας, με ειδικό προϋπολογισμό ύψους 300 εκατομμυρίων ευρώ, συμβάλλει στην ανάκαμψη, την ανασυγκρότηση και τον εκσυγχρονισμό της ουκρανικής βιομηχανικής και τεχνολογικής βάσης στον τομέα της άμυνας.

Εργαλεία συντονισμού (διακυβέρνηση, συνεργασία και διευκόλυνση της αγοράς)

- Το συμβούλιο για την ασφάλεια του εφοδιασμού στον τομέα της άμυνας θα υποστηρίζει την παρακολούθηση των κινδύνων εφοδιασμού και τον συντονισμό μεταξύ των κρατών μελών, της Επιτροπής, του/της ΥΕ/ΑΠ και του ΕΟΑ.

- Ο ευρωπαϊκός μηχανισμός στρατιωτικών πωλήσεων έχει σχεδιαστεί για να διευκολύνει τις κοινές προμήθειες και να βελτιώσει τη διαθεσιμότητα αμυντικών προϊόντων.

Συνδυάζοντας τους διαφορετικούς αυτούς μοχλούς, το EDIP αποσκοπεί στην αντιμετώπιση, μακροπρόθεσμα και με συνεκτικότερο τρόπο, των συστημικών προκλήσεων που επηρεάζουν την ΕΒΤΒΑ.

[1] Common procurement actions, Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Μάρτιος 2026.

Παράρτημα ΙΙ – Ρήτρες προτίμησης της ΕΕ σε χρηματοδοτικά μέσα στον τομέα της άμυνας

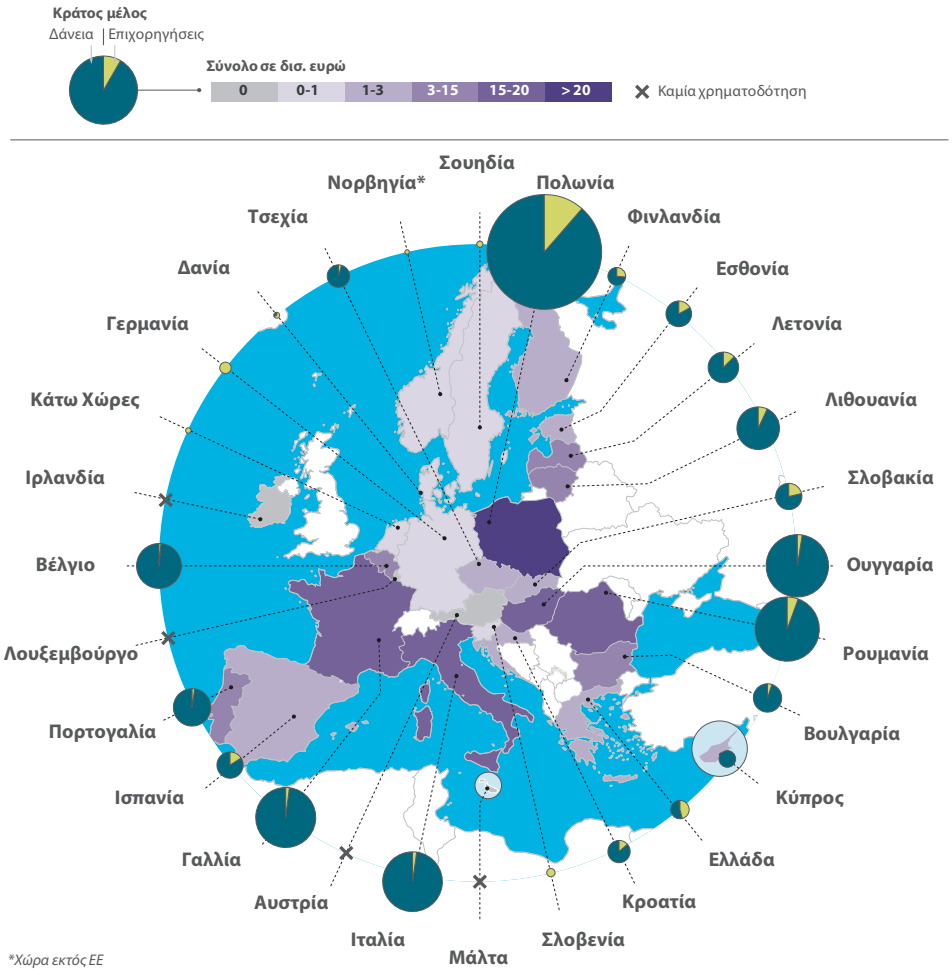
Μέσο	Προϋποθέσεις επιλεξιμότητας όσον αφορά την εγκατάσταση και τον έλεγχο των αναδόχων	Προέλευση των κατασκευαστικών στοιχείων	Έλεγχος επί του σχεδιασμού και της διανοητικής ιδιοκτησίας
ΕΤΑμ	Στην ΕΕ, στην Ισλανδία, στο Λιχτενστάιν, στη Νορβηγία ή στην Ουκρανία Η συμμετοχή οντοτήτων που υπάγονται στον έλεγχο τρίτων χωρών επιτρέπεται αλλά υπό αυστηρές προϋποθέσεις		Τα αποτελέσματα δεν πρέπει να υπόκεινται σε περιορισμούς επιβαλλόμενους από τρίτες χώρες
ASAP	Στην ΕΕ, στην Ισλανδία, στο Λιχτενστάιν ή στη Νορβηγία Η συμμετοχή οντοτήτων που υπάγονται στον έλεγχο τρίτων χωρών επιτρέπεται αλλά υπό αυστηρές προϋποθέσεις		Δεν παρέχεται στήριξη σε προϊόντα που υπόκεινται σε περιορισμούς επιβαλλόμενους από τρίτες χώρες
EDIRPA	Στην ΕΕ, στην Ισλανδία, στο Λιχτενστάιν ή στη Νορβηγία Η συμμετοχή οντοτήτων που υπάγονται στον έλεγχο τρίτων χωρών επιτρέπεται αλλά υπό αυστηρές προϋποθέσεις	Το κόστος των κατασκευαστικών στοιχείων με προέλευση εκτός της ΕΕ, της Ισλανδίας, του Λιχτενστάιν ή της Νορβηγίας δεν θα υπερβαίνει το 35 %	
SAFE*	Στην ΕΕ, στην Ισλανδία, στο Λιχτενστάιν, στη Νορβηγία ή στην Ουκρανία, ή σε τρίτες χώρες βάσει συμφωνιών με την ΕΕ Η συμμετοχή οντοτήτων που υπάγονται στον έλεγχο τρίτων χωρών επιτρέπεται αλλά υπό αυστηρές προϋποθέσεις	Το κόστος των κατασκευαστικών στοιχείων με προέλευση εκτός της ΕΕ, της Ισλανδίας, του Λιχτενστάιν, της Νορβηγίας ή της Ουκρανίας δεν θα υπερβαίνει το 35 %	Ελευθερία ως προς τον σχεδιασμό απαιτείται μόνο για συγκεκριμένα προϊόντα

Μέσο	Προϋποθέσεις επιλεξιμότητας όσον αφορά την εγκατάσταση και τον έλεγχο των αναδόχων	Προέλευση των κατασκευαστικών στοιχείων	Έλεγχος επί του σχεδιασμού και της διανοητικής ιδιοκτησίας
EDIP	Στην ΕΕ, στην Ισλανδία, στο Λιχτενστάιν, στη Νορβηγία ή στην Ουκρανία Η συμμετοχή οντοτήτων που υπάγονται στον έλεγχο τρίτων χωρών επιτρέπεται αλλά υπό αυστηρές προϋποθέσεις	Το κόστος των κατασκευαστικών στοιχείων με προέλευση εκτός της ΕΕ, της Ισλανδίας, του Λιχτενστάιν, της Νορβηγίας ή της Ουκρανίας δεν θα υπερβαίνει το 35 %	Απαιτείται ελευθερία ως προς τον σχεδιασμό (παρέκκλιση για τα πυρομαχικά και τους πυραύλους έως το 2033)
ETA	Γενικό άρθρο σχετικά με την «προτίμηση της ΕΕ» βάσει του οποίου μπορούν να καθορίζονται προϋποθέσεις επιλεξιμότητας και κατώτατα όρια προέλευσης από την ΕΕ και να απαιτείται ελευθερία ως προς τον σχεδιασμό για κάθε πρόγραμμα εργασίας		

* Ο Καναδάς είναι η πρώτη χώρα εκτός ΕΕ που υπέγραψε διμερή συμφωνία με την ΕΕ σχετικά με τη συμμετοχή καναδικών εταιρειών και προϊόντων προερχόμενων από τον Καναδά σε διαδικασίες προμηθειών στο πλαίσιο του μέσου SAFE.

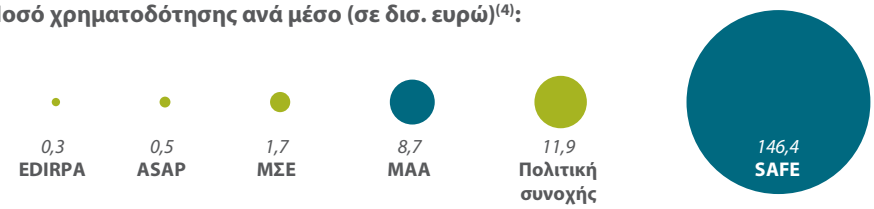
Πηγή: ΕΕΣ, βάσει του κανονισμού (ΕΕ) 2021/697 (ΕΤΑμ), του κανονισμού (ΕΕ) 2023/1525 (ASAP), του κανονισμού (ΕΕ) 2023/2418 (EDIRPA), του κανονισμού (ΕΕ) 2025/1106 του Συμβουλίου (SAFE), του κανονισμού (ΕΕ) 2025/2643 (EDIP) και της πρότασης COM(2025) 555 της Επιτροπής (ΕΤΑ).

Παράρτημα III – Επισκόπηση της χρηματοδότησης της ΕΕ που διατέθηκε για την άμυνα κατά την περίοδο 2021-2027 ανά χώρα[1] και χρηματοδοτικό μέσο (κατάσταση τον Απρίλιο του 2026)

Σύνολο επιχορηγήσεων[2]: 14,4 δισ. ευρώ **Σύνολο δανείων[3]: 155,1 δισ. ευρώ**

Ποσό χρηματοδότησης ανά μέσο (σε δισ. ευρώ)[4]:

ASAP - κανονισμός σχετικά με τη στήριξη της παραγωγής πυρομαχικών, **ΜΣΕ** - μηχανισμός «Συνδέοντας την Ευρώπη», **EDIRPA** - κανονισμός για την ενίσχυση της ευρωπαϊκής αμυντικής βιομηχανίας μέσω κοινών προμηθειών, **ΜΑΑ** - μηχανισμός ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, **SAFE** - μέσο δράσης για την ασφάλεια στην Ευρώπη

__Χάρτης:__ Διοικητικά όρια: © EuroGeographics © OpenStreetMap | Χαρτογραφία: Eurostat – IMAGE, 04/2026
Τα όρια και ονόματα που παρουσιάζονται, καθώς και οι ονομασίες που χρησιμοποιούνται στον χάρτη, δεν υποδηλώνουν επίσημη έγκριση ή αποδοχή τους από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

([1]) Η λογική στην οποία βασίζονται τα αμυντικά προγράμματα της ΕΕ είναι η παροχή κονδυλίων για την ενίσχυση της ΕΒΤΒΑ. Η χρηματοδότηση αυτή καθαυτή δεν πρέπει να θεωρείται στήριξη προς επιμέρους κράτη μέλη.
([2]) Επιχορηγήσεις:
- Τα κονδύλια των ASAP, EDIRPA και ΜΣΕ διατίθενται στα κράτη μέλη βάσει της κατανομής ανά δικαιούχο.
- Τα κονδύλια της πολιτικής συνοχής διατίθενται απευθείας στα κράτη μέλη.

Τα έργα του EDIRPA και διάφορα έργα του ASAP υλοποιούνται από κοινοπραξίες στις οποίες συμμετέχουν εταίροι από διάφορα κράτη μέλη. Λόγω της έλλειψης στοιχείων, η χρηματοδότηση εμφανίζεται ως χορηγούμενη στη χώρα του συντονιστή, χωρίς να λαμβάνεται υπόψη ότι άλλοι συμμετέχοντες στο έργο μπορεί να είναι εγκατεστημένοι σε άλλα κράτη μέλη.
([3]) Δάνεια:
- Τα στοιχεία ενδέχεται να είναι ελλιπή, καθώς λίγα μόνο κράτη μέλη έχουν δημοσιεύσει το ποσό των κονδυλίων του ΜΑΑ που ανακατευθύνθηκαν σε αμυντικούς σκοπούς. Αυτό σημαίνει ότι άλλα κράτη μέλη ενδέχεται να έχουν διαθέσει κονδύλια για την άμυνα, χωρίς να έχουν δημοσιοποιηθεί σχετικές πληροφορίες. Είναι επίσης αδύνατο να γίνει διάκριση μεταξύ κονδυλίων για αμυντικές και μη αμυντικές δαπάνες, τα οποία διατέθηκαν για σκοπούς διπλής χρήσης.
- Στην περίπτωση του Βελγίου, το ποσό που αφορά τον ΜΑΑ περιλαμβάνει μικρό ποσοστό επιχορηγήσεων (< 1 %).
- Τα αριθμητικά στοιχεία του ΜΑΑ για την Πολωνία και την Ισπανία περιλαμβάνουν διαστημικές δραστηριότητες που θα μπορούσαν να λογιστούν ως δαπάνες διπλής χρήσης και δεν συνιστούν κατ' ανάγκη αμιγώς αμυντικές δαπάνες.
- Όσον αφορά το SAFE, τα αριθμητικά στοιχεία βασίζονται στα ποσά που ζήτησαν τα κράτη μέλη, τα οποία μπορεί να διαφέρουν από την οριστική κατανομή. Όσον αφορά την Ουγγαρία, η Επιτροπή δεν έχει ακόμη ολοκληρώσει τη διαδικασία αξιολόγησης του επενδυτικού σχεδίου και, ως εκ τούτου, το σχετικό αριθμητικό στοιχείο πρέπει να θεωρηθεί ως το μέγιστο ποσό.

([4]) Δεν περιλαμβάνονται στοιχεία σχετικά με τη χρηματοδότηση ανά χώρα από το ΕΤΑμ, διότι δεν έχουν δημοσιοποιηθεί.

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει στοιχείων της Επιτροπής σχετικά με τα εξής: ASAP, EDIRPA, ΜΣΕ, SAFE, πολιτική συνοχής, ΜΑΑ και ειδική έκθεση 04/2025.

Παράρτημα IV – Συναφείς δημοσιεύσεις του ΕΕΣ

Αναφορά δημοσίευσης	Τίτλος
Ειδική έκθεση 18/2018	Εκπληρώνεται ο κύριος στόχος του προληπτικού σκέλους του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης;
Επισκόπηση 09/2019	Ευρωπαϊκή άμυνα
Ειδική έκθεση 10/2023	Προπαρασκευαστική ενέργεια για την έρευνα στον τομέα της άμυνας – Αντλήθηκαν ορισμένα διδάγματα, αλλά η αξία της ως πεδίου δοκιμών για την αύξηση των αμυντικών δαπανών της ΕΕ ήταν μειωμένη, λόγω χρονικών περιορισμών και περιορισμένων αποτελεσμάτων
Γνώμη 02/2024	Γνώμη σχετικά με την πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση του προγράμματος για την ευρωπαϊκή αμυντική βιομηχανία και πλαισίου μέτρων με σκοπό τη διασφάλιση της έγκαιρης διαθεσιμότητας και προμήθειας αμυντικών προϊόντων («EDIP»)
Ειδική έκθεση 24/2024	Δημόσια διοίκηση της ΕΕ – Ευέλικτο πλαίσιο απασχόλησης που δεν αξιοποιείται πλήρως για τη βελτίωση της διαχείρισης του ανθρώπινου δυναμικού
Επισκόπηση 02/2025	Προσανατολισμός στις επιδόσεις, λογοδοσία και διαφάνεια – άντληση διδαγμάτων από τις αδυναμίες του ΜΑΑ
Επισκόπηση 03/2025	Ευκαιρίες ενόψει του πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου μετά το 2027
Ειδική έκθεση 04/2025	Στρατιωτική κινητικότητα στην ΕΕ – Αδυναμίες στον σχεδιασμό και εμπόδια στην πορεία υλοποίησης δεν ευνοούν την πλήρη ανάπτυξή της
Γνώμη 01/2026	Γνώμη όσον αφορά την πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τη σύσταση του Ευρωπαϊκού Ταμείου Ανταγωνιστικότητας (ΕΤΑ), συμπεριλαμβανομένου του ειδικού προγράμματος για δραστηριότητες έρευνας και καινοτομίας στον τομέα της άμυνας, την κατάργηση των κανονισμών (ΕΕ) 2021/522, (ΕΕ) 2021/694, (ΕΕ) 2021/697, (ΕΕ) 2021/783, την κατάργηση διατάξεων των κανονισμών (ΕΕ) 2021/696, (ΕΕ) 2023/588 και την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) [πρόγραμμα για την ευρωπαϊκή αμυντική βιομηχανία]
Ειδική έκθεση 04/2026	Κρίσιμες πρώτες ύλες για την ενεργειακή μετάβαση – Μια πολιτική χωρίς στέρεα θεμέλια
Γνώμη 07/2026	Γνώμη σχετικά με την πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση του μηχανισμού «Παγκόσμια Ευρώπη»

Συντομογραφίες

Συντομογραφία	Ορισμός/επεξήγηση
ASAP	Κανονισμός σχετικά με τη στήριξη της παραγωγής πυρομαχικών
EDIP	Πρόγραμμα για την ευρωπαϊκή αμυντική βιομηχανία
EDIRPA	Κανονισμός για την ενίσχυση της ευρωπαϊκής αμυντικής βιομηχανίας μέσω κοινών προμηθειών
EPRS	Υπηρεσία Έρευνας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου
EUMAM	Αποστολή για τη στρατιωτική συνδρομή της ΕΕ
NEC	Εθνική ρήτρα διαφυγής
PESCO	Μόνιμη διαρθρωμένη συνεργασία
SAFE	Μέσο δράσης για την ασφάλεια στην Ευρώπη
ΑΕΠ	Ακαθάριστο εγχώριο προϊόν
ΓΔ DEFIS	Γενική Διεύθυνση Αμυντικής Βιομηχανίας και Διαστήματος
ΕΒΤΒΑ	Ευρωπαϊκή βιομηχανική και τεχνολογική βάση στον τομέα της άμυνας
ΕΜΕ	Ευρωπαϊκός Μηχανισμός για την Ειρήνη
ΕΟΑ	Ευρωπαϊκός Οργανισμός Άμυνας
ΕΤΑ	Ευρωπαϊκό Ταμείο Ανταγωνιστικότητας
ΕΤΑμ	Ευρωπαϊκό Ταμείο Άμυνας
ΕΤΕπ	Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων
ΕΥΕΔ	Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Εξωτερικής Δράσης
ΚΕΠΠΑ	Κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφαλείας
ΚΠΑΑ	Κοινή Πολιτική Ασφάλειας και Άμυνας
ΜΑΑ	Μηχανισμός ανάκαμψης και ανθεκτικότητας
ΜΜΕ	Μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις
ΜΣΕ	Μηχανισμός «Συνδέοντας την Ευρώπη»
ΝΑΤΟ	Οργανισμός Βορειοατλαντικού Συμφώνου
ΠΔΠ	Πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο
ΣΕΕ	Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση
ΣΕΕΕ	Στρατιωτικό Επιτελείο της ΕΕ

ΣΛΕΕ	Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης
ΥΕ/ΑΠ	Ύπατος/Υπατη Εκπρόσωπος της Ένωσης για θέματα εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφαλείας / Αντιπρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής
ΧΔΣΔ	Χρηματοδότηση που δεν συνδέεται με τις δαπάνες

Γλωσσάριο

Όρος	Ορισμός/επεξήγηση
Αμυντικές δυνατότητες	Κατοχή των μέσων, όπως προσωπικό, εξοπλισμός, δομή διοίκησης και επιχειρησιακή ετοιμότητα, που απαιτούνται για την επίτευξη συγκεκριμένου αμυντικού στόχου.
Αμυντική ετοιμότητα	Ικανότητα πρόβλεψης κρίσεων στον τομέα της άμυνας, προετοιμασίας ενόψει αυτών και αντιμετώπισής τους, συμπεριλαμβανομένου του πολέμου υψηλής έντασης.
Έμμεση διαχείριση	Μέθοδος εκτέλεσης του προϋπολογισμού της ΕΕ στο πλαίσιο της οποίας η Επιτροπή αναθέτει καθήκοντα εκτέλεσής του σε άλλες οντότητες (όπως τρίτες χώρες και διεθνείς οργανισμοί).
Ευρωπαϊκή βιομηχανική και τεχνολογική βάση στον τομέα της άμυνας	Συλλογικός όρος που καλύπτει τους κυβερνητικούς, βιομηχανικούς και ερευνητικούς παράγοντες στην Ευρώπη, οι οποίοι συνεργάζονται με σκοπό την ανάπτυξη, την παραγωγή και τη συντήρηση στρατιωτικών τεχνολογιών, δυνατοτήτων και εξοπλισμού.
Περιθώριο	Η διαφορά μεταξύ των ιδίων πόρων που απαιτούνται για τη χρηματοδότηση του προϋπολογισμού της ΕΕ και του ανώτατου ορίου των ιδίων πόρων, ήτοι του μέγιστου ποσού που η Επιτροπή δικαιούται να ζητήσει από τα κράτη μέλη για την εκπλήρωση πρόσθετων υποχρεώσεων, όπως αυτές που απορρέουν από το χρέος της ΕΕ.
Χρηματοδότηση που δεν συνδέεται με τις δαπάνες	Μοντέλο υλοποίησης της χρηματοδότησης που βασίζεται στην εκπλήρωση των νομικών προϋποθέσεων ή στην επίτευξη αποτελεσμάτων, και όχι στις πραγματικές δαπάνες.

Κλιμάκιο του ΕΕΣ

Η παρούσα έκθεση εγκρίθηκε από το Τμήμα ΙΙΙ (Εξωτερικές δράσεις, ασφάλεια και δικαιοσύνη), του οποίου προεδρεύει ο George-Marius Hyzler, Μέλος του ΕΕΣ. Επικεφαλής του έργου ήταν ο Marek Opioła, μέλος του ΕΕΣ, συνεπικουρούμενος από την Kinga Wiśniewska-Danek, προϊσταμένη του ιδιαίτερου γραφείου του, τον Bernard Witkos, σύμβουλο στο ιδιαίτερο γραφείο του, τον Cyril Messein, διοικητικό στέλεχος, την Els Brems, υπεύθυνη έργου, τον Laurent Olivier, ελεγκτή, και την Anne Laura Juul, ελέγκτρια. Η Laura McMillan παρείχε γλωσσική υποστήριξη και η Dunja Weibel υποστήριξη στη δημιουργία των γραφικών.

ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ

© Ευρωπαϊκή Ένωση, 2026

Η πολιτική για την περαιτέρω χρήση εγγράφων του Ευρωπαϊκού Ελεγκτικού Συνεδρίου (ΕΕΣ) ορίζεται στην απόφαση αριθ. 6-2019 του ΕΕΣ για την πολιτική ανοικτών δεδομένων και την περαιτέρω χρήση εγγράφων.

Με εξαίρεση τις περιπτώσεις όπου ορίζεται διαφορετικά (π.χ. σε χωριστές ανακοινώσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας), το περιεχόμενο του ΕΕΣ που ανήκει στην ΕΕ παραχωρείται βάσει της άδειας Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0). Ισχύει, επομένως, ως γενικός κανόνας ότι η περαιτέρω χρήση επιτρέπεται υπό τον όρο ότι αναφέρεται η πηγή και επισημαίνονται οι αλλαγές. Κατά την περαιτέρω χρήση απαγορεύεται η διαστρέβλωση του αρχικού νοήματος ή μηνύματος των εγγράφων. Το ΕΕΣ δεν φέρει ευθύνη για οποιαδήποτε συνέπεια προερχόμενη από την περαιτέρω χρήση εγγράφων.

Εάν συγκεκριμένο περιεχόμενο αναφέρεται σε ταυτοποιήσιμα φυσικά πρόσωπα, π.χ. φωτογραφίες υπαλλήλων του ΕΕΣ, ή περιλαμβάνει έργα τρίτων, απαιτείται πρόσθετη έγκριση.

Όταν παραχωρείται η έγκριση, αυτή ακυρώνει και αντικαθιστά την ανωτέρω γενική έγκριση και αναφέρει σαφώς τυχόν περιορισμούς στη χρήση.

Για τη χρήση ή την αναπαραγωγή περιεχομένου που δεν ανήκει στην ΕΕ, μπορεί να χρειάζεται να ζητήσετε άδεια απευθείας από τους κατόχους των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας.

Φωτογραφία εξωφύλλου: © zef art – stock.adobe.com.

Γράφημα 1 – Τα εικονίδια σχεδιάστηκαν με τη χρήση πόρων της Flaticon.com. © Freepik Company S.L. Με την επιφύλαξη παντός δικαιώματος.

Το λογισμικό ή τα έγγραφα που καλύπτονται από δικαιώματα βιομηχανικής ιδιοκτησίας, όπως τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας, τα εμπορικά σήματα, τα καταχωρισμένα σχέδια, τα λογότυπα και οι επωνυμίες/ονομασίες, εξαιρούνται από την πολιτική του ΕΕΣ για την περαιτέρω χρήση.

Το σύνολο των ιστότοπων των θεσμικών οργάνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης εντός του ονόματος χώρου «europa.eu» παρέχει συνδέσμους προς ιστότοπους τρίτων. Δεδομένου ότι το ΕΕΣ δεν έχει έλεγχο επ' αυτών, σας συνιστούμε να εξετάζετε τις πολιτικές τους για την προστασία του ιδιωτικού απορρήτου και της πνευματικής ιδιοκτησίας.

Χρήση του λογότυπου του ΕΕΣ

Δεν επιτρέπεται η χρήση του λογότυπου του ΕΕΣ χωρίς την προηγούμενη σύμφωνη γνώμη του οργάνου.

HTML	ISBN 978-92-849-8173-1	ISSN 2811-8189	doi:10.2865/0410004	QJ-01-26-040-EL-Q
PDF	ISBN 978-92-849-8174-8	ISSN 2811-8189	doi:10.2865/3661384	QJ-01-26-040-EL-N

Παραπομπή στην παρούσα επισκόπηση να γίνεται ως εξής:

Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο, επισκόπηση 01/2026, με τίτλο «Η πολιτική άμυνας της ΕΕ στο προσκήνιο», Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2026.

Ο επιθετικός πόλεμος της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας και η επιδείνωση της παγκόσμιας ασφάλειας έχουν επιφέρει αλλαγές στην πολιτική άμυνας της ΕΕ. Τόσο η ΕΕ όσο και τα κράτη μέλη της, αντιμέτωπα με ανεπαρκή αποθέματα, μεγάλους χρόνους παράδοσης της παραγωγής, εξάρτηση από μη Ευρωπαίους προμηθευτές και σημεία συμφόρησης σε επίπεδο εφοδιαστικής, έχουν αυξήσει σημαντικά τη χρηματοδότησή τους για την άμυνα. Πρόκειται για ένα σημείο καμπής για την ευρωπαϊκή βιομηχανική και τεχνολογική βάση στον τομέα της άμυνας, με την επέκταση των παραγωγικών ικανοτήτων, την προώθηση της καινοτομίας και την ενίσχυση των εταιρικών σχέσεων να είναι επιβεβλημένες.

Στην παρούσα επισκόπηση παρουσιάζονται οι εξελίξεις στο τοπίο της άμυνας στην ΕΕ από το 2020 έως τα μέσα του 2026, με ιδιαίτερη έμφαση στις πρόσφατες πρωτοβουλίες της ΕΕ στον τομέα, συμπεριλαμβανομένων των χρηματοδοτικών μέσων και των κανονιστικών αλλαγών. Επισημαίνονται οι ευκαιρίες, οι προκλήσεις και οι κίνδυνοι που συνδέονται με τη χρηματοοικονομική διαχείριση, τη διακυβέρνηση, τη διαφάνεια και τη λογοδοσία.

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ
12, rue Alcide De Gasperi
1615 Luxembourg
ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ

Τηλ. +352 4398-1

Πληροφορίες: eca.europa.eu/el/contact
Ιστότοπος: eca.europa.eu
Μέσα κοινωνικής δικτύωσης: @EUauditors